Az első magyar internetmagazin V. évfolyam **2. szám** 2000. **február** Ára: **336 Ft**

INTERNET KALAUZ

Alapítva: 1996

A jövő század médiaboltja

VIRTUÁLIS repülés

Hová menjünk **síelni**?

Korlátok **a szupersztrádán**

Elnökválasztás az interneten?

WAP új a Nap alatt

PRÍM

9 771219 900009 00020

Megtévesztően valósághű.

Ugye szinte tart attól, hogy a szemébe pattanhatnak ezek a szikrák, annyira valósághűek? Megnyugodhat, ez csak egy másolat, amely a létező legfejlettebb tintasugaras nyomtatási eljárással készült. Ezt nyújtja Önnek a Hewlett-Packard forradalmi, PhotoREt precíziós technológiája.

Képes akár 29 tintacseppet elhelyezni minden egyes mikroszkópikus ponton, ráadásul mindezt rendkívül gyorsan. Bármennyire sietős is az Ön dolga, mindig egyedülálló fotóminőségű képeket fog kapni. Ezt senki nem csinálja jobban. Legföljebb maga a valóság.

HP PhotoSmart és DeskJet nyomtatók

INTERNET KALAUZ
Az első magyar internetmagazin

KIADJA:
PRÍM Információ-technológiai Kft.
1116 Budapest, Hunyadi Mátyás u. 32.
FELELŐS VEZETŐ:
Szabó Hédy (szabo@prim.hu)
FŐSZERKESZTŐ:
Vértes János Andor (vertes@prim.hu)
Olvasószerkesztő:
Fábián Gábor
A Barangolás rovat szerkesztője:
Fagyal Csongor
(lnyl@impulzus.sch.bme.hu)
Művészeti szerkesztő:
Láng László (gr-blekk@online.no)
Tervezőszerkesztő:
Henger Attila (henger@prim.hu),
Krébecz József, Krébecz Krisztián
(krebecz@bonline.hu)
Címlapterv: Rusz László
Telefon: 228-3372, 228-3373
Telefax: 228-3373/13
Mobil: 20-9343-077, 20-9343-078
E-mail: ikalauz@prim.hu
Egy lapszám ára: **336 Ft**
Előfizetési díj egy évre: 3080 Ft
(Prímpostán keresztül: 1958 Ft)
Megrendelhető: a Kiadónál
e-mailben, levélben vagy faxon
Az Internet Kalauz megtalálható
a világhálón: www.prim.hu
Hirdetésfelvétel: a Kiadóban
Reklám-marketing:
Henger Ágnes (ahenger@prim.hu)

Nyomdai előkészítés:
Artur Repro Stúdió
Nyomás: Veszprémi Nyomda Rt.
Terjeszti:
Budapesti Hírlapkereskedelmi Rt.
Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt.
Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági
Igazgatóság
Hozzáférhető még a nagyobb
könyvesboltokban és az
internetkávéházakban.

HU ISSN 1219-9001

KIKAPCSOLÓDÁS, 62. OLDAL

DIGITÁLIS SZÓRAKOZTATÁS: A MÉDIA JÖVŐJE

Következő számunk március 8-án jelenik meg!

Februári számunk hirdetői:

A Prím Kiadó
a Magyar Terjesztés-Ellenőrző Szövetség tagja

Az Internet Kalauz 1998. második félévi átlagos nyomott példányszáma – a MATESZ által felkért AUDIT Rt. 1999. május 6-ai megállapítása alapján – 31 940 db, s mint az auditálók megerősítették, ebből 31 763 az olvasókhoz jutott el, a remittendának minősíthető példányszám átlagosan mindössze 177.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

Lapunk olvasásakor érdemes figyelni az alábbi jelekre:

Cikk, amit mindenki figyelmébe ajánlunk:

Szakmai jellegű információ, vagy egyéb okból a köznyelvtől eltávolodott, „magasan szárnyaló" cikk, aminél laikus olvasóink kiadhatják Pósalaki bácsi jelszavát: „ugorgyunk":

Vélemény, vitairat, gondolat:

Levél, vagy levélcímet (e-mail) tartalmazó írás:

Fontos figyelmeztetés, szabályismertetés:

Talány, kérdés, rejtvény:

TARTALOMHOZ *a forma*

Vértes János / prim@prim.hu

Az Internet Kalauz megújulási szándékát elmúlt havi számunkban nem kürtöltük világgá, hiszen nem egy befejezett, hanem egy megkezdett folyamatról van szó. Magazinunkat hosszú ideig az internet burjánzó világában felfedezett új hajtások, a nap mint nap felbukkanó új témák alakították, úgy voltunk a dologgal, mint a skandináv kertrendezők: előbb tapossák ki az ösvényeket a lakók az új lakótelepen, ráérünk utána kijelölni és kiépíteni a kikövezett utat, elültetni a füvet.

AZ ötödik évfolyamába lépett Internet Kalauzban már látszanak az ösvények, nem fenyeget az a veszély, hogy bizonyos vonalak kiemelésével, a szegélykövek elhelyezésével letapossuk a füvet, ideje hát átengedni a terepet a kertrendezőknek. Művészeti vezetőnktől (aki stílusosan – hiszen a távmunkát mi nem csak hirdetjük, hanem gyakoroljuk is – Norvégiából irányítgatja a Budapesten sokszor nem is a szerkesztőségben, hanem otthonukban dolgozó tördelőszerkesztőinket) azt kértük, hogy a lap eddigi képéhez hozzászokott olvasókat se idegenítsük el, a láthatóan megtervezett, tudatos forma szépen fokozatosan olvadjon bele a már-már otthonosnak tekintett, ámde tervezetlen környezetbe.

Művészeti vezetőnk e-mailjét akár *Churchill* is írhatta volna; ugyan nem ígért vért és könnyeket, de az első két hónapra sok mosolyt se: „Három hónap elteltével már mindannyian boldogok, elégedettek és jókedvűek lesztek, kivéve Attikát (ő a lap vezető tördelőszerkesztője – a szerk.), ő csak fáradt lesz és álmos..."

Nos, eme belső műhelytitkokat azért fecsegem ki, mert olvasóink közül sokan felfedezték a megkezdett folyamatot, s nagyjából pontosan értékelték is a részeredményeket. A dicséretek és kritikák között a legtalálóbb egyik szerzőnk észrevétele: „a megújult külsőn látszik a törekvés az igényességifokozat-ugrásra, de vizuálisan szerintem rosszul teljesített a januári szám..." Bár az idézet második felével az őszintén és lelkesen gratuláló olvasók nem értenének egyet, be kell vallanunk, hogy akadtak olyanok is, akik éppenséggel az első részben megfogalmazottakat nem vették észre. A két oldal így együtt azonban beleillik abba a folyamatba, amelyet művészeti vezetőnk tudatosan végiggondolt: „első menetben meg kell tisztítani az újságot a négy év során többnyire cikkszinten megtervezett formai hordaléktól, és a lecsupaszított vázat lehet azután új ruhába öltöztetni."

Az új ruha egyik része, hogy a lap tartalmilag elkülönülő rovatai mellett ebben a számban bevezetjük a személyes rovatokat is.

Ez sem újdonság, hiszen *Wesselényi Andrea* – ha nem is a kezdetektől, de – évek óta vezeti rovatát, az Internet Love Storyt, sajátos gondolkodó műfajával jelen van *Z. Karvalics László,* és a száguldó riporter nevét eszünkbe juttató kulturális-internetes-nettévés kollégánk, *Kis Egon Ervin* is régóta írja Finálév sorozatát. Tegn@p/holn@p rovatunk is volt már, sőt a tegnap híreiből a jövő trendjeire egy időben éppen egy Amerikában élő hazánkfia, a szakmai körökben itthon is jól ismert *Horváth László* következtetett, aki most újraindította ezt a rovatot. (Róla, mint „netheadről", az 1998. novemberi számban talál portrét az olvasó, Z. Karvalics Lászlóról a szeptemberiben, s ezek az írások fenn vannak a **www.matav.net/netheads** oldalon is.) *Takács Barna,* a „Tele-vízió" rovat elindítója szerzőként ugyan nem szerepelt még lapunkban, de riportalanyként olvasóink is megismerhették (az 1998. októberi számban) a Kaliforniában élő magyar szakember kutatásait, fejlesztéseit. Nála jobban senki nem ismeri a szórakoztatóipar technológiai érdekességeit, a kutatásokat, amelyek műszakilag is lehetővé teszik azt a konvergenciát, amelyet az Egyesült Államok éppen ellentétes zugában, Észak-Virginiában élő Horváth László műszakilag közelít meg.

Ezek a rovatok mostantól a szó szoros értelmében arcot adnak újságunknak, vagyis a rovatvezetők az eddiginél jóval személyesebben, fényképükkel is jelen lesznek az Internet Kalauzban, rövid bemutatásukat épp ez indokolta. Ez természetesen nem a hagyományos rovatszerkezet felrúgását jelenti, hiszen az Iskol@, a Webm@ster, a B@rangolás, a M@ci, a Szolgált@tás vagy a Pályáz@t ezután sem hiányzik majd a lapból, ám ezek között megbújva ott lesznek a szubjektívebb, személyesebb, vissza-visszatérő egyéni hangvételű gondolatok, elemzések, riportok, interjúk, cikkek.

Az Internet Kalauz kisebb tartalmi és nagyobb formai igazítása nyilvánvalóan nem fogja elnyerni mindenki tetszését, hiszen már házon belül is megoszlanak a vélemények egy-egy rovatfejről vagy címlapról. Ilyen célt balgaság is lenne kitűzni magunk elé, így sokakkal ellentétben mi nem kérjük, hogy olvasóink szavazzanak, nemcsak a szidalmazó, de a dicsérő levelek megírására sem biztatunk senkit. Amit tehetünk és teszünk, az annyi, hogy az egyes témákat hozzáértő, biztos tudású szerzőkre bízzuk, a forma megalkotását képzett, bizonyított, biztos ízlésű művészember kezébe adjuk, s ezután már csak reménykedünk, hogy azok közül, akik a régit szerették, senkit nem veszítünk el, a biztosabb, tudatosabb, szakmailag megalapozottabb forma, a sokoldalúbb tartalom pedig jócskán növeli majd barátaink táborát.

Horváth László rovata / Horvath1@aol.com

MÁTÓL MINDEN ÜZLET INTERNETVÁLLALKOZÁS!

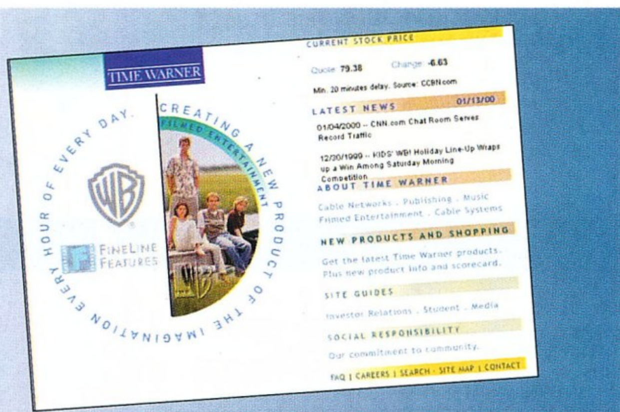
AOL Time Warner: a jövő század médiaboltja

Személyes vallomás – mosolyogva

A múlt hét jó részét mosolygással töltöttem Észak-Virginiában. Európa sok tájáról érkeztek e-mailek, és többen kerestek Magyarországról is. Különösen örültem egy levélnek: az egyik internetes cég magyar munkatársától érkezett. Ő korábban úgy gondolta, hogy túloztam az 1999. őszi Digit-konferencián, amikor azt mondtam, hogy „Észak-Virginia az internet fővárosa – meg minden másé" (*Rudi Giulianinak,* New York erős egyéniségű polgármesterének a New York Yankees baseballcsapat világsorozat-győzelmét ünneplő beszédét felemlegetve). A levélíró most gratulált, és örömmel jelentette be, hogy „meggyőztem" őt.

Ehhez hasonló „megtérésekkel" telt meg elektronikuslevél-ládám – na meg a világsajtó. Igazából erről szól az AOL és a Time Warner összeolvadása – arról, hogy az üzleti világ „meg lett győzve": az AOL győzött.

Gyakran hallom előadásokon meg kerekasztal-beszélgetéseken, hogy a régi világ, a tradicionális média halott. Nem halott az, csak kevésbé fontos, mint az új (egészen pontosan 55%-ban az új világ vette át a hatalmat, és a maradék jut a réginek). Az új nem öli meg a régit, csak nagyon átalakítja. Aki pedig kitartott az AOL mellett az idegtépő száguldás során, az nagyon jól járt eddig is a részvénypiacon – majd az AOL Time Warner részvényével hosszú távon.

Sokat lehetett olvasni a „tulipánmániáról" meg arról, hogy az internetbuborék ki fog pukkadni. Mostantól megint csak mások a játékszabályok a tőzsdén, mert a játék nem arról szól, hogy mennyire lehet az internetbuborékot tovább fújni, hanem arról, hogy milyen gyorsan lehetséges üzletileg és elméletileg összeházasítani a digitális és az analóg tartalomhordozókat. És nem kétséges, hogy aki tudja, hogyan lehet digitálissá formálni az analógot, az győzött.

Pedig milyen keservesen ment a tanulás, a régi beidegződések és értékelések elfelejtése... Emelem kalapom a Time Warner boardja előtt, mert úgy tűnik, hogy megtanulta a leckét, és meghozta az egyedüli helyes döntést, ami biztosítja vezető pozíciójukat a következő évszázadra.

Ha megengedik a kedves olvasók, szeretném némi rövid személyes visszatekintéssel is fűszerezni összefoglalómat, és végigvezetni szíves figyelmüket a „deal" döntő elemein.

AOL Time Warner: Szuperhatalom minden termék eladásához

Az elmúlt öt év jó részét – különösen 1996–97-et – azzal töltöttem, hogy igyekeztem meggyőzni a reklámprogramokat készítő szakembereket arról, hogy ma már interaktív kampány nélkül nincs értelme bármit is reklámozni. Gyorsabban, mérhetőbben, olcsóbban, hatékonyabban lehet elérni a célpiaci csoportot a neten, mint bármilyen más médiumon keresztül.

Akik ezt az egyszerű üzenetet megértették, azok gyorsan vezetői pozíciókra tettek szert üzleteikben. Velük a következő lépésben azt kellett megértetnem, hogy AOL nélkül reklámozni a neten annyit tesz, mintha az ember pingpongütővel próbálna teniszezni.

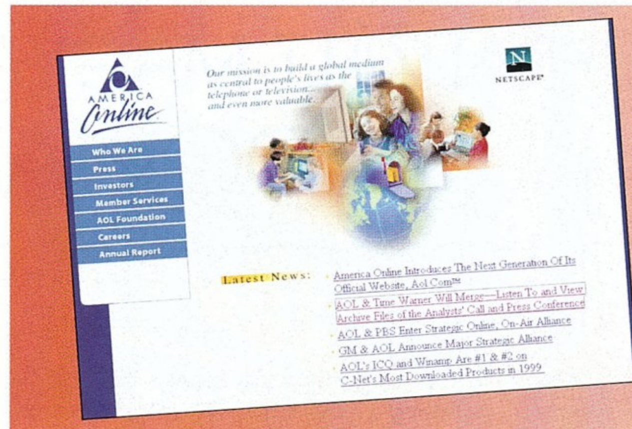
A híres 80/20 szabálya igaz az internetre is, vagyis a 20% hozza a forgalom 80%-át, tehát csak az élmezőnyben érdemes reklámozni, ha valaki hatékonyan akar célba juttatni egy programot. Mostantól kezdve egyetlen telefonhívással többet lehet elérni egy marketingprogram számára, ha az AOL Time Warner által birtokolt médialehetőségeket vesszük számításba, mint sok száz hívással, ha a különböző részterületeken reklámfelületet kínáló versenytársakat keressük meg.

Igazából erről szól ez a „deal": a reklámdollárokról, amelyeknek elképesztő hányada folyik majd keresztül az AOL Time Warner család különböző alkotóelemein, melyek lefedik az Egyesült Államok (és egyre inkább a világ többi része) minden „eladásra érdemes" célcsoportját.

Mitől más az AOL, mint a versenytársak?

Az AOL egy új ipart teremtett, csendben, csak az értő kevesek vigyázó tekintete által kísérve. Mindenki a webről beszél, de a weben többszörösen megbukott óriás Microsoft kivételével senki sem beszél a kontrollról. Arról, hogy amikor valaki a netre megy az AOL-on keresztül, az nemcsak mint ISP-t használja azt, hanem a különböző tartalmú csatornákon keresztül az AOL közösségeinek aktív tagjává válik a „fehasználóbarát" tartalmi szerkesztésnek köszönhetően.

Erre mostanáig nagyon sokan nem döbbentek rá. Jó néhányan kérdeznek az AOL Time Warner „deallel" kapcsolatban a Yahoo megnőtt szerepéről, amin én megint csak mosolygok. Mert a Yahoo az AOL üzleti modelljének a felét érti csak, a tartalmi keresés fontosságát – a Szilikon-völgy lekésett az ISP-szolgáltatásról? Nem véletlen, természetesen, hogy az Észak-Virginia–Washington DC

metropolisz az internet központja: minden valamirevaló hálózati cég és telekommunikációs óriás idevalósi. *Steve Case*-nek csak körül kellett néznie, és jó zseni módjára megtenni azt az egyszerű lépést, amely addig senkinek nem jutott eszébe: olyan módon szervezni az internetkapcsolatot és a tartalmat, amely a használó számára a legbarátságosabb és a legegyszerűbb. Nagy sebességű netkapcsolatra emlékeztető felhasználói élményt teremteni lassú és nehézkes telefonmodemeken keresztül.

AOL: az internet McDonald'sja

Egyszerű, könnyű, világosan kezelhető. Nincsenek fölösleges, különleges technikai csodák, csak gyorsaság és tisztaság. Nagyon látszik rajta, hogy marketingszakemberek tervezik, és nem programozó mérnökök. És ez kell mindenkinek. Ezért nyerte meg az AOL a legfontosabb csatát: a legnagyobb tradicionális médiaóriás lenyelését.

Hírszörf

A legfrissebb hírek kedvelőinek továbbra is a Prím Online hírszolgáltatását ajánljuk a www.prim.hu címről kiindulva vagy közvetlenül a www.hirek.com címen. Az alábbi hírt – aktualitása és fontossága mellett – azért emeltük ki onnan, mert ez az a téma, amellyel az elmúlt hónapokban két vezércikkben is foglalkoztunk.

Liberalizált magyar domainregisztráció

2000. március 1-jétől

2000. március 1-jétől megszűnnek a hazai (.hu) legfelső szintű internetdomainben a nevek megválasztására vonatkozó jelenlegi kötöttségek, vagyis ettől az időponttól kezdve a regisztrálásnak nem lesz többé feltétele, hogy a név az igénylőhöz hivatalosan kapcsolódjon.

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa (amely javarészt az internethozzáférés-szolgáltatókat tömöríti, vagyis éppen a domainvonalon inkább érdekelt tartalomszolgáltatók rekednek kívül e testületen) nem merte a gyeplőt teljes mértékben a lovak közé dobni, bizonyos jogosítványokat megőrzött magának, vagyis továbbra sem válik lehetővé az automatikus online regisztráció, amely a .com, .net vagy akár a .to, .cc végű domaineknél jelenleg is működik.

A féket alapvetően két helyen húzták be a szolgáltatók, s csak a gyakorlat mutatja majd meg, hogy ez a két pont előrevivő vagy hátrahúzó erőként funkcionál majd. Az egyik kitétel: „az igénylő nem választhat és nem használhat olyan domainnevet, amely jelentéstartalmára nézve és/vagy használatára nézve jogellenes, vagy megbotránkozást, félelmet keltő." Hogy ezt ki dönti el? Hát az ISZT. Vagyis ha ők félelemkeltőnek minősítik a mumust, akkor nem lesz mumus.hu, ha nem, akkor lesz. Ráadásul: „sem a nyilvántartó, sem a regisztrátorok nem vállalnak felelősséget azért, hogy minden ilyen esetet felismernek." Vagyis ha átsiklik egy megbotránkoztató vagy jogellenes név, akkor az ISZT már előre mossa kezeit... Nos, így maradt egy akkora lyuk a szabályzatban, mint egy ház, hiszen jó pillanatban az egyik ügyfélnek esetleg lehet azt, amit rossz pillanatban egy másiknak nem lehet...

A másik, amitől a korábbinál liberálisabb mégsem teljesen liberális, az a várakoztatás. Mert lehet ugyan cégnévhez és védjegyhez nem kapcsolódó domaint kérni, de ha nem kapcsolódik, akkor nem azonnal, hanem csak két hét múlva kaphatja meg az igénylő a domaint, közben van esélye az esetlegesen arra jogosultnak jelezni, hogy neki van ilyen védjegye vagy cégneve, inkább ő kéri a domaint. Ez látszólag a jogosultakat védi, valójában azonban kifejezetten versenyellenes jogszabály, hiszen az élelmesebbet, a fürgébbet, a találékonyabbat sújtja a lustábbal, a butábbal, az internet szerepét lassabban felismerővel szemben...

Részletek a március 1-jén életbe lépő regisztrációs szabályzatból (a végleges szabályzatról lapzártánk után döntött az ISZT, szemezgetésünk az előzetes terveken alapul):

2.1 Domain delegálása csak valós, azonnali használati igényre történik. Az igénylőnek már az igény benyújtásakor gondoskodnia kell a szabályzat szerinti valamennyi követelmény teljesüléséről. Az igénylőnek az esetleges hiányosságokat az igénylés időpontjától számított legfeljebb 14 napon belül meg kell szüntetnie, ellenkező esetben igénye automatikusan törlődik.

5.2 Valamely domainnév megválasztásáért, jelentéstartalmáért, használatáért és ezek következményeiért az igénylő felelős.

5.3 Az igénylő nem választhat védett nevet.

5.4 Ha már delegált domainnevéről derül ki, hogy megválasztása és/vagy használata a szabályzatba ütközik, akkor az igénylőnek másik domainnevet kell választania, ellenkező esetben a delegálás visszavonásra kerül.

5.5 A szabályzatban meghatározott felek között a domainnév megfelelősége tárgyában keletkezett vita esetén a regisztrátor, illetve a nyilvántartó álláspontja a döntő. Abban az esetben, ha a vita a regisztrátor és a nyilvántartó között keletkezik, akkor a nyilvántartó álláspontja a meghatározó.

10.1 A nyilvántartó és a regisztrátorok valamely domainnév megválasztásával, használatával kapcsolatos bármely jogvitát maguktól elhárítanak, valamely domainnév megválasztása és használata az igénylő felelőssége.

12.1 Prioritással rendelkeznek azok az igények, amelyeknél a választott név:

a) az igénylő szervezet hivatalos bírósági nyilvántartásba vételét igazoló dokumentumban (pl. cégbírósági bejegyzésben) a szervezet teljes vagy rövidített neveként rögzített megnevezés vagy

b) a Magyar Szabadalmi Hivatal által az igénylő mint jogosult számára lajstromozott védjegy mint karaktersorozat (szó, szavak).

12.2 Az igénylőnek a 12.1 pont szerinti okirat (például bírósági végzés, hitelesített cégjegyzékkivonat vagy lajstromba vételi határozat) másolatát el kell juttatnia a regisztrátorhoz.

12.3 Prioritással rendelkező igények esetén a választott domainnévnek és a 12.1 pont szerinti dokumentumon szereplő elnevezésnek (ékezetek nélkül) betű szerint egyeznie kell. Több szóból álló nevek egybeírva vagy kötőjelesen igényelhetők. A szervezeti formára, szakmai ágra vonatkozó szavak, jelölések elhagyhatók.

12.4 A prioritással rendelkező igények kiszolgálása időrendi sorrendben, előzetes nyilvános meghirdetés nélkül történik.

13.2 A prioritással nem rendelkező igények előzetes nyilvános meghirdetésre kerülnek:

a) A választott domainnév a meghirdetés dátumával együtt megjelenik a webszerveren.

b) A meghirdetéstől számított 2 héten belül a meghirdetett domainnévvel azonosított domain delegálására vonatkozó igényt nyújthat be az az igénylő is, akinek igénye megfelel a 12.1–3 pontokban megfogalmazott követelményeknek, továbbá a 12.1 pont szerinti nyilvántartásba/lajstromba vétel korábbi keletű, mint a 13.2.a pont szerinti meghirdetés dátuma.

13.3 Ha van a 13.2.b pont szerinti feltételeket teljesítő igénylő, akkor a delegálás az ő javára történik (ha esetleg több ilyen igénylő is jelentkezne, akkor közöttük igénylésük időrendje dönt), ha ilyen nincs, akkor a delegálás az eredeti igénylő javára történik.

16.1 Az igénylő nem választhat és nem használhat olyan domainnevet, amely jelentéstartalmára nézve és/vagy használatára nézve jogellenes, vagy megbotránkozást, félelmet keltő. Az igénylőnek ilyen esetben egy másik nevet kell domainje azonosítására választania. Ugyanakkor sem a nyilvántartó, sem a regisztrátorok nem vállalnak felelősséget azért, hogy minden ilyen esetet felismernek.

VALÓSÁGOS KIÁLLÍTÁS EGY VIRTUÁLIS GALÉRIÁBAN

Február 4-én valódi kiállításmegnyitóra gyülekeztek a meghívottak az Index.hu székházába: *Benda Iván* fotóművész színházi pillanatokat megörökítő fényképei sorakoztak a falakon. A kiállítás anyagát, a tavalyi nyári könyvhétre az AB OVO kiadó gondozásában megjelent fotóalbum csodálatos felvételeit azonban a nagyközönség csak a világhálón, az Index.hu online magazin oldalain tekintheti meg, ott viszont a hét minden napján, éjjel vagy nappal, szünet nélkül...

Hová menjünk síelni?

Wesselényi Andrea / andrea@prim.hu

Árnyékra vetődtünk **– üzente a síelés hazai szerelmeseit tömörítő levelezőlistánk egy tagja a novemberi nagy havazások idején –, *hétvégén a nagy hó örömére kiugrottunk Donovalyba, ahol a kiváló hóviszonyok ellenére a szlovákok egyetlen felvonót sem indítottak be. Átmentünk a Chopokra, de ott is csend és hullaszag fogadott :-((.***

Beindult a síszezon

A levlistának köszönhetően mi, többiek megtakarítottunk ezt az utat, és nem próbálkoztunk a hivatalos téli szezonkezdet (dec. 1.) előtt szlovákiai síeléssel. Azóta pedig mielőtt elindulunk valahova, előzőleg kikérjük listatársaink véleményét, mire számíthatunk az adott régióban, hogyan készüljünk fel lelkiekben és felszereléssel a tervezett síútra. Honnan máshonnan, mint egy levelezőlistáról juthatna az ember olyan bennfentes információkhoz, hogy a pályaszállás mennyire pályaszállás, hogy a térképre rajzolt liftek tényleg üzemképesek-e, melyik panzióban adnak kedvezményt a síbérletre, milyen helyi specialitásokat érdemes megkóstolni, vagy mely környékbeli kirándulásokat lenne vétek kihagyni. Azóta persze sorban jönnek a jobbnál jobb tippek, a síelők kérdései, válaszai, vitái a téli szezon kezdetén hamar felélesztették a listát hosszú nyári álmából.

A síelők információcseréjét segítő lista webcíme **www.egroups.com/group/sielok**, és erőssége, mint az Egroups szerveren létrehozott minden ingyenes listának, hogy a korábbi levelek archívuma is olvasható marad a weben, valamit az, hogy a tagok választhatnak, egyenkénti e-mail, digest vagy webes formában szeretnék az üzeneteket olvasni.

Ha korábban tudtam volna a lista létezéséről, felszerelés vásárlása előtt kikértem volna az itt önzetlen tanácsokat osztogató profik véleményét – fakadt ki egy kezdő sporttársunk, a carvingról és a profi sífelszerelésekről folytatott magasröptű vitákra reagálva. A listán a technikai és gyakorlati kérdéseken túl sícucc-adásvétel, szállásajánló és útitárskereső is működik, spontán jelleggel. Megosztjuk egymással az értékes télisport-infókat tartalmazó címeket is.

A síelni indulók ugyanis rengeteg olyan információt találhatnak az interneten, amely segítheti a megfelelő úti cél, a tudásszintnek megfelelő pályák, szállás, helybéli szolgáltatások és hóviszonyok előzetes feltérképezését.

A legnagyobb sívonatkozású webállomás a **www.goski.com**. Gigantikus méretű site, ahol országonként és régiónként kereshetünk információt, a legapróbb részletekig. Érdekessége, hogy az egyes síterepekről nemcsak a hivatalosan közölt adatokat, de az ott járt és a pályákat kipróbált sportolók egyéni véleményét és tapasztalatait is elolvashatjuk, illetve, ha gazdagítani kívánjuk az infobázist, mi magunk is küldhetünk be élménybeszámolót.

A **www.skiresorts.com** webcímen csak az USA télisport-kínálatáról, időjárásáról, az ottani síterepek hóviszonyairól tájékozódhatunk. A hazai síelőket nyilván az európai sírégiók érdeklik jobban, ezekről informálnak a **www.ski-europe.com** és a **www.eucenter.com/ski** oldalak.

A sítérképek fő lelőhelye a **www.skimaps.com**, ahol igen nagy számú európai, köztük sok kelet-európai sípálya térképe is megtekinthető. Itt is remekül működik az internet információszolgáltató és -megosztó szerepe, ugyanis a térképek száma folyamatosan gyarapszik, a beszkennelt prospektusokat innen-onnan beküldő lelkes síelőknek köszönhetően.

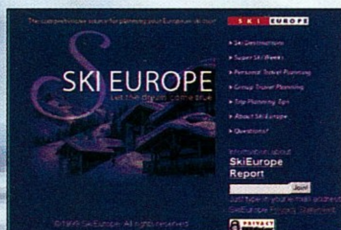
Jó hír, hogy egyre több síterepen szerelnek fel élőképet sugárzó webkamerákat, a legtöbbet, 28 ország több mint 900 (!) webkameráját *John Wilcock* és a Midland Ski Club együtt gyűjtötte össze a **www.tradoc.fr/john/webcams** című webhelyen. Itt kiutazásunk előtt virtuálisan is ellátogathatunk kedvenc síterepünkre, és megnézhetjük, vajon esett-e friss hó, mennyire dermesztő a hideg odafenn.

A helyi viszonyokra, időjárásra, hójelentésre, szálláshelyekre vonatkozóan is tájékozódhatunk a már említett **www.goski.com** oldalon, de még pontosabb adatokat szerezhe-

tünk az egyes országok télisport-információs oldalain.

Ausztria talán még mindig a sízők egyik legnépszerűbb úti célja, és az osztrák hotel-, panzió- és szobatulajdonosok igen nagy része már nemcsak a jól ismert színes brosúrákban, de az interneten is hirdeti vendégváró ajánlatait. Zavarba ejtően nagy a kínálat, a kiválasztásban azonban segíthet a **www.tiscover.com**, ahol beállított paraméterek alapján is kereshetünk testre szabott vagy éppen kedvezményes téli ajánlatokat. Ugyanitt hójelentéseket, programajánlatot és sok egyéb hasznos és érdekes infót is találhatunk Ausztria minden régiójára vonatkozóan.

„Már ez sem a régi! – talán ez a legmegfelelőbb jellemzés, amit északi szomszédunkról írhatunk. Azonban maximálisan pozitív értelemben. A szlovák téli idegenforgalomban ígéretes változások történtek: az elmúlt évek áremelkedési hulláma megállt, sőt egyes esetekben meg is fordult. A vendéglátás színvonala emelkedik, a szállodák és panziók igyekeznek a vendégeket nem csak megfogni, hanem meg is tartani. A sípályákat folyamatosan bővítik, hóágyúkat állítanak be, új lifteket építenek" – így kezdi a szlovákiai ajánlatok bemutatását a **www.ckplusz.hu** címen található utazási iroda, amelynek igazán jól használható honlapját nézegetve bólinthatunk – ők tényleg komolyan gondolják, amit a weblapjukon állítanak: szeretnének a jövőben online utazási irodává válni. A „Magyarország első online síadatbázisa az interneten" szlogen alatt futó website valóban könnyű eligazodást és rengeteg hasznos információt nyújt mindenkinek, aki szervezett külföldi síutat keres.

A szlovákok egyébként az interneten is egyre profibb szolgáltatásokkal rukkolnak elő. Már tavaly is rendszeres frissítéssel működött a **www.yeti.sk** címen található hójelentésoldal, és bár ez csak szlovák nyelven fut, emellett megjelent a 3 nyelvű (szlovák, német, angol) síinfocentrum is a **www.ski.sk** címen. Itt a napi hójelentések mellett pontos pályaadatokat (felvonók száma, típusa, szintkülönbség, megközelítés stb.) is találunk. A sízéshez kapcsolódó szlovák weboldalak közül legjobban a **www.tatry.sk** tetszett, megjelenésében és tartalmában egyaránt. Felsorolni is nehéz a site kínálatát: itt szinte mindent megtalálni, ami a Tátrába kirándulókat érdekelheti; vannak térképek, információk hotelekről, kiadó apartmanokról, hegyi menedékházakról, síterepekről, sőt webkamerákon át élőben bepillanthatunk pl. Zdiar, a Csorba-tó vagy Stary Smokovec sípályáira is. A síelés mellett a snowboardot, a hegymászást, illetve a jégmászást kedvelők is találnak érdekes infókat, kereshetünk magunknak túravezetőt vagy helikopterszolgálatot, olvasgathatunk a természet csodáiról, ráadásul mindezt a site alkotói gyönyörű fotókkal illusztrálva találják.

Vannak, akik a romániai síelésre esküsznek. A sílista egyik tagja szerint a Déli-Kárpátok a jövő évezred kelet-európai síparadicsoma lesz, alacsony árainak, hangulatos menedékházainak és a jó kiszolgálásnak köszönhetően. Erdélyből érkeztek az információk, miszerint a Madarasi Hargitán és Gyergyószentmiklóson is találhatók jó sípályák, ahová azonban szigorúan csak hólánccal felszerelkezve ajánlott elindulni. Szállást a hegyi menedékházakban vagy hotelekben lehet olcsón foglalni. Ebben néhány weboldal, mint pl. a **csikipanzio.bizland.com** is segíthet.

A legjobb olasz síterepekre indulóknak a **www.dolomitisuperski.com** webcímet ajánljuk, azoknak pedig, akik nem bánják, inkább összecsomagolják lábaikat, de a legendás francia síparadicsomokig meg sem állnak, a **www.skifrance.fr** weboldalait érdemes nézegetni. Egyre több utazási iroda szervez ma már franciaországi síüdüléseket, meglepően kedvező áron.

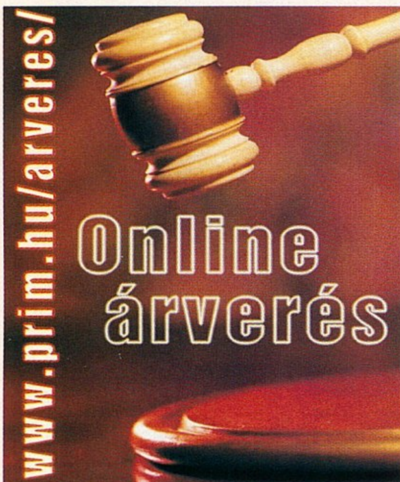
Sajnos egyelőre nem vált be az az elképzelés, hogy a magyar utazási irodák ajánlata egyetlen közös adatbázisból legyen kereshető. Az ügyes keresőgép ugyan működik a **www.port.hu/travel** címen, az adatbázisban szereplő utazási irodák száma azonban nem túl nagy. Valamivel több iroda kapcsolta fel weblapját a **www.foltnet.hu** utazási kiindulópontra, innen startolva is átböngészhetjük jó néhány hazai utazásszervező ajánlatát, és külön rovatban találjuk a „last minute" akciókat.

– az interneten is!

Bár Magyarország nemzetközi viszonylatban szóba sem jöhet mint síterep, mi, magyarok havas téli hétvégeken egyre többen sielgetünk az itthoni pályákon is. A **www.zoldpont.hu** adatbázisa 25 hazai települést sorol fel, ahol síelésre alkalmas lejtőket és felvonókat találhatunk. Erre a honlapra egyébként mindenképpen érdemes betérniük azoknak, akik magyar nyelven keresnek infót, híreket, érdekességeket kedvenc téli sportjukról.

Ha pedig elfogyna a hó, akár télen, akár nyáron kipróbálhatjuk a gyepsít, amelynek „fellegvára" a Pest megyei Szokolya. Itt versenyekre is alkalmas gyepsípályát, sí- és bukósisak-kölcsönzőt találhatunk – tudtuk meg helybéli sporttársunktól. Aki tehát a szezont követően is szeretne lécet csatolni, de nem jut el az osztrák gleccserekre, itthon is tud egész évben siklani, nagyokat esni, a lejtőkön csúszkálva az igazi, felejthetetlen havas sítúrákra emlékezni.

További információk, levlista és linkgyűjtemény síelőknek: **www.wesselenyi.com/si**.

suli net

Az Internet Kalauz melléklete a középiskolai internetprogramhoz

ÉNEK-ZENE

FRÉDÉRIC CHOPIN

www.geocities.com/Vienna/1795/chopin.htm

Frederic Francois Chopin (1810 - 1849)

Frédéric Chopin, akit többen a legnagyobb zongoramű-komponistának tartanak, 1810-ben, 190 éve született egy Varsótól nem messzi lengyelországi kis faluban, Zelazowa Wolában. Édesapja, *Nicholas Chopin,* aki 16 évesen hagyta el Franciaországot, jó hallással rendelkezett, játszott zongorán és fuvolán is, így a kis Chopin zene iránti érdeklődése nem volt véletlen. Kivételes érzékenységéről mindmáig történetek keringenek: állítólag amikor édesanyja és nővére a pianínón játszott, a fiatal Frédéric könnyekben tört ki a zene tiszta szépségétől. Hétéves korában szülei tanárt szerződtettek mellé, a cseh komponista, *Adalbert Zywny* személyében. A Zywny-féle skálák és ujjgyakorlatok közben Chopin már saját kis darabokat írt, és apró improvizációkkal szórakoztatta magát. Később mint zongoratanár ő is nagy hangsúlyt fektetett a szisztematikus gyakorlásra.

1817-ben már közönség előtt szerepelt, játéka alapján *Mozart* követőjének kiáltották ki. Ugyancsak hétévesen kiadták első művét is, a g-moll Polonézt, amely *Constantin nagyhercegnek* olyannyira megtetszett, hogy szerveztett magának egy együttest, amely előadta ezt a művet. 1823-ban búcsút mondott Zywnynek, és bekerült a Varsói Líceumba. Két évvel később meghívást kapott a fővárosi konzervatóriumba egy újfajta zongoraféleség, az aelomelodikon demonstrálására. Törekvéseinek elismeréséért *Sándor nagyherceg,* Oroszország akkori cárja egy gyémántgyűrűt adományozott neki. Még ebben az évben megjelentették első hivatalos művét, a c-moll Rondót, amit egészen bámulatba ejtőnek tartottak, hiszen Chopin ekkor még csak tizenöt éves volt.

A líceum utolsó éveiben az iskola orgonistájává választották. Noha orgonára soha nem komponált, technikailag tökéletesen játszott rajta. Néhány művére hatással is volt ez a hangszer.

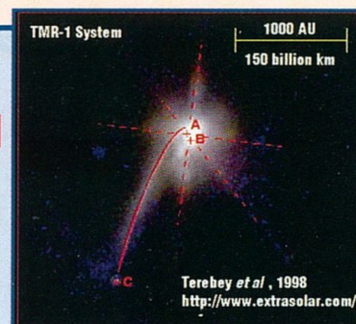
1826-tól kezdve három évig a Varsói Konzervatóriumban tanult, de a fúgák és a kamarazene mellett (néha helyette is) minden szabadidejét zongoradarabokkal töltötte. Világossá vált számára, hogy hazájában már nem tud előbbre lépni, külföldön kell szerencsét próbálnia. Utolsó vizsgái után egy kiváló ajánlólevéllel a zsebében nyomban útra kelt, és meg sem állt Bécsig, amely Párizs után akkoriban a második legnagyobb zenei központ volt Európában. Bécsi koncertjeivel hamarosan a középpontba került, ünnepelt zongoristává vált. Az osztrák fővárosban ennek ellenére csak két évet tartózkodott, inkább Párizsba utazott, ahol véglegesen le is telepedett. Itt a szalonok kedvence lett, olyan emberek fogadták barátságukba, mint *Victor Hugo, Balzac, Berlioz, Schumann, Dumas* vagy *Liszt Ferenc.* Előadóként és tanárként is állandóan keresték, a társadalmi elit tagjai közé emelkedett. A zenéjében rejlő költőiség valóságos romantikus jelképpé emelte őt kortársai szemében.

1837-ben találkozott *Aurore Dudevant*-nal, aki akkoriban *George Sand* néven adott ki novellákat. Kapcsolatukból hamarosan ingatag, pusztító szerelem lett, amely tíz év múltán ért véget. Chopin ugyan folytatta a komponálást, de nemsokára újabb csapás érte: megbetegedett tuberkulózisban, amelyből aztán soha nem gyógyult fel. 1849-ben, mindössze 39 évesen érte a halál.

CSILLAGÁSZAT

Bolygók a naprendszeren túl

www.extrasolar.com

astron.berkeley.edu/~gmarcy/sciam.html

www.spaceart.org/lcook/extraso2.html

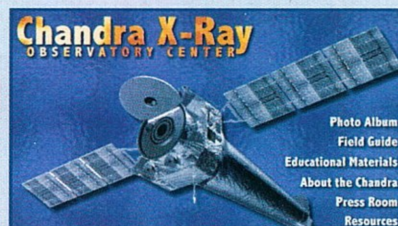
Az utóbbi 5 évben – részben a Hubble űrteleszkópnak köszönhetően – közel harmincra nőtt azoknak az objektumoknak a száma, amelyek sejtésünk szerint valamely távoli csillagok bolygói. Már a hetvenes évek SETI programjában is készültek számítások és találgatások arra nézve, hogy vajon merre, milyen csillagok környezetében találhatók bolygók, mégis egészen 1995-ig kellett várnunk, mire az első, bolygók okozta periodikus színképeltolódást ki tudták mutatni egy, a Pegazusban lévő csillag fényében.

Azóta több eljárást is kifejlesztettek arra, hogy főként a gravitációs hatásuk okozta anomáliák révén nyakon csípjék a csillagok esetleges égi kísérőit. Az előbb említett és egyben a legkézenfekvőbb módszer szerint az egyes csillagok fényében észlelhető Doppler-eltolódások alapján azonosítják az adott bolygót, majd annak nagysága és időbeli eloszlása alapján következtetnek az égitest tömegére és pályájára. Más módszerek alkalmazásakor a bolygók okozta periodikus elhalványodások vagy épp kifényesedések alapján kutatnak égitestek után. Az előző esetben a csillag előtt átvonuló bolygó valamelyest eltakarja annak fényét, és ez az egy-két százalékos fénycsökkenés a legközvetlenebb bizonyítéka az adott bolygó létének. A másik, ritkább esetben a gravitációs lencsehatás néven ismert jelenség folytán a bolygó átvonulásakor annak gravitációja a csillag fényét épp a Földre fókuszálja, így igen jelentős felfénylés tapasztalható. Ugyancsak bolygókra utalhatnak az ún. protoplantáris korongok, amelyek nagy gázhalmazok, például az Orion-köd csillagai körül találhatók. Ebben az esetben a csillag körül keringő bolygók tisztára söprik pályáik környezetét, ezáltal árulkodó nyomokat hagyva maguk után.

Sajnos mindezen módszerek közös hátránya, hogy csak viszonylag nagy tömegű bolygók kimutatására alkalmasak. Az ilyen, a Jupiternél néhányszor nagyobb tömegű gázóriások esetén viszont nehéz eldönteni, hogy valóban bolygóval van-e dolgunk, vagy egy szokatlanul kis tömegű halvány csillag, ún. barna törpe a kísérő. Az univerzum ilyen irányú kutatása mégis fontos, hiszen minél több idegen naprendszert ismerünk meg, annál közelebb kerülünk a sajátunk keletkezésének megértéséhez.

Röntgencsillagászat

sci.esa.int/xmm

chandra.harvard.edu

Míg az elmúlt év végén a nagyközönség figyelmét elsősorban a Hubble teleszkóp „rendes évi nagyjavítására" fellőtt Discovery űrrepülőgép útja kötötte le, addig mérsékeltebb hírverés közepette újabb taggal bővült Földünk „röntgencsillagász-flottája". Az ESA által épített, XMM névre keresztelt új röntgencsillagászati műhold 1999. december 10-én állt Föld körüli pályára. Célja, hogy a már néhány hónapja üzemelő, amerikai fejlesztésű Chandra űrobszervatóriummal párhuzamosan működve meggyorsítsa az univerzum röntgentartományban való megismerését.

Az égbolt csillagainak nagy energiájú, káros sugárzását szerencsénkre a légkör és a Föld mágneses mezeje által generált úgynevezett sugárzási övezetek elnyelik, viszont így a földfelszínen lehetetlen a röntgentartományba eső sugárzás vizsgálata. A kíváncsi szemeknek ezért legalább 40 000 kilométeres magasságba kell emelkedniük, hogy kilássanak a bioszférát védő burokból. Ezért mindkét holdat elnyújtott ellipszis alakú pályára helyezték, melyek legtávolabbi pontjai 110–140 ezer kilométerre vannak egymástól. Így lehetőség nyílik arra, hogy a közel kétnapos keringési periódusból csaknem 40 óra aktív észlelési idővel rendelkezzenek. A nagy magasság hátránya, hogy lehetetlenné teszi e műholdaknak a Hubbléhoz hasonló rendszeres javítását, fejlesztését, így azoknak már a fellövés pillanatában is kifogástalanul kell működniük. Ez az oka annak, hogy mindkét szatellit felbocsátását többéves fejlesztés előzte meg, illetve pár hónapig tartották a hosszas kalibrálások és tesztek, amelyek után a kiszemelt pályára állíthatták a holdakat.

Az égbolt röntgentartományban való vizsgálata azért kiemelkedő fontosságú, mivel az univerzum úgynevezett forró pontjai, a porfelhőkbe burkolózó galaxismagok, pulzárok és fekete lyukak ezen a tartományon bocsátják ki a legtöbb fényt, és a gázfelhők miatt csak ezeken a magas frekvenciákon vizsgálhatók tüzetesebben. Ezt az állítást látszik alátámasztani egy, a Chandra által készített felvétel, amely még egy olyan közismert objektumról, mint a Rák-köd is tud újat mondani.

TÖRTÉNELEM

A SCONE-I KŐ LEGENDÁJA

(The Stone of Destiny)

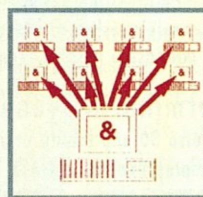
www.durham.net/~neilmac/stone.htm

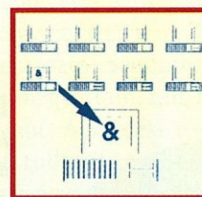

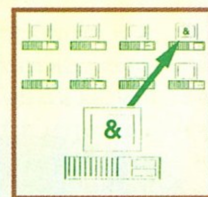
A scone-i kő, másik nevén „stone of destiny" (a sors köve), bármilyen hihetetlen is, egy koronázási tárgy. Eredete messzire nyúlik vissza, egészen a történelem mitikus korába. A legenda szerint a Szentföldről származik, ahol is a Bibla-beli *Jákob* használta párnaként. Aztán Egyiptomon, Szicílián és Spanyolországon keresztül Írországba került, ott *Szent Patrik* megáldotta, hogy koronázási ceremóniák alkalmával használhassák. I. sz. 850 környékén az akkori uralkodó, *I. Kenneth* székhelyét a smaragdszigetről áttette Skóciába, azaz Scone-ba, amely a mostani Perthshire területén terült el. Innen többször is elvitték rövidebb időszakokra, de végül mindig visszakerült helyére.

A követ utoljára 1292-ben használták, a skót király trónra lépésekor, amikor *John Balliol* állt az ország élére. Nem sokkal ezután *I. Edward* (*William Wallace* kivégzője) elfoglalta Skóciát, csapatai pedig magukkal vitték a szent ereklyét Londonba, ami egyúttal az önállóságtól való megfosztás jelképe is lett. 30 évi viszálykodás után békés időszak köszöntött be: *III. Edward* ekkor ígéretet tett a kő visszaszolgáltatására, azonban a későbbiekben mindig sikerült az angoloknak valamilyen úton-módon kibújniuk ez alól... Még 1950-ben, *II. Erzsébet* megkoronázásakor is használták. 1996. november 15-én végül eljött az igazság pillanata: *John Major* akkori brit miniszterelnök őfelsége, a királynő jóváhagyásával visszaszállíttatta a westminsteri apátságból Skóciába. A 152 kilogrammos követ a többi koronázási tárggyal együtt jelenleg az edinborough-i várban őrzik.

A kétkedőkben azonban felmerülhet a kérdés: valóban ez az igazi kő? Egy történet szerint sohasem hagyta el Írországot, egy másik legenda pedig azt állítja, hogy a valódi kő márványból volt, tele ékes rajzokkal, amely semmiképpen sem hasonlíthat a Londonban évekig őrzött egyszerű, latinkeresztes homokkőhöz. Mások szerint a kőnek több másolata is létezik, az eredetit Skóciában elrejtették egy olyan helyen, ahol senki nem talál rá, I. Edward csapatai pedig csak egy egyszerű hamisítványt vittek magukkal. Hogy melyik verzió az igazi? Ennyi évszázad távlatából ezt már valószínűleg sohasem fogjuk megtudni.

INTERNET LOVE STORY XX.

Wesselényi Andrea rovata / andrea@prim.hu

Aztán meglátod, és hirtelen a föld alá bújnál. Jaj, hogy öltözködik, milyen pocakos, kopaszodik, egyszóval: nem a te eseted. Pedig a fotón nem így nézett ki! Nem igazság! Hiszen egy 15 évvel ezelőtti fotót küldött! Erőltetett társalgás, kényelmetlen, kínos. Az lenne a tisztességes, hogy mindjárt az első alkalommal elköszönjünk egymástól, mindörökre. De nem megy. Talán másnap, a számítógép mögé bújva, bátrabban, hogy nem látom az arcát, nem hallom a hangját.

És elkezdődtek a változások. Környezetem észrevette, hogy más vagyok, nem bújok szürke mezei egér maskarámba, egyre vidámabb, színesebb és csinosabb kezdek lenni. Leszoktam a dohányzásról (ami nagy szó, még én sem hittem volna, hogy megteszem), adok a külsőmre, és ami a lényeg: boldog vagyok!

Ő is látja rajtam, bár nem mond rá semmit. Én viszont alig bírom visszafojtani érzéseimet. Muszáj elmondanom Neki!

Megtörtént... Néma csend... Jaj, hol rontottam el?! Lehet,

TÉNYLEG!?

Internetes társkeresés? Igen, nagyon klasszul hangzik, annál is inkább, mert a személytelensége mögé el lehet bújni.
Egy darabig. Az első találkozásig. Ami borzasztóan kiábrándító is tud lenni. Amikor minden stimmel: a levelezésnél a stílusa, a helyesírása, aztán a telefonban a hangja, a kedvessége. Akkor azt hiszed, hogy a valóság is ilyen frankó.

Hopp, másnap megelőz a levele, amelyben közli, hogy: bocs, de nem oké a dolog. Húúú, ezt megúsztam. Válaszolok neki, hogy minden rendben, semmi harag. Reménykedve keresgélek tovább a neten, a kínálat bőséges... Akár a piacon.

Most már nagyon fontos szempont, hogy a fotó friss legyen. Ezúttal nem fogom elkapkodni, hosszabb ideig levelezek vele. Milyen érdekes, hogy azt sem tudom, ki ül a háló túloldalán, mégis apró kis titkokat, legbensőbb dolgaimat bízom rá. Lehet, hogy nem kellene, de hát ez vagyok én, és nem sablonokkal akarom fárasztani.

A levélváltás egyre sűrűbb, mind nagyobb izgalommal várom válaszait. Aztán bensőségesebb hangvételűek lesznek a levelek, sőt egyre izgatóbb a téma. És akkor úgy érzem, már ezer éve ismerem, és valahogy elhiszem, hogy szinte szeretem. Ő ugyanezt vallja meg nekem.

Hát jó, kibújok a védőbástya mögül, lássuk egymást szemtől szemben. Hirtelen jött a találkozás, zavaromban azt sem tudtam, mit gondoljak vagy érezzek, mintha kiürült volna a fejem. De mégis valami apró kis melegség öntött el, úgy szívtájékon. Egy rövid csók, amitől majdnem a karjában olvadtam el. Olyan gyorsan zajlott le minden. A következő randi gyorsan jött, és simábban történt. Forró volt, szenvedélyes, eszméletlen.

És akkor elgondolkodtam, hogy: te úristen, hát ez lehetséges? Tényleg egymásra találtunk volna, kölcsönösen mindenben megfelelve? Ez tényleg nekem adatott meg az életben? És – továbbra is bízva őszinteségében – ő is ezt mondja rólam. Hát ez gyönyörű! Sírni tudnék a boldogságtól.

hogy túl gyorsan zúdítottam rá az érzéseimet? Hiszen soha nem mondta, hogy mindent lehet, csak ezt ne!

Valami megszakadt köztünk, a vonal kattant, foglalt... Nem kapcsolható... Ezt nem hiszem el, hogy történhetett meg? Csak nem hagyott faképnél minden magyarázat nélkül? Ezt nem élem túl!

Öt napon keresztül sírtam, elbujdosva a világ szeme elől. A hatodik napon már sírni sem tudtam, a torkom összeszorult, ha a telefon megcsörrent. Vártam, még mindig vártam, hátha csak tévedés volt. Kínok közt vergődtem, nem tudtam még csak elképzelni sem, hogyan tovább. Többször próbáltam felhívni, de mielőtt felvette volna a kagylót, letettem. Több levelet írtam neki, de nem válaszolt. Ez borzasztó! Semmibe veszi az érzéseimet?!

Aztán egyszer mégis megvártam, míg felveszi a kagylót, és akkor már nem volt visszaút. A kérdést röviden tettem fel: Vége? Kissé meglepődött, nem tudta mire vélni a dolgot. Zaklatott volt a hangja, és röviden elmagyarázta, min ment keresztül az elmúlt pár napban. És ahogy Ő beszélt, én annál jobban kezdtem szégyellni magam. Az én problémám – pedig nem kicsi! – eltörpült az övé mellett. Míg beszélt, fokozatosan eltűntek a sötét felhők kapcsolatunk egéről, és úgy éreztem, ezt az embert sokkal jobban szeretem, mint azt hittem volna. Olyan értékes számomra, hogy tűzön-vízen át harcolnék érte. Eloszlatta bennem a kétséget. Igen, én is fontos vagyok neki, és nincs probléma kettőnk között.

Egyet nagyon jól megtanultam az esetből: türelem, türelem. Na, mit is terem?...

ERIKA

www.prim.hu/pokember

Novák Áron / novaak@elender.hu

„Szerintem a következő el már az interneten

Hollósi Józseffel Novák Áron beszélget

Két pókember beszélget az alábbi riportban, ugyanis nemcsak *„Hollósi Józsi”* (akinek a nevéhez sok internetes mérföldkő – egyebek közt a HIX – fűződik) számít hálón élő polgárnak, hanem ezúttal riporterünk is, a mindössze 13 esztendős *Novák Áron*, aki sok pályamunka, hálószem-recenzió, webmesteri tanács után most interjúban is kipróbálja erejét... Lassan főmunkatárssá kell kineveznünk, néhány év után pedig ki tudja... főszerkesztővé?

– Internetfüggőnek érzed magad?

– Elég nehéz megmondani, hogy ki az internetfüggő...

– Mondjuk az, aki több időt tölt a neten, mint kellene.

– Engem a munkám és a hobbim is az internethez köt, úgyhogy valószínűleg internetfüggő vagyok. De azért vannak nálam függőbbek.

– Hol ismerkedtél meg az internettel, Amerikában vagy Magyarországon?

– Amerikában, amikor kimentem tanulni az egyetem után. Az internet ma már hatalmas üzlet, akkor még nagyon kevesen használták. Az volt a kezdet, 89 körül.

– Kipróbáltad itthon is az internetet. Érzel jelentős különbséget a minőségben?

– Amikor most hazajöttem, kaptam kölcsön négy accountot a barátaimtól, de két napig egyiken sem tudtam bejelentkezni. Tegnap kaptam egy ötödiket, és végre el tudtam olvasni a leveleimet.

– Melyik cégnél volt az az account, amivel már be tudtál lépni?

– A Datanetnél, de kaptam én másik datanetes accountot is, az se működött. Ez nem igazán cégfüggő, inkább a telefonvonal minősége lehet az oka.

– Honnan jött az ötlet, hogy egy olyan hatalmas webszolgáltatást indíts, mint a HIX?

– Elkezdtünk a barátokkal egymás között levelezni, és egyre többen lettünk, az elején csak 10-15 embernek küldtük el a levelet, amit szerkesztettünk, mára ebből közel 30 ezer ember lett. Az elején csak barátok közti levelezésnek indult.

– Ezt a hatalmas munkát egyedül csinálod?

– Nem, körülbelül 20 ember dolgozik rajta állandóan.

– Mennyit foglalkozol vele naponta?

– Körülbelül 2 órát. De azt mindig, hétvégén is.

– Gondolom, az internethasználat – órában mérve – ennél sokkal több...

– Igen, ez a munkám is: egy internetes cégnél dolgozom, a Mail.comnál, amely ingyenes levelezést biztosít.

– Nyilván a reklámfelületért cserébe.

– Igen. A Freemailt ismered?

– Persze.

– Ahhoz hasonló, a Mail.com a világ harmadik legnagyobb ilyen ingyenes szolgáltatója, az első a Hotmail, a második az USA.net. A Mail.comnak több mint 10 millió felhasználója van, több, mint Magyarország teljes lakossága.

– Mivel foglalkozol a cégen belül?

– A cégnél körülbelül 300 szervert üzemeltetünk, azoknak az összehangolása a feladatom.

– Van a HIX-en kívül más weboldalad is?

– Van, a Hungary.org egy magyarországi bemutatkozólap, a Magellan.net a legnagyobb magyar utazási oldal, és biztosan van még, csak éppen nem jut eszembe.

– Rólad szóló nincs is?

– Annyi oldalt készítek, hogy ha valaki rám kíváncsi, az egyéb oldalaimból megismerhet.

– Melyek azok a weboldalak, amelyeket mindennap felkeresel?

– A Yahoo, annak van egy olyan szolgáltatása, hogy készíthetsz saját lapot, oda kiválogathatod, ami érdekel. Mindig onnan indulok el. Megnézem az utazási híreket, repülőjegyárakat. Nagyon szeretek utazni.

– A HIX-et hobbiból csinálod, vagy haszon reményében?

– Nem az a cél, hogy ebből pénz legyen, ez szándékosan nem egy üzleti vállalkozás. Vannak egyéb vállalkozásaim, de azok a HIX-től függetlenek.

– Te is használod a HIX-et? Azaz ha van egy problémád, keresel rá ott is gyógyírt?

– Persze, legtöbbször az utazási kérdésekkel kapcsolatban, vagy ha telefontársaságot keresek, szóval elég gyakran.

– Otthonról hogyan férsz hozzá?

– Kábelen keresztül, 8 Mbps sebességgel.

– A lakásban hány számítógép van?

– Nagyon sok, de a számítógépek többsége nincs bekapcsolva.

– Akkor asztaldísznek vetted őket?

– Mennyit tévézel? Sokan mondják, hogy a net hatásos ellenszere a sok tévénézésnek...

– Szerintem úgy 10 percet, a híreket nézem meg, a CNN Newst.

– Miért nem a neten nézed meg?

– Néha jobb a tévén megnézni.

.NÖKVÁLASZTÁS KERESZTÜL ZAJLIK"

– Inkább emlékek, mindig, amikor jön egy újabb, akkor a régi megy az ágy alá, a szekrénybe. Én nem vagyok járatos a számítógépek belsejében, nem nagyon szoktam szerelgetni.

– Hány éve élsz kint?

– Körülbelül 10 éve.

– Segít a net a honvágy leküzdésében?

– Nem sokat segít, az viszont igen, hogy a barátaimmal közvetlen kapcsolatban vagyok.

– Az interneten is lehet mozgóképet átvinni...

– Igen, de a minőség meg sem közelíti a televízióét.

– A Te hozzáféréseddel nem lehet gond, szerintem az már tudná a tévéminőségű átvitelt, nem?

– Lehet, de a terheltség miatt csak 1-2 év múlva, talán.

– Szerinted a net mennyire változtatja meg az emberek életét?

– Sokak életét megváltoztatja, de sokan nem is tudnak az egészről. Ha elmész a városoktól messzire, az emberek nem is tudják, hogy miről beszélsz.

– Szoktál videokonferenciázni is?

– Most gondolkodom rajta, hogy kellene venni egy kamerát.

– Mi az oka, hogy eddig nem vettél?

– Eddig mindig túlságosan el voltam foglalva.

– A szabadidődben mit csinálsz, internetezel?

– Nem, inkább utazni szeretek, vagy pilótaként kis gépeken repülök. Egy kicsit próbálom távol tartani magam a hálótól.

– Hát ez érdekes, még itthon is vannak törekvések arra, hogy a kis falvakba is eljusson a hálózat. Nem hiszem, hogy Amerika ebben ne tartana sokkal előrébb...

– Az lehet, hogy mindenütt megvan a lehetőség, de nem mindenki akar hozzáférni. Ez inkább generációs kérdés.

– Van valamiféle példaképed, akire szívesen hasonlítanál?

– Nem is tudom, különböző emberekben különböző tulajdonságok tetszenek.

– Ment már személyes kapcsolatod rovására a net?

– A személyes kapcsolat rovására az megy, hogy túl sok időt töltök a hálón. A feleségem például nagyon utálja az internetet.

– Nem is internetezik?

– De igen, csak nagyságrendekkel kevesebbet. Van egy saját gépe, így nem zavarjuk egymást. Én azonban sokkal több időt töltök a monitor előtt. Például ha van egy probléma a HIX-en, akkor az egész estémet ott töltöm.

– Szoktál chatelni?

– Ritkán, mert nagyon időpazarló. Régebben sokat csináltam.

– IRC-n vagy webes felületen?

– IRC-n, a webes még rosszabb, és lassú is.

– Nem érzed, hogy hiába van neked otthon gyors vonalad, ha a központi vonal lassú?

– Amerikán belül nincs ilyen gond. Ha például Kaliforniából akarok valamit letölteni, egy több megabájtos dolgot, pár másodperc alatt lejön. Európai site-oknál már lehet látni valamit, de ha, mondjuk, az Extra lapjait nézem meg, az egy fél óra. Közben elmehetek nyugodtan vacsorázni. De volt már rosszabb is.

– Mekkora a levelesládád napi termése?

– Körülbelül 100 levelet kapok naponta, de csak 20 megválaszolására jut időm.

– A tengerentúlon mekkora gond a spam?

– Elég nagy, egy nap nagyjából százat kapok.

– Nem értem. Elméletileg van törvény a spamküldők ellen...

– Nem mindenütt. Néhány államban valóban létezik ilyen törvény, de nem mindenhol. És legtöbbször amúgy is külföldi gépekről küldik a kéretlen leveleket, így pedig már nem vonatkoznak rájuk a törvények. És ha vonatkoznának is, olyan nehéz őket megtalálni... Csak néhányukat kapják el, azokat, akik nem elég jól rejtőzködnek.

– Neked mi a munkád a HIX-nél?

– A programokat irogatom, a kiszolgálóprogramokat. És a gépek egy részét én üzemeltetem.

– Nem úgy működik, hogy egy központi szerveren van minden?

– Nem, ez egy elosztott rendszer, 6 amerikai és 2 magyar gépen fut. A különböző dolgok különböző gépeken vannak. Azért nem egy központi szerver van, mivel így hibatűrő a rendszer. Bármelyik gép kiesése csak egy funkció működésképtelenségét okozza. Ez viszont komplikálttá teszi a fenntartást.

– Szoktál magyar újságokat, weboldalakat nézegetni, vagy csak az amerikai részét ismered a netnek?

– Az Indexet szoktam olvasgatni leginkább. Régebben az Internettót, de újabban, amióta kettéváltak, inkább ezt.

– Terveztek valami újítást a HIX-en?

– Az egyik az utazási dolgokra való koncentrálás, most van egy új utazási újság is. Úgy tűnik, egyre több ember érdeklődik az utazási témák iránt. A másik fontos téma a mobilkommunikáció.

– Te ezt mennyire használod?

– Mármint a mobilt? Amerikában ez egy kicsit hátrébb tart, mint Európában. Amerikában rengeteg embernek van mobilja, de analóg. Az viszont nagyon sok időbe telik, hogy az összes kicserélődjön digitálisra.

A SZEMÉLYES KAPCSOLAT ROVÁSÁRA AZ MEGY, HOGY TÚL SOK IDŐT TÖLTÖK A HÁLÓN. A FELESÉGEM PÉLDÁUL NAGYON UTÁLJA AZ INTERNETET.

– Szoktál az interneten keresztül vásárolni, autót, ilyesmit?

– Az autót nem ott vettem, de majdnem. Ugyanis az interneten keresztül kaptam rá ajánlatot. Vannak olyan website-ok, ahol elküldi az ember, hogy milyen autót szeretne, és adnak rá ajánlatot. Utána oda lehet menni, és annyiért odaadják. Amerikában az autók árából lehet alkudni, ez az egész lényege, körülbelül 20%-ot. Amikor megkaptam az ajánlatot, azt mondták, hogy New Yorkban egy adott helyre kell elmenni, és egy adott autókereskedőnél megkapom. De először nem oda mentem, hanem egy közelebbihez, mondtam neki, hogy most elmegyek New Yorkba, megkapom azt az autót annyiért, de ha olcsóbban adja, itt veszem meg. Így végül nem az interneten vettem, de az internet is segített az alkudozásban. Repülőjegyet szinte csak az interneten veszek, meg elektronikai készülékeket, mindenfélét.

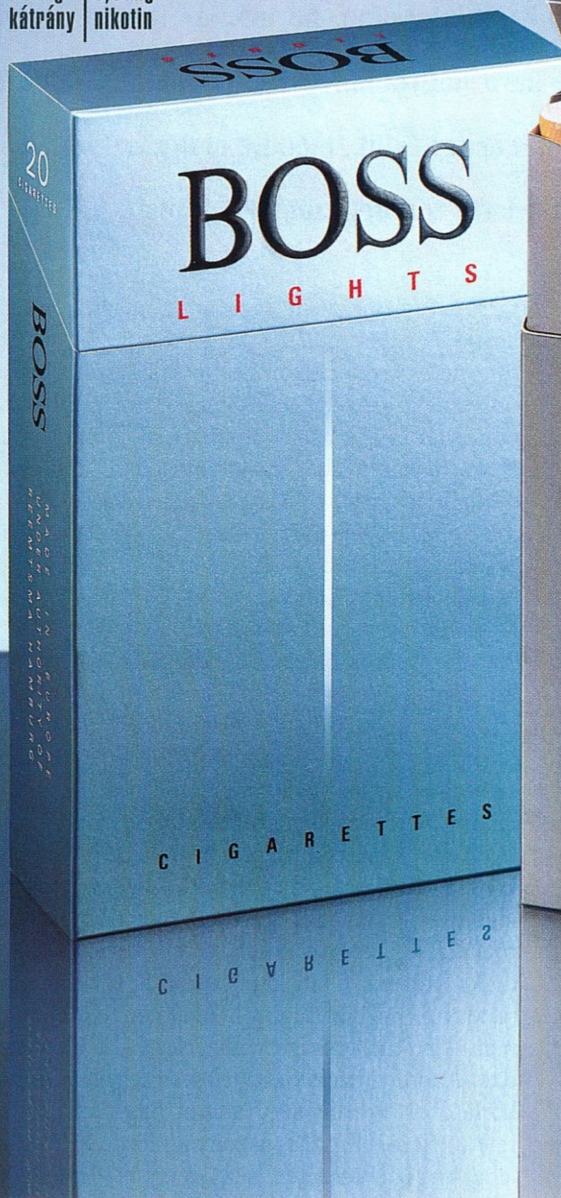
– Nem félsz a hitelkártyacsalóktól?

– Amerikában ez nem gond. Ott olyan a törvény, hogy ha visszaélnek a hitelkártyáddal, akkor csak 50 dollárt kell belőle kifizetned. A többit a bank állja. Tehát ha visszaélnek a kártyámmal, akkor az nem engem terhel, védik a tulajdonost. Sőt sok bank olyan szabályt hozott, hogy ha internetes visszaélés történik, akkor a tulajdonost semmi sem terheli. Még az 50 dollár sem. Ráadásul szinte minden termékre 30 napos visszavásárlási garanciát biztosítanak, így a minőségi problémáktól sem kell félni.

– A politikában mennyire játszik szerepet az internet?

– Éppen most hoztak egy törvényt az internetes szavazásról Arizonában. Az a lényege, hogy elfogadott lesz az internetes szavazás, ami befolyásoló erejű is lehet. A technikai hátteréről sajnos semmit nem tudok mondani. Szerintem a következő elnökválasztás már az interneten keresztül zajlik.

ENJOY THE FLAVOUR OF SUCCESS

BOSS
CIGARETTES

Az 1997. évi LVIII. törvény 13. §-a:

A dohányzás súlyosan károsítja az Ön és környezete egészségét!

WAP-RA FEL!

A tavalyi év volt a bemelegítés

Olvasóink már túl vannak a januáron is, **ám amikor ez a lap készül, akkor még igencsak benne vagyunk az első kétezres hónapban, és benne vagyunk az összegzésekben is: mindenki most vonja meg az utolsó ezerkilencszázas év mérlegét. Decemberben mintha kisütött volna a nap a részvénypiac felett, de az egész év nem tűnt rózsásnak. Bár itt, az Internet Kalauz környékén nem hemzsegnek a befektetők, mégis együtt komorultunk a részvénypiaccal, hiszen épp tavaly indítottuk M@ni rovatunkat a Procent Befektetési Rt. támogatásával, és jobban örültünk volna, ha már az induló évben fellendül az internetes befektetés is... Na, de hogyan lendüljön, ha a hagyományos is haldoklik? *Horváth Szabolcsot,* a Procent Befektetési Rt. Internet Üzletágának vezetőjét arra kértük, mondja el tapasztalatait, illetve azokat a tényezőket, amelyek befolyásolták az elmúlt évi internetes tőzsdei szolgáltatásokat.**

– Sajnos a magyar tőzsde szempontjából az 1999-es év nem mondható éppen sikeresnek. A külföldi befektetők nagy része elfordult a magyar piactól. Sok befektető azért nem mert a kelet-közép-európai – így a magyar – tőzsdén befektetni, mert félt a 2000-es problémától. Ez a tény, sajnos, igencsak lecsökkentette a tőzsde forgalmát. A napon belüli likviditásnak nem tett jót a kereskedési idő meghosszabbítása sem. A rövidebb kereskedési idő alatt koncentráltabban jelentek meg a piaci mozgások, amelyek a spekulánsok számára nagyobb lehetőséget biztosítottak a napon belüli árfolyammozgások kihasználására.

– Nem kellett volna a kereskedési időt meghosszabbítani?

– Természetesen nem szeretném, ha azt gondolnák, hogy a tőzsdei kereskedési idő meghosszabbítása ellen lennék, de a jelen piaci és internetes helyzetben sajnos ez nem könnyíti meg a piaci szereplők dolgát. Mert ha egy aktív befektetőt tekintünk, aki a teljes kereskedési idő alatt szeretné nyomon követni az árfolyamok változását, akkor napi 6 és fél óra internethasználatban gondolkozhatunk. Szerencsére ma már viszonylag olcsó a korlátlan internet-hozzáférés, azonban aki telefonvonalon kapcsolódik a hálózathoz, annak súlyos tízezrekbe kerül a csúcsidőben való internetezés. További költségvonzatként jelent meg a BÉT által kivetett termináldíj, amelyet minden egyes valós idejű tőzsdei árfolyamadat felhasználójának ki kell fizetnie. Ennek a mértéke sajnos olyan magas, hogy a brókercégek az átvállalására már nem képesek.

– A negatívumok ellenére az év második felében több új piaci szereplő is megjelent az internetes tőzsdei szolgáltatás piacán. Ez azt mutatja, hogy a nehézségek ellenére érdemes ezen a piacon mozogni... Vagy inkább ezt a tényt is a nehézségek közé kellene sorolni?

– Igen, mint minden új piacon, itt is megjelentek a versenytársak. Véleményem szerint az igazi konkurenciaharc most kezdődik, idén igen komoly versenynek nézünk elébe. Két fő internetes brókeri szolgáltatás kialakulása várható. Egyrészt az univerzális brókercégeké, amelyek az internetet mint kiegészítő csatornát fogják használni. Ezek a cégek nem kezdenek drasztikus árcsökkentésbe, szolgáltatásuk is szélesebb körű. A másik szolgáltatótípus a klasszikus diszkontbróker, amely minden más piaci ár alá megy, de csak az alapszolgáltatást nyújtja. A magyar befektetői attitűd inkább az először említett brókeri szolgáltatást fogadja el.

– Mit vár még 2000-től?

– Nos, az első megrázkódtatáson túl vagyunk, a 2000. évi problémát sikeresen átvészeltük, úgy tűnik, hogy nagyobb volt a füstje, mint a lángja. Valószínűleg ismét megjelennek a külföldi befektetők, ami a forgalom növekedését vonja maga után. Az internetes szolgáltatás területén szinte bizonyosan megjelennek az első WAP-os szolgáltatások, amelyek segítségével akár mobiltelefonon keresztül is igénybe vehetjük a tőzsdei szolgáltatásokat. Sajnos jelenleg még nem tökéletesen megoldott a titkosítás, illetve a felhasználók egyértelmű azonosítása, azonban ezen a területen is gőzerővel folyik a fejlesztés. Addig azonban inkább csak információkat kaphatunk a tőkeszámlánkról, teljesüléseinkről, megbízásainkról. Ezek mind olyan adatok, amelyek nem adnak lehetőséget visszaélésre, ha illetéktelen kezekbe jutnak. Az információk kényelmes megjelenítéséhez azonban csak korlátozott mennyiségű adatot használhatunk, hiszen a WAP-telefonok képernyője viszonylag kicsi. A WAP-szolgáltatás nem lehet nagyon összetett sem, mert a jelenleg kapható telefonok esetében még elég nehézkés a navigáció. Azonban ha a WAP kinövi gyermekbetegségeit, akkor robbanásszerű fejlődésre számíthatunk a WAP-os szolgáltatásoknál.

Wesselényi Andrea / andrea@prim.hu, www.wesselenyi.com/webmarketing

„Get paid to surf the web", avagy „Keress pénzt szörfözéssel" – e szlogennel árasztotta el az elmúlt év legnagyobb és egyben talán legkárosabb hisztériája az internetet. A jelenséget nem lehet nem észrevenni, mindenki, aki aktívan internetezik, saját szemével is láthatja, amint a könnyű meggazdagodásra vágyó szörfösökből épülő piramisok egyre magasabbra nőnek, hiszen alapjuk két soha nem múló emberi gyarlóság: a naivitás és a pénzsóvárság.

Miért nem fogunk SOK PÉNZT KERESNI a „pay-to-surf" programokkal?

A lavinát az AllAdvantage nevű amerikai cég indította el 1999 tavaszán, amikor megjelent vadonatúj webreklám-koncepciójával, amely nem kevesebbet ígért, mint hogy forradalmasítja a reklámozó cégek és az internetező közönség kapcsolatát. Az új elképzelés hihetetlen nagy sikert aratott a szörfösök körében, akik számára az AllAdvantage jó kereseti lehetőséget ígért.

Aki nem ismerné, a rendszer lényege, hogy a regisztrált tagoknak a vonalon töltött idő után óránként 0,50 dollárt fizet, amennyiben ez idő alatt az illető képernyőjén üzemel az ún. „viewbar" – egy kis ablakocska, amelyben folyamatosan reklámok futnak. Az óránkénti 50 cent, azaz havi 40 óra szörfözéssel elérhető havi 20 dolláros kereseti lehetőség természetesen nem hozta volna ennyire lázba a világ szörföseit, ha a rendszer egyébként korántsem tehetségtelen kiagyalói mindezt nem spékelik meg egy csábítóan megfogalmazott, havi több ezer (!) dolláros jövedelem lehetőségét ígérő, többszintű, közismertebb nevén MLM (multilevel marketing) jutalékos rendszerrel.

A cég 1999 márciusában nyitotta meg példátlanul gyorsan népszerűvé vált weboldalát a www.AllAdvantage.com címen. Az MLM rendkívül hatékony promóciós erejének hatására az AA-mizéria hamarosan az egész netet kíméletlenül elárasztotta. Beindult a nagy beszervezősdi, a könnyű jövedelem reményében az új tagok a webmarketing minden szóba jöhető eszközét kihasználva igyekeztek minél nagyobb piramist maguk alá építeni. Megteltek az AA-tagok célzott üzeneteivel a moderálatlan levelezőlisták, online fórumok, ingyenes apróhirdetők, beszélgetőcsatornák, weboldalak ezreire kerül fel a lila-fehér AA-banner, és megállíthatatlanul szaporodni kezdtek a kifejezetten tagtoborzás céljából farigcsált honlapok, illetve az ezek látogatottságának növelését célzó agresszív reklámok. A beszervezőkód sok netező egyénialáírás-fájljába is beépült, így még a magánlevelekben is felbukkantak azok üzenetei, akik az e-mail erejével próbálták minél szélesebb körben új tagokat maguk alá szervezni. Mindennek hatására az AllAdvantage regisztrált tagjainak száma már az első 3 hónapon belül meghaladta a 2 milliót.

Közben újra és újra átélhettük azt a roppant lehangoló az érzést, amikor egy rég elveszett osztálytárs, családtag, ismerős felbukkanásának csak addig tudunk örülni, amíg ki nem derül a hívás valódi célja: mindössze +1 tagnak kellettünk a cimbora hálózatába. A net esetében a távolból felbukkanó ismerősünktől egy kacifántos webcímet kapunk, amelyre kattintva – micsoda szerencse! – mi magunk is bekerülhetünk a neten meggazdagodók táborába, de természetesen csak akkor, ha vállaljuk, hogy magunk is tovább építjük a hálózatot.

MLM-szakértők véleménye szerint a jó network-marketing rendszer alapja egy kiváló minőségű termék vagy szolgáltatás, amelynek fő ismérve, hogy egyedisége miatt nehezen koppintható.

Ennek a kritériumnak semmiképpen sem felel meg az AllAdvantage rendszere, hiszen kirobbanó sikerének hatására hónapokon belül tucatszám jöttek létre az azonos koncepcióra épülő újabb és újabb vállalkozások, hasonlóképp MLM-rendszerben toborozva a tagokat, és egyben megsokszorozva a neten cirkuláló hirdetések számát. A nálunk legismertebbé vált ún. surfmoney programok: Spedia, ValuePay, GoToWorld, Utopiad, DotAD, ePipo, SharkHunt, DeskTopDollars, Surfing2Cash; de megjelentek a reklámot tartalmazó e-mailek után fizető (vajon van, aki nem kap elég e-mail reklámot e nélkül is?), szintén networkmarketing-módszerrel építkező cégek is, ld. AmazingSolution.

Nem sokáig váratott magára az AllAdvantage hazai adaptációja, amely Forinter.net néven indult 1999 nyarán. *Bognár Attila,* a website tulajdonosa maga is bevallja, hogy amerikai mintára hozta létre a magyar változatot, amelynek szlogenje: „Szörfözz a magyar hirdetők forintjaiért!" Kérdés azonban, hogy sikerül-e magyar hirdetőket találnia, akik forintokat tesznek a rendszerbe. Az ígéretek ellenére ugyanis a „Forintbar" letöltéséhez év végéig sem juthattak hozzá a tagok, a weblapon – éppúgy, ahogyan annak koppintásán, a Sokpenz.neten is – még mindig csupán a tagszervezés folyik.

Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye az internetet elözönlő spamáradatról, Bognár Attila, a Forinter.net tulajdonosa így válaszolt: „Szigorúan tiltjuk a spammelést. Minden tagunknak figyelmébe ajánljuk Anti-Spam Elvünket, amely weblapunkon olvasható. Hangsúlyozzuk, hogy a Forinter.net minden olyan módszer használatától mereven elzárkózik, amely spamnek számít. Tehát tilos kéretlen levelek küldése ismeretlen embereknek. Tilos olyan levelezőlistákon és egyéb olyan nyilvános fórumokon terjeszteni a Forinter.net rendszerét, amelyek nem üzleti kérdésekkel foglalkoznak. A személyes e-mail egyébként sokkal hatásosabb, mint a nagy levelezőlisták. Azokat, akik megsértik Anti-Spam Elvünket, minden előzetes figyelmeztetés nélkül töröljük a rendszerből. Sajnos eddig már többeknek is meg kellett e miatt szüntetni a tagságát."

Mindez szépen hangzik, azonban jogosan tehetjük fel a kérdést, hogy hol az az ember, aki képes figyelemmel követni a neten működő összes levlistát, fórumot és hirdetőt, nem beszélve az átlátszó szándékkal megfogalmazott, promóciós célú magánlevelekről? Ott díszeleg az „Anti-Spam Policy" az AllAdvantage és a többi másolt rendszer honlapján is, ám kellőképpen bebizonyosodott, mennyire jelent visszatartó erőt a sok beszervezett tag után busás jövedelmet remélő hálózatszervezők számára az értelmes írott szó. Ez egyébként is már messze nem internetspecifikus, sokkal inkább emberi-etikai kérdés, amely semmilyen policyval nem szabályozható.

A spam tehát árad, a hálózatépítők kezében megelevenedik a bűvös csodaszer, a potenciális tagok ezreinek elérését megkönnyítő világháló.

Az HIX érdekes internetes oldalakat ajánló levelezőlistájának egyik törzsolvasója ekképp fakadt ki az egyre irritálóbb leveláradatra reagálva, és találó soraival sokunk véleményét tolmácsolta:

„Szörfözéssel pénzt keresni – igen, a hír igaz! Nem csak a spedia.nettel kapcsolatban, a többi tizenhatezer hasonló szolgáltatással kapcsolatban is. S valahányszor megjelenik egy ilyen tudósítás a Kukkerben, pontos tájékoztatásunk érdekében a hír beküldője mindig siet közölni: Jelentkezni itt lehet: www.spedia.net/cgi-bin/ddir/tz-cgi?/run=xxxxxx-refid=101389.

Nem, a világért sem úgy, hogy 'www.spedia.net'. Hiszen ha beszervezel valakit, akkor őutána is kapsz pénzt – az egyéni azonosító számnak tehát benne kell lennie a címben. Az én, _én,_ ÉN sorszámomnak, különben nem tudok beszervezni senkit, nem kapok még plusz tíz centet óránként. De ezt, ugye, nem kötöm a publikum orrára. Még megvádolnának, hogy nyerészkedek, pedig hát nem kerül ez semmibe az illetőnek, olyan mindegy neki, hogy az én, _én,_ ÉN sorszámomon keresztül regisztrálja magát, vagy anélkül, de nekem, _nekem,_ NEKEM nem mindegy, csak akkor kapok pénzt, _pénzt,_ PÉNZT, ha ott van a sorszámom is. Nem, nem muszáj ezt közölni. Az emberek olyan rosszindulatúak, felhasználják a mástól kapott információt, és nem fizetnek érte semmit.

E listának, gondolom, több ezer olvasója van. Ha csak minden tizedik egy ilyen piramisszolgáltatóra iratkozik fel, az néhány száz reference ID, néhány száz rövidke híradás a remek internetes pénzkereseti lehetőségről, amely nem különbözik ugyan az előtte meg az utána megjelenő hozzászólástól, talán még a honlap is ugyanaz, de egy különbség mégis lesz, a legfontosabb, a gyönyörűséges 'reference ID', a meggazdagodás kulcsa, az eldorádó."

Az „itt a nagy lehetőség" stílusban megfogalmazott honlapokon (lásd pl. **www.nexus.hu/hackid**) olvashatunk efféle mondatokat: „Ha, mondjuk, szerzel 10 embert, és négy szinten át mindenki 10 embernek átadja a lehetőséget, akkor havi 50 000 dollár körül keresel. A lehetőség teljesen ingyenes, semmiféle kötelezettséggel nem jár, és kb. 3 perc alatt regisztráltatni tudod magad!" Az ilyen „túl szép, hogy igaz legyen" ajánlatok ellen felvértezett, értelmes gondolkodású ember számára nyilvánvaló az állítás hamissága. Ott csúszik hiba a naivan hirdetők számításába, hogy feltételezik: csoportjuk minden tagjának sikerül még ugyanannyi tagot maga alá szerveznie, holott a következő szinteken beszervezhető tagok száma mindig csak töredéke a felsőbb szintekének. Így a ténylegesen elérhető jutalék messze alatta marad a számított értéknek, ha egyáltalán legitim a cég, hajlandó és tud fizetni a tagoknak, nem omlik össze idő előtt.

Érdekes módon a szélhámosságot gyanítók jóslatai ellenére az AllAdvantage fennmaradt, sőt a legkorábban belépő amerikai szörfö-

sök már meg is kapták első csekkjeiket, igaz, hogy azon messze nem ezresek, hanem az előzetesen kalkuláltnál lényegesen alacsonyabb összegek szerepeltek. Az AA hivatalos közlése szerint 1999 augusztusában csekkenként átlag 47,77 dollárt küldtek ki a hálózat tagjainak (arról már hallgattak, ezt az infót csak a tagok tették hozzá a webmarketingfórumokon, hogy ezek az augusztusban postázott csekkek a előző három hónapra vonatkoztak, azóta nem is ismertettek ilyen adatokat). A piramis csúcsán álló kisebbség (az ötlet gazdái, a cég tulajdonosai) számára azonban mindez nyilván bombaüzlet.

Az AllAdvantage tehát töretlen ambíciókkal terjeszkedik, időközben 300 alkalmazottat foglalkoztató vállalattá nőtt, 9 amerikai városban és Londonban nyitott irodát, a hálózat regisztrált tagjainak

I. OLVASÓI LEVÉL

SUBJECT: KERESSÜNK SOK PÉNZT FORINTERNETEZÉSSEL – HÜLYÍTSÜK AZ EMBEREKET?

Az idén indult el Amerikában egy újfajta hulláma az internetes pénzkeresésnek. A dolog lényege egy MLM-jellegű rendszer, ahol ugyan nincs sem regisztrációs díj, sem egységcsomag. A belépett tagnak egy programot kell letöltenie. Az alkalmazás egy keskeny ablakot helyez el a képernyő alsó részén, amin keresztül reklámcsíkok töltődnek le rendszeresen a tag gépére. Ezért a reklámfelületért fizetnek cégtől függően óránként 40–60 centet, illetve bizonyos %-ot. Ha valaki hirdeti a rendszert, és az újonnan belépő a hirdetőre hivatkozik, a hirdetőnek további jutalék jár, azaz részesedik a beszervezett tagok bevételéből.

Az ötlet nem rossz. Annyira jónak tűnik, hogy az USA-ban és más országokban már legalább harminc ilyen rendszer próbál elindulni. Az persze kérdés, sikerülni is fog-e nekik, mert a legtöbb még csak a tagszervezés stádiumában tart. Amerikában ugyan nagy hagyományai vannak a reklámnak, de azért a reklámozó cégek száma véges. Korlátlan mennyiségű reklámfelületet nem tudnak megtölteni anyaggal. Ennek ellenére hónapok óta ígérgetik, hogy Európába is fognak fizetni, de eddig még egyetlen ilyen cég nem fizetett egy centet sem Európába, tehát Magyarországra sem!

Nem baj, hiszen a hullám hozzánk is elérkezett a nyár végén, a Forinter.net képében. A rendszer szinte teljesen az eredeti amerikai rendszer másolása, csak dollár helyett forintban fizet(?).

Természetesen hónapok óta tart náluk is a tagszervezés – ígéretek vannak, program és pénz annál kevésbé. Jómagam is beléptem, abban a reményben, hogy egy kis aprópénzre tehetek szert. Sajnos úgy tűnik, erre vajmi kevés esély van.

Ősszel egy másik magyar 'cég', a Sokpenz.net is elkezdte a működést. Ugyancsak másolás, jelen esetben ők a magyar mintát koppintották, szinte egy az egyben. Elég rosszul is sikerült nekik. Bár mostanában kezd kicsit designos lenni az oldaluk, a kezdetekben eléggé szedett-vedett volt. A jelentkezést egyszerű e-maillel tehettük meg a levelezőprogramunk segítségével. Kb. 1 nap volt az 'automatikus' válasz átfutási ideje. A regisztráló oldalon kívül napokig más nem is volt fent. Gondolták, úgyis tudja már mindenki, miről van szó, csak lépjen be. A részleteket később is meg lehet majd beszélni.

Szeretném ebben a levélben e két rendszer hiányosságaira felhívni a figyelmet. Mindkét rendszernek tagja voltam, bár mára kiléptem, mivel szerintem üres ígéretek állnak az egész mögött. Úgy gondolom, semmi garancia nincs arra, hogy nem fognak visszaélni a naivan kiszolgáltatott e-mail címekkel. Fontos az a tény, hogy egyik rendszer mögött sem áll semmilyen cég, hiszen ha állna, akkor nem 70 dolláros .netes domainnel rendelkeznének, hanem magyar domainnevük is lehetne. Miért nincs egyik cég neve, elérhetősége sem feltüntetve a site-on? Hogy ne lehessen ellenőrizni a cégjegyzékben? Ha komoly cégekről lenne szó, nem titkolnák a nevüket! Márpedig én kétlem, hogy bármi garanciát tud nyújtani egy megfoghatatlan társulat. Mindkét rendszernek van ún. szabályzata. Egy jogász a hasát foghatja a nevetéstől, ha meglátja. Hogy ígérhet bármit, hogy vállalhat bármire garanciát egy megfoghatatlan rendszer? Minden szerződés természetes vagy jogi személyek között szokott köttetni. Jelen esetben kik a természetes vagy jogi személyek? Két név? Én mindkét rendszernél rákérdeztem a céges háttérre, de válaszra sem méltattak!

A Forinter.neten már hetek óta semmi komolyabb fejlesztés vagy hír nem volt. A Sokpénz.net már annál érdekesebb téma. Ők igyekszenek rendszeresen valami újdonsággal fenntartani a figyelmet. Szinte hetente jut valami mézesmadzag, amit elhúznak a gyanútlan emberek orra előtt. Nemrég kitették a netre a programjukról készült screenshotokat. Hááát, érdekes. Egyrészt engem kísértetiesen emlékeztet az egyik amerikai cég már működő programjára. Másrészt, bár állításuk szerint béta-tesztelik a progit, a tagoknak nem adják ki tesztelés céljából. Ha én tagja vagyok a rendszernek, és később használni is fogom, miért nem tesztelhetem? Egy belső teszt semmit sem ér. Mikor e-mailben rákérdeztem erre, szintén nem méltattak válaszra. Nagyon érdekes a tagnyilvántartó rendszerük is. Míg a Forinter.net sorban adja ki a számokat – így bármikor leellenőrizhető, hol tartanak, bár ők ezt ki is írják a főoldalra, Sokpénzék véletlenszerűen osztanak kódot. Nehogy az egyszerű szemlélő eligazodhasson. Mi értelme egy összevissza sorszámozásnak, ha nem az, hogy a tényleges taglétszámot elfedjék?

Kedvencem a legújabb beetetésük, amit 5000 Ft-nak hívnak. A lényege, hogy a hónapban legtöbb tagot beszervező tagjuk 5000 Ft-os nyereményben részesül. Mivel én is gyűjtöttem tagokat, rendszeresen figyelemmel kísértem a toplista alakulását. Amióta meghirdették, szépen egyenletesen nőttek az első emberek belépői. Most, hogy 1 napon belül itt az eredményhirdetés, hirtelen ismeretlen embereknek lett 100 fős taglétszámuk. Vajon hogyan szedtek össze ekkora csoportot 1 nap alatt? Azért ennyire nem kellene már hülyének nézni az embereket. Nyilvánvaló, hogy kicsit belekutyultak a fiúk a regisztrációba belülről. Hisz nincs közjegyző, aki ellenőrizhetné a dolog tisztaságát. Senki nem kérheti számon az 5000 Ft-ot. Hová is fordulhatna? A bírósághoz? Hisz csak egy fantázianév áll az egész mögött.

Nekem a személyes véleményem az, hogy ez itt nem tiszta ügy, ezért ki is léptem mindkettőből. Bár a kezdeményezés nem rossz, az USA-ban van rá esély, hogy ez valamennyire átformálja a reklámpiacot, nem hiszem, hogy Magyarországon az elkövetkezendő 1-2 éven belül ebből bármi komoly kisülhet. Elég csak egy kicsit utánaszámolni. 2000-re 500 milliót fognak a cégek internetes reklámra költeni az elemzők szerint. Akkor egy kicsit számoljunk: 2-3 Ft körül lehet 1 db reklámot eladni. Percenként kb. 3 reklámot terveznek sugározni. 40 órás havi limit és 20 ezer tag esetén: 3 Ft * 100 db (óránként) * 40 (óra havonta) * 20 ezer = 240 milliós havi forgalmat kellene lebonyolítania egy ilyen nem létező cégnek. Ugye mindenki belátja, mekkora esélye van annak, hogy az egész éves reklámtorta felét megszerezzék havonta!

Kérdés, hogy lehet-e ma az internettel pénzt keresni. Úgy gondolom, hogy a webmesterek számára már adott a lehetőség, hogy reklámbevételre tegyenek szert honlapjaik segítségével. Talán a surfmoney-lehetőségekkel is fogunk egyszer pénzt keresni. De kétlem, hogy az 1-2 éven belül bekövetkezne.

Kozák Zsolt
www.zsolt.net

száma pedig 1999 végére megközelítette a 4 milliót. Ezt a taglétszámot 240 ország szörfösei teszik ki, akik mind izgatottan várják, mikor kapnak végre zöld lámpát a viewbar letöltéséhez. A fizetett reklámnézegetéshez szükséges alkalmazást egyelőre csak az USA-ból, Kanadából és Nagy-Britanniából lehet letölteni, de már régóta kilátásba helyezték a nemzetközi nyitást, a cég ígérete szerint a 2000-es év elején megérkeznek Franciaország, Németország, Ausztrália és Új-Zéland szörfőseihez. Ennek hatására megállíthatatlanul folyik a világméretű tagszervezősdi, amelyből természetesen a magyar szörfösök sem maradhatnak ki.

A Financial Times cikke szerint a legnagyobb veszély, hogy az iszonyatos számú jelentkezőhöz mérten nem tudnak majd szert tenni elegendő fizetett hirdetésre. Ezt bizonyára tudni vélik az AA menedzserei is, akiknek vélhetően kialakult már valamiféle elképzelésük arra vonatkozóan, hogyan aknázzák ki a 4 milliós taglétszámban (közösségben, ahogy ők nevezik) rejlő üzleti lehetőséget, azaz vásárlóerőt. Az AllAdvantage Prio.nettel kötött szövetsége leginkább egyfajta vásárlói klub kialakítását vetíti előre, amely már közel jár a begyűjtött címek célzott marketinges, ill. kereskedelmi célú felhasználásához.

Sok tekintetben igaza van a „Webreklám" levelezőlista Lord nevű hozzászólójának, aki ekképpen fogalmazott:

„Hogy miért nem hiszek a surfmoneyban? Tessék, 5 érv:

1. Én még nem láttam Magyarországon élő embert, akinek egy ilyen cégtől jött volna csekkje.

2. A józan paraszti ész azt súgja, egy cég sem olyan hülye, hogy a semmiért kifizessen ennyi pénzt. Fél óra alatt lehet találni olyan progit, amely megoldja, hogy ne zavarjanak a reklámok, miközben elvileg 'nézed', tehát a dolog kikerülhető – és ezt a hirdető cégek is tudják!

3. Túl magas az összeg: 0,50 dollárért a piacon kialakult átlag 0,10 centes clickthrough jutalékkal és 1%-os kattintási aránnyal számolva 500 ember lát egy reklámot. Egy óra alatt egy szörfös nem néz meg 500 különböző bannert, az tuti, tehát reklámértékben messze elmarad a hagyományos pay-per-click hatékonyságától.

4. Épeszű ember nem lép be akármilyen MLM-hálózatba, lévén a beszervezhető emberek száma véges.

5. Végül pedig biztos nem tenném olyan programot a gépemre, amely online ki tudja, még mi mindent csinál.

A szervező cégek előtt viszont le a kalappal: nagy ötlet, hogyan jussunk nevetséges összegért és energiaráfordításért milliónyi e-mail címhez, személyes adatokhoz, statisztikákhoz, miegymás."

2. OLVASÓI LEVÉL

Sziasztok! Szeretném veletek megosztani tapasztalataimat a GoToWorld „surfmoney" programjával kapcsolatban.

Ugyebár Ti is olvashattátok a honlapon, hogy milliókat lehet keresni vele havonta. Csakhogy: én most már több mint 200 (!) embert szerveztem be közvetlenül magam alá a honlapomon keresztül, ahol mindent leírtam pontosan arról, hogy csak akkor éri meg csatlakozni, ha mindenki magának is szervez be tagokat. Ugyanakkor a második szinten már csak 38 embert, a harmadikon pedig csak 8-at sikerült szerezni 3 hónap alatt.

Azt írják, hogy 40 centet fizetnek óránként, ha (és ezt apró betűvel írják!) a bannerekre kattintás aránya elér egy bizonyos százalékot, és ennek arányában csökkenhet. Ez az arány szeptemberben óránkénti 6 centre apadt. Hát nem érdekes?

Az óránkénti 40 centért (azaz a fentiek szerint pontosítva csak 6 centért) egy óra alatt 180 bannert kell letöltened, amit nekem még TVNet-kapcsolattal sem sikerült. Ott kb. 1,5 órát kellett néznem a reklámokat, hogy 1 órát számoljon, modemmel pedig 3,4 óra netezésért számolnak 1 órát, már ha épp kapcsolódni lehet a szerverhez, mert ez sem mindig sikerül, pl. csúcsidőben 5 percenként lerúg.

Természetesen Magyarországon még nem fizetnek, csak az USA-ban és Kanadában, a levelemre pedig, amelyben azt kérdeztem, mikor fognak itthon is fizetni, a válasz: kb. 2000 májusában. Arra, hogy ekkor visszamenőleg is megkapom-e a pénzem, nem kaptam választ. Ekkor átírtam a személyi adataimat egy amerikai barátom címére, hogy majd ő megkapja a pénzem. Persze erre nem került sor, mivel a 3 hónap alatt kb. 300 taggal nem értem el a 30 dolláros minimumot, amit már kifizetnek, mivel az alattam regisztrált tagok által átlagban netezett idő nem több mint kb. fél óra havonta :-(.

Tom007
www.extra.hu/tom007
www.extra.hu/netpenz

Azt, hogy a hirdető cégek nem igazán rajonganak az újfajta reklámozási formáért, jelzi, hogy a legtöbb PTS (pay-to-surf) szervező még ma is csak a tagtoborzásnál tart, tehát egyelőre sem hirdető, sem pénz nincs a láthatáron. Az ígéreteket időben egyre távolabb tolva hagyják, hogy a regisztrált tagok elvégezzék a vállalkozás hatékony marketingjét, és addig is, amíg nem sikerül fizető hirdetőt találni, növeljék a honlap ismertségét, látogatottságát, a beszervezett tagok (regisztrált e-mail címek) számát.

Ez megy is könnyedén, köszönhetően a szörfösök hiszékenységének. Azok, akiket megpróbáltam lebeszélni arról, hogy túlzottan beleéljék magukat a pay-to-surf távlataiba, mind ugyanazon érvet hangoztatták: „hiszen nincs semmi veszítenivalóm, itt nem kell előre befizetni semmit, a csatlakozás ingyen van, és ha mégiscsak sikerül így egy kis pénzt keresni, az tiszta haszon!"

Csak látszólag helyes ez az érvelés, ugyanis nem számol a promócióba fektetett munkával és az elfecsérelt energiákkal. A webmarketing idő- és munkaigényes tevékenység, az MLM-tagszervezés nem kevésbé. Ráadásul sokan forgalmas internetes honlapjukat használják hirdetőtáblaként, ahol az értékes hirdetési felületet lekötik a PTS-programok bannerjei. Egy napi több száz látogatót vonzó honlap tulajdonosa jobban jár, ha oldalaira inkább jól működő partnerprogramok bannerjeit teszi fel, amivel ha nem is dollárezreket, de tisztességes, előre kalkulálható mellékjövedelmet termelhet.

A bosszantó spammingáradaton kívül a jelenség másik káros hatása, hogy a „keress pénzt az interneten" szlogen sokak értelmezésében egyenlővé vált az online MLM-rendszerekkel, elvonta a figyelmet a tisztességes e-business lehetőségektől, holott épp az 1999-es év volt az, amikor a hagyományos, kattintás, illetve vásárlás után fizető affiliate programok, virtuális ügynökségek, a weblaptulajdonok számára szponzorálást jelentő különféle online reklámlehetőségek minden korábbinál látványosabb fejlődése valósult meg az interneten.

Mivel kezdettől fogva szkeptikusan és a fenti ellenérzések miatt csupán kívülállóként figyeltem a szörfös pénzkeresést kínáló programok térhódítását, úgy gondolom, csak akkor lesz teljes a körkép, ha szót adunk azoknak is, akik bevallottan nem kevés időt és energiát fektettek ezen hálózatok építésébe.

Ha van, akinek az alábbi olvasói levelek hatására sem megy el a kedve a surfmoney hajkurászásától, akkor az megérdemli, hogy drága idejét, internetes ismereteit és kreativitását ebben a fekete lyukban lássa majd elveszni.

Wireless Application Protocol

A mobiltelefonnal foglalkozó cégek, felbuzdulva az internet térhódításán, illetve néhány egyszerű SMS alapú szolgáltatás sikerén, összefogtak egy olyan szabvány kidolgozására, amely a WWW-hez hasonló egységes dokumentumelérést biztosít mobiltelefonról. Egy mobiltelefon persze más, mint egy modemes számítógép: meg kellett küzdeni az alacsony sebességű és megbízhatatlan adatátvitellel, a kisméretű kijelzővel, a korlátozott funkciójú billentyűzettel, valamint a szűk processzor- és memóriakapacitással. A megoldás kidolgozásánál fontos szempont volt, a webszerverekhez kifejlesztettek, lehet a WAP-pal is használni. Jó példák erre a CGI-scriptek, amelyekkel mostantól kezdve nem HTML-, hanem WML-szabvány szerinti oldalakat lehet előállítani. A kapcsolatot a tartalomszerverek és a kliensprogramok között a WAP-gateway biztosítja. A gateway feladata az adatok HTTP-protokollal való lekérése, bináris tömörítése és WAP-protokoll szerinti továbbítása. Jelenleg több WAP-gateway is szabadon elérhető az interneten, például a Nokia-gateway címe 193.64.89.161, az Ericssoné pedig 195.58.110.201.

INTERNETEZZÜNK mobiltelefonon

avagy WAP új a Nap alatt...

Lacó / www.palmtop.info.hu

Az elmúlt egy-két hónapban megjelentek azok a mobiltelefonok, amelyeknek szoftvere egy új menüponttal gazdagodva felkínálja az internet-hozzáférést, s ezzel párhuzamosan tömegével jelentek meg azok a tartalomszolgáltatók, amelyek egyben értelmet is adnak eme új lehetőségnek, és beindították mobil-internetszolgáltatásaikat, elkészítették WAP-oldalaikat. Na de mi az, hogy WAP?

hogy mind a már meglévő mobil-adatátviteli szabványokhoz illeszkedjen, mind pedig a jövőben megjelenő szabványokra is könnyen adaptálható legyen.

Az eredmény a „drótnélküli alkalmazási protokoll", angol nevén WAP, amely több egymásra épülő szabványból áll. A szabványok egyik része a tartalom leírására szolgál, ide tartozik a WML (Wireless Markup Language) és a WMLScript, másik része pedig a mobilhálózatokhoz illeszkedő adatátviteli protokollcsalád (WSP, WTP, WTLS, WDP).

A WML a HTML-hez nagyon hasonló oldalleíró nyelv, amelyet illesztettek a mobiltelefonok kijelzési és kezelési lehetőségeihez. A WML-hez tartozó scriptnyelv pedig a WML-script, ezzel lehet egyszerűbb programocskákat írni, amelyek a telefonban futnak.

A WSP (Wireless Session Protocol), a WTP (Wireless Transaction Protocol), a WTLS (Wireless Transport Layer Security) és a WDP (Wireless Datagram Protocol) biztosít egy olyan, mobilkörnyezetre optimalizált hálózatot, amely megfelelően át tudja vinni a WAP információit. A szabványra jellemző, hogy ha e protokollok helyett rendelkezésre áll szabványos IP-megfelelőjük, akkor azokat is lehet használni. Ez a gyakorlatban úgy jelentkezik, hogy ha az SMS-t választjuk adatátviteli csatornának, akkor a telefon a WDP-t használja, ha viszont a 9,6 kbps-os adathívást, akkor a szabványos PPP-re épülő UDP/IP-t veszi elő.

A WAP architektúrája követi a protokollok két részét, szétválik a tartalom kezelése és a mobilprotokollok megvalósítása. A tartartalmat szabványos webszerverek tárolják, ahonnan HTTP 1.1-es protokollal érhetők el. Ez azt eredményezi, hogy mindazokat a technológiákat, amelyeket

WAP-alkalmazások fejlesztése Nokia 7110-esre

Kun Szabó Zsolt – Jarecsni János / Nokia Wireless Software Solution

Az 1999. év egyik érdekes fejleménye a mobiltechnológiák világában a Wireless Application Protocol (WAP) megjelenése volt. Számos cikk és sajtóközlemény foglalkozik azzal, hogy megismertesse és népszerűsítse a WAP-ot és a hozzá kapcsolódó termékeket a fejlesztők és a felhasználók igen népes táborában, azonban az írások többnyire nem adnak átfogó képet arról, hogy a gyakorlatban mi szükséges WAP-os alkalmazások fejlesztéséhez. A Nokia szoftverfejlesztői az alábbiakban felvázolják olvasóinknak (természetesen a Nokia 7110-es szemszögéből) a WAP-fejlesztések lényegét és az általuk használt eszközöket.

A WAP-os alkalmazások fejlesztése nagyban hasonlít a webes alkalmazások fejlesztéséhez, ezért is hasznos lehet, hogy a fejlesztők rendelkezzenek ilyen irányú ismeretekkel.

A Nokia a 7110-es mobiltelefon, a WAP Toolkit és a WAP Server termékeivel gondoskodik arról, hogy a fejlesztők minden szükséges eszközt megkapjanak a WAP-alkalmazások fejlesztéséhez.

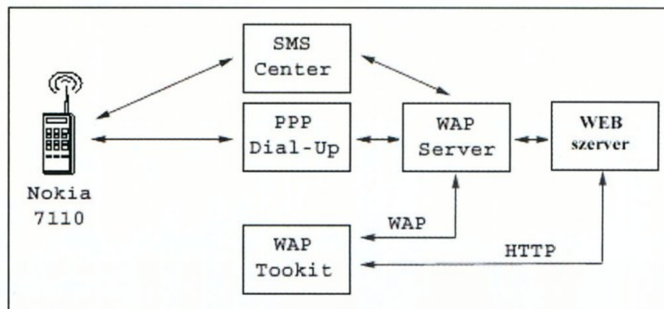
A WAP Toolkit segítségével tesztelhetjük WAP-alkalmazásainkat, WML-lapjainkat szimulált WAP-klienseken. Ilyen szimulált kliens pl. a 7110-es telefon. A Toolkit böngészője segítségével tudjuk a WML-ben írt lapokat letölteni a telefonra. A böngésző értelmezi a WML-lapot, és megjeleníti a kliens képernyőjén (ugyanolyan felbontást és user interface-t használva, mint a valódi telefon).

A Toolkit alapfunkciója mellett több hasznos szolgáltatást is nyújt. Létrehozhatunk, illetve tesztelhetünk vele WML-lapokat, WMLScriptet és WBMP formátumú képeket. Ezt felhasználva hatékony fejlesztési folyamatot alakíthatunk ki: mielőtt valamilyen dinamikus lapot egy programmal (pl. Java) létrehoznánk, a Toolkitben statikus módon kipróbálhatjuk. Így egyszerűbbé válik a hibamentes lapok gyors elkészítése.

A Toolkit akkor is nagyon fontos szerepet tölt be, amikor programmal hozzuk létre WML-lapunkat: a Toolkit ugyanis előállítja a megmutatott WML-lap forrását is, ezt bármikor meg tudjuk nézni, így gyorsan ellenőrizni tudjuk, hol a gond, ha a programunk hibás lapot hozott létre.

A Nokia WAP Server elsődleges célja a WAP-kérések HTTP-kérésekké alakítása, illetve a HTTP-válaszok átalakítása WAP-tartalommá. Ezenfelül a WAP Server képes Java Servletek futtatására is, lehetővé téve, hogy az üzleti logikát a WAP Serveren helyezzük el. Természetesen az üzleti logika a WAP Servertől független webszerveren is lehet. Ebben az esetben nincs megkötve, hogy a fejlesztő milyen módszert alkalmaz a dinamikusan generált WAP-tartalom létrehozására (ilyen módszer lehet például a Java Servlet, a CGI vagy az ASP).

Ezek után egyetlen kérdés maradt nyitott: a felsorolt eszközöket hogyan lehet együtt használni? A kérdésre az alábbi ábra ad választ, amely szemlélteti az egyes komponensek közötti kapcsolatokat.

A Nokia 7110-es mobiltelefon a GSM-hálózatot használva kapcsolódik a PPP dial-up szerverhez, amely biztosítja a telefonnak, hogy az IP alapú hálózaton található webszerveren tárolt tartalmat a Nokia WAP Serveren keresztül elérje. Lehetőség van SMS alapú szolgáltatás használatára is, ebben az esetben viszont a GSM-operátor cég közreműködése is szükséges. Jogos kérdés, hogy a telefon hogyan szerez tudomást a dial-up szerver telefonszámáról, valamint a WAP Server címéről. Ezeket az adatokat a telefonon kell beállítani, akárcsak az elérni kívánt webcímet (URL). A alkalmazásfejlesztés szakaszában valószínűbb, hogy a fejlesztők a WAP Toolkitet használják a fejlesztéshez és teszteléshez. Ebben az esetben nincs szükség PPP-szerverre, mivel a Toolkit IP alapú hálózatot használ a webszerver eléréséhez. Megjegyezzük, hogy a Nokia WAP Toolkit HTTP- és WAP-kapcsolaton keresztül is kommunikálhat, ezért a kapcsolat típusától függően a kommunikációban a Nokia WAP Server is részt vehet.

További információk a Nokia Wireless Data Forumon (**www.forum.nokia.com**) találhatók. Ott ingyenes regisztráció után bárki hozzájuthat a Nokia WAP Toolkithez és a Nokia WAP Server próbaváltozatához. A Data Forum ezenfelül technikai dokumentációkat is szolgáltat, valamint Discussion Forumot üzemeltet a felmerülő kérdések megvitatására.

Az Internet Kalauz januári számában bemutattunk néhány szoftvert Nokia telefonokhoz, ám az írás nem utalt arra, hogy cikkírónk a szoftverek béta-verzióit tesztelte. A végső verziókat meg kell rendelni, azok nem tölthetők le ingyenesen, ugyanakkor nem is tartalmaznak olyan hibákat, amilyenekkel cikkírónk a béta-verzió esetében még találkozott.

WAP-böngészés

Jelenleg a WAP tartalomeléréséhez alapvetően négy módszer létezik: megfelelő mobiltelefonról, megfelelő palmtopról, PC-s WAP-böngészővel vagy webes WAP-szimulátorral.

Az első WAP 1.1-es szabványnak megfelelő készülék Magyarországon a Nokia 7110-es volt, bár a Westel 900, amely angol nyelven már októberben is kínált WAP-szolgáltatást, a Motorolával együttműködve fejlesztette ki szolgáltatását, és értelemszerűen Motorola készülékre. Ez a Timeportnak egy új szoftverrel ellátott verziója, amely ráadásul a ma divatos dual-band készülékekkel szemben háromsávos, így Amerikában is lehet vele roamingolni (és WAP-ozni). Hamarosan várható az Ericsson R320 és R380. A Siemens S25 és az Alcatel WAP-telefonjainak böngészői nem a WAP 1.1-es szabványnak megfelelőek, ezért böngészésre csak a GSM-szolgáltató támogatásával használhatók.

Bár a palmtopokkal kapcsolatban sokak véleménye az, hogy ezeknek nincs szükségük WAP-ra, hiszen a webbel is megbirkóznak, az Ericsson MC 128-ba beépítették a WAP-böngészőt. A Compaq Windows CE-gépeihez kínál GSM-összekötőcsomagot, amely többek között WAP-böngészőt is tartalmaz, a WAP-böngészők közül pedig a WAPMan nemcsak windowsos gépre, hanem a Palm OS-ra is letölthető.

A WAPMan már átvezet a PC-s böngészők kategóriájába, ez egy kis telefon a képernyőn, amely úgy viselkedik, mint a WAP-lehetőséggel felruházott mobiltelefonunk. Jobban hasonlít a hagyományos webböngészőkhöz a WinWAP; ha számítógépen akarunk WAP-oldalakat megtekinteni, akkor ez az optimális választás. A WAP-böngészők már letölthetők a Prím Online megfelelő oldalairól, a letoltes.comról illetve a bongeszok.comról.

Web alapú WAP-szimulátor a Gelon.net, amely a webböngészőnkben jelenít meg egy mobiltelefont, amellyel webtartalmat böngészhetünk.

Ha ezek valamelyikével már rendelkezünk, indulhatunk WAPorettózni, amihez WAP-összeállításunk utolsó cikkét ajánljuk olvasóink figyelmébe.

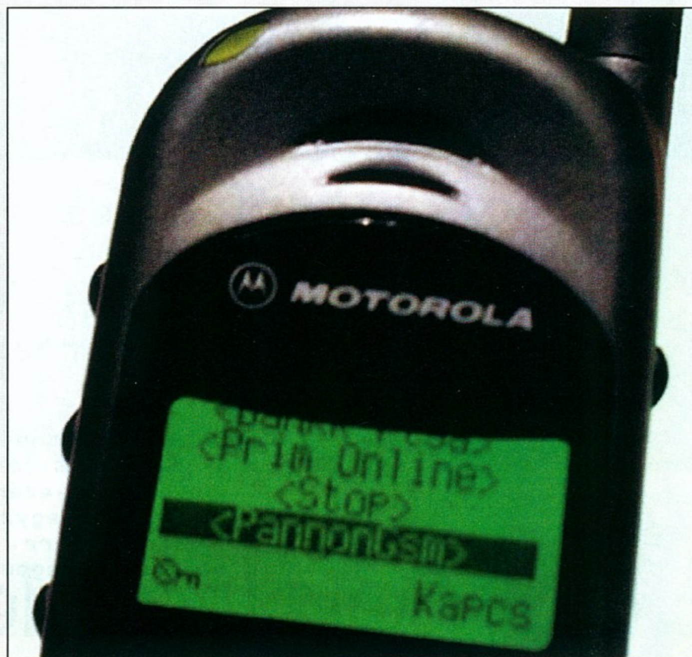
Fejlesztés

Ha valaki WAP-tartalomfejlesztésre adja a fejét, nem kell szűkölködnie fejlesztőeszközökben, elég felkeresnie a Nokia Wireless data Forumot (**www.forum.nokia.com/developers/wap/wap.html**), az Ericsson WAP Develeopers' Zone-t (**www.ericsson.com/wap/developer**), a Phone.com Developer Web Site-ot (**updev.phone.com**) vagy a Waptor fejlesztőoldalát (**www.waptop.net/waptor**). Ezek a rendszerek általában egy WML-editort tartalmaznak, valamint egy böngészőt, amellyel művünket megtekinthetjük. (Közülük az elsővel előző oldalon lévő cikkünkben foglalkoznak kicsit részletesebben a Nokia magyarországi fejlesztőintézetének munkatársai.)

A nagyobb rendszerek ezenkívül több hasznos toolt is tartalmaznak, amelyek nagyobb honlapok karbantartásához használhatók.

Ha képeket is szeretnénk az oldalainkba rakni, jól jöhet a WBMP converter for Win32 (**www.gingco.de/wap**), amely képeinket a megfelelő formátumra alakítja.

Fejlesztésnél ügyelni kell a korlátokra, vagyis a hagyományos HTML-tartalommal szemben lényegesen kisebb az egy oldalra kirakható információ, ezért lényegesen több fájlra van szükség, amihez jól ki kell találnunk a fájlok nevét. A másik szempont, hogy lényegesen több interaktív oldalra van szükség, hiszen egy 100 soros listát nem tudunk végiggörgetni telefonon.

E-mail mobilon

A Prímposta, amelyen a beindítása óta eltelt néhány hét alatt máris több tízezren nyitottak ingyenes postafiókot, immár WAP-verzióban is működik; a **wap.primposta.com** címen keresztül mobiltelefonunkra is letölthetjük leveleinket, és akár a telefonról válaszolhatunk rájuk.

Egyre szaporodnak a mobiltelefonon keresztül történő internetezést lehetővé tevő szolgáltatások, az úgynevezett WAP (Wireless Application Protocol) oldalak, amelyeknek többsége az információszolgáltatás kategóriájába tartozik, vagyis WAP-telefonnal (Nokia 7110, Motorola Timeport, Ericsson R320 stb.) lekérhetjük a tőzsdeindexeket, az időjárás-jelentést, a legfrissebb gazdasági, politikai vagy éppen informatikai híreket. Van már olyan oldal is egy német szerveren, amelyen keresztül – felhasználónevünk, jelszavunk és mailszerverünk megadása után – lekérdezhetjük postaládánk tartalmát, vagy akár levelet is írhatunk, ám az, hogy egy levelezőrendszer (ráadásul ingyenes) közvetlen WAP-támogatást nyújtson, információink szerint nemcsak hazánkban, hanem az egész világon példa nélküli.

Természetesen a mobiltelefon levelezésre nem igazán alkalmas, ám gondoljunk csak bele, hogy ha hosszabb ideig vonatozunk, vagy egy szállodai szobában a mobiltelefonunkon kívül más internet-hozzáférési eszközünk nincs, mit jelent, ha mobilunkon keresztül hozzáférünk levelezésünkhöz, és sürgősebb postánkat gyorsan meg is tudjuk válaszolni. Természetesen nagy valószínűséggel a levelezőrendszerek használata nem költözik át teljes mértékben a nehezen kezelhető, 10-20 gombos telefonkészülékekre, így a wap.primposta.com fejlesztői (a Prím Online és technológiai partnere, a Pangalaktik programozói) sem ültették át az összes Prímposta-funkciót a WAP-verzióra. A rendszert csak azok használhatják, akik korábban már valódi PC-n és valódi weboldalon (a **www.primposta.com** címen) regisztrálták magukat a Prímpostába, s rendelkeznek postafiókkal, jelszóval. A telefonos regisztrációs lehetőség mellett kimaradt a WAP-os levelezőrendszerből a PC-s rendszer egyik büszkesége, a Morphologic által kifejlesztett táv-helyesírásellenőrzés is, hiszen amikor a billentyűk többszöri benyomásával valahogy összerakjuk ékezet nélküli gyors válaszunkat, nagy valószínűséggel lemondunk a 100 százalékos nyelvhelyességről. Címtár sincs, hiszen egy több tucat vagy több száz címet tartalmazó katalógus telefonos görgetése helyett egyszerűbb beütni a címet, ráadásul útközben többnyire amúgy is csak a „válasz a feladónak" funkcióra van szükség.

Ugyanakkor a Prímposta nemcsak annyival nyújt többet az e-mail megnézési lehetőségét kínáló oldalaknál, hogy Magyarországról magyar mobiltelefonon keresztül nyilvánvalóan gyorsabb hozzáférést nyújt, mint mondjuk egy német szerver, hanem azzal is, hogy a Prímposta felhasználója ebben a rendszerben ugyanúgy kezelheti különféle levélmappáit vagy korábban megírt leveleit, mint otthon a PC-ről, vagyis a Prímposta WAP-verziójával teljes értékű elektronikus levelezési rendszerhez jut minden WAP-képességel ellátott telefon tulajdonosa. Még az esetlegesen más e-mail címekre érkező levelekhez is hozzá lehet jutni a mobil freemail rendszeren keresztül, ha beállítottuk, hogy óránként automatikusan szedje le a Prímposta az itt beállított POP3-postafiókok tartalmát.

A Prímposta mindenki számára ingyenes, sőt az ingyenesnél is olcsóbb, hiszen azok, akik regisztráltatják magukat a Prímposta rendszerben, a jelszavukkal történő belépés után a **www.primposta.com/kalauz** címen rendkívüli kedvezménnyel (az utcai 336 Ft-tal szemben 178 Ft-os példányonkénti áron) fizethetnek elő az Internet Kalauzra is. A PC-s verzió a magyar mellett már angol (választható, hogy brit vagy amerikai) nyelven is elvégzi a helyesírás-ellenőrzést, sőt a Morphologicnál már folynak az előkészületek, hogy a hazánkban élő összes nemzetiség helyesírás-ellenőrzés használatával levelezhessen anyanyelvén, ami a szomszédos országok nyelveinek helyesírás-ellenőrzését is felöleli. A Prímposta már most jóval gazdagabb az alig egy hónapja elindított első verziónál: így például beépültek a különféle keresési lehetőségek; egy felhasználó többféle személyiséget (hivatalos, magán, más válaszcím stb.) alakíthat ki; más címre érkező POP3-levelek automatikusan tölthetők át; stb.

A rendszer sem korábban, sem most nem akaszt idegesítő reklámokat a levelek aljára, ami a freemail rendszerek többségére nem jellemző.

A drótnélküli Prímposta a Prím Online webszolgáltatásnak már a második WAP-fejlesztése, a **wap.prim.hu** címen több hete megtalálhatók a legfrissebb (a feltöltés a nap 24 órájában, a hét 7 napján folyamatos) informatikai hírek címszavakban.

(Következő számainkban az egyéb website-ok mellett bemutatunk néhány hazai és külföldi WAP-oldalt is. Nevezzük ezt a műveletet szörfözés helyett a velencei kishajó nyomán „waporettózásnak". Ehhez a waporettókirándulásához örömmel vennénk, ha olvasóink vagy éppen a WAP-szolgáltatások alkotói egy rövid e-mailben felhívnák figyelmünket a legfontosabb magyar WAP-szolgáltatásokra, leírnák, hogy azok mit tudnak, milyen címen találhatók, hiszen akármilyen alaposan nézünk is körül, elkerülheti a figyelmünket valami, ami fontos. Leveleiket az *ikalauz@prim.hu* címre várjuk, „wap" subjecttel.)

Kell-e saját webbirodalom?

Rengetegen, amint hozzájutnak az internethez, **azonnal elkezdenek építkezni. Pedig nem biztos, hogy érdemes. Arról van szó, hogy a web tele van rosszabbnál rosszabb oldalakkal, és néha mi is jól megjárjuk: az oldalak fele „under construction". Nem egy kellemes élmény. A nem rendesen optimalizált képek miatt tépjük a hajunkat, pedig csak a webmester volt lusta. Vagy éppenséggel a linkek közt akad törött, azaz sehova nem vezető. Hát kell ez nekünk?**

Szerintem nem. Éppen ezért jól gondoljuk meg, hogy lesz-e elég időnk frissíteni, gondozni, bosszankodni rajta stb., mielőtt elkezdjük fejleszteni az oldalt. Álljon most itt egy jó webpage portréja. Persze ez csak egy általános leírás, extrém esetekben azért el lehet térni tőle. Például, ha a grafikusok rétegét célozzuk meg, akkor az oldalt ne optimalizáljuk 14"-os monitorhoz, ha meg anti-Microsoft oldalt gyártunk, akkor ne Internet Explorerhez igazítsuk.

Remélem, mindenki egyetért ezekkel, ha nem, lehet vitatkozni a HIX Webmester levelezőlistán, vagy esetleg nekem is lehet küldeni építő jellegű javaslatokat az *aaron@maffia.hu* címre. Ha megint összegyűlik pár javaslat, akkor talán az is megjelenik majd. De ez még a jövő zenéje. Addig is munkára fel!

Íme, a tizenkét aranyszabály:

1. Legyél cross-browser, azaz mindkét vezető böngészővel élvezhető legyen az oldalad!
2. Az érdekes színeidet tartsd meg magadnak, nem biztos, hogy a piros alapon rózsaszín mindenkinek tetszik!
3. A letölteni való fájlokat tömörítsd, lehetőleg .zip formátumban!
4. Óvakodj a háttérzenétől, lassú, és kevesen hallják az eltérő támogatás miatt!
5. A képeknél ne csak a jó minőségre törekedj! Töltsd fel az általad ismert leglassabb szervere, és ha elfogadható idő alatt letöltődik, akkor dolgoztál jól.
6. A linkeket folyamatosan ellenőrizd!
7. A postaládád naponta nézd, hátha valaki gratulál, esetleg módosítanivalót közöl.
8. Ha nincs saját tartalmad, ne készíts saját oldalt, a „legjobb linkek" nevű page nem lesz túl népszerű.
9. Nézd meg mások oldalát, ők hogyan építkeznek!
10. Frissítsd eleget, legyen miért újra visszatérniük a látogatóknak!
11. Ne másolj tartalmat, azaz akármilyen szép grafikát készített a szomszéd fejlesztő, ne lopd el, de ötletet venni azért lehet.
12. Kerüld a „fejlesztés alatt" feliratot, nagyon bosszantó!

A böngészőazonosítás idegtépő rejtelmei (I.)

avagy az Olvasó először megbánja, hogy olvasni kezdi, de azután örvendezik

A böngészőazonosítás igényét az újabb és újabb böngészők, a 32 bites operációs rendszer, a megújuló HTML, Javascript, Jscript nyelv, a Java megjelenése és a plug-in áradat szülte. A fejlesztő mindig dilemma előtt áll: ha a legújabb technikákat alkalmazza, a régebbi böngészők esetleg nem tudják megjeleníteni a lapokat (jobb esetben nem azt mutatják, amit a tervező megálmodott, rosszabb esetben lefagyások, hibaüzenetek várnak az ártatlan felhasználóra).

Mindez elkerülhető, ha különböző módszerekkel biztosítjuk, hogy a felhasználó az általa használt böngészőnek és operációs rendszernek megfelelő lapokat kapja meg.

A kérdést látszólag rövidre lehetne zárni egy kis Javascript-programmal (lásd később), ahogy a javascriptes fejlesztőoldalak kínálta kis programok ígérik, de valójában a kérdés ennél összetettebb, legalábbis igényes fejlesztők számára. E programok a Netscape 2-vel bevezetésre került Javascript 1.0 navigatorobjektumára épülnek. Mostani cikkünkben ezt a lehetőséget ismertetjük meg az olvasóval, rámutatva a közkézen forgó scriptek gyenge pontjaira is. Következő számunkban tovább nyomulunk e témában, mert az alapok után megismerkedhetünk elegánsabb, bár korlátozottabb érvényű megoldásokkal is.

Hát először is, mi az a navigatorobjektum? A Javascripttől sokan visszarettennek, amikor az emészthetetlen nyelven írott szakkönyvekbe belepislantanak, pedig egyáltalán nem vészes az egész. Esetünkben a navigatorobjektum magyarul azt jelenti, hogy van egy csomó információ, amely eleve bele van építve a böngészőkbe. Egy weblapba helyezett, Javascriptben írott programmal ezek az információk megtudhatók, és el lehet érni, hogy az információknak megfelelő weblapokat jeleníttessük meg az adott böngészővel.

Ez azt jelenti, hogy egy lapból esetleg több verziót is meg kell írni (gyakorlatilag kis módosításokat kell végezni) az egyes böngészőtípusoknak és -verzióknak megfelelően.

Egy verzió- és böngészőkompatíbilis (vagyis mindennel jól olvasható) website-on egy weblapot fel kell készíteni arra, hogy:

– vannak különbségek a HTML-verziók között (HTML 2, 3, 3.2 és 4);

– vannak HTML-tagek és -tulajdonságok, amelyek csak a Netscape-ben vagy csak az IE-ben működnek, azokban is csak bizonyos verziók felett;

– a Javascriptnek 1.0-s, 1.1-es és 1.2-s verziói vannak (jelenleg), az egyes verziók felfelé kompatíbilisek, de lefelé nem (vagyis az 1.2-ben írt program nem biztos, hogy lefut az 1.1-en, de fordítva biztos működik);

– a Microsoft kifejlesztette a Jscriptet, amely egyre jobban eltér a Javascripttől;

– lehet, hogy a böngésző még nem képes Java-appletet futtatni, vagy a felhasználó kapcsolta ki ezt a lehetőséget;

– ugyanez fennállhat a Javascriptre is.

Itt most nem foglalkozunk az ActiveX-szel, Vb scripttel, VRML-lel és egyéb nyalánkságokkal, amelyek a weben ma még csak különlegességek, és túlságosan böngészőspecifikusak.

Ha végigolvassuk ezt a listát, már el is mehet a kedvünk az egésztől; ki tud itt eligazodni? Ki a fene tudja mindezt fejből, vagy akár a könyvekből kibogarászni? De akár bonyolult, akár nem, ez van. Ha homokba dugjuk a fejünket, attól még a káosz az úr a weben.

Lehet, hogy eddig hályogkovács módjára csak írogattuk lapjainkat bele a vakvilágba, abban a hitben, hogy mindenki elégedett velünk. Jobb, ha tudjuk, hogy nincs így! Ha eddig naiv tudatlanságból kimaradt életünkből a „cross-browser compatibility” (vagyis a böngészőfüggetlen működőképesség) kérdése, most ideje fejest ugrani bele, mert ettől még izgalmasabb a weblapírás. Bátorításként mondom, hogy a web egyre bonyolultabb lesz, kezd elmúlni a hőskor, amikor játszi könnyedséggel el lehetett sajátítani a szegényes HTML-eszköztárat, és bárki gyárthatott weblapokat. A helyzet bonyolódására a legrosszabb válasz, ami csak születhetett, a wysiwyg-programok özöne. Nem megoldás ugyanis, ha lemondunk a HTML-kód és a Javascript ismeretéről, mert akkor ki vagyunk szolgáltatva az „azt kapod, amit mi akarunk” típusú szerkesztőknek. Ezek ugyanis nem kötik az orrunkra, hogy az alkalmazott megoldások böngészőfüggők-e, vagy sem (vagyis pl. „azt kapod, amit látsz, ha IE5-ben nézed”), nem beszélve a rengeteg HTML-szemétről, amit fölöslegesen belegyömöszölnek a lapjainkba. (Persze ha már van ilyen programunk, ne dobjuk ki, hiszen sokat lehet tanulni ezekből, ha megcsinálunk velük valamit, és belekukkantunk a HTML-kódba.)

Vegyük tehát kezünkbe saját sorsunknak és weblapjaink sorsának irányítását!

Böngészőazonosítás általánosságban: a navigator-objekt segítségével

avagy a szerzőt elátkozzák, majd megértik

A Netscape 2-es és az IE 3-as verziójától (amióta van Javascript) létezik egy navigatorobjektum a Javascriptben, amelynek segítségével lekérdezhetők a böngésző jellemzői és az operációs rendszer típusa.

Számos böngészdetektor-programot találhatunk a weben, de ezek egyik lényeges hibája, hogy a Netscape-en és az IE-n kívül van még egy csomó böngésző, amit nem szoktak figyelembe venni. Ez nekünk sem kötelező, de tudjunk róla, hogy miről mondunk le. (Mi itt az Opera nevű böngészőt tárgyaljuk mint a Netscape és az IE életképes alternatíváját.) Világos, hogy egy Javascript-programot nincs értelme felkészíteni minden létező böngészőtípusra, mert akkor lapírás helyett a böngészők felkutatásával és megismerésével töltenénk az

időt. De amikor a böngészőtípus és -verzió vizsgálatánál elágaztatunk, akkor kell egy ág, amelyben eldöntjük, milyen lapot adunk át a többi, nem vizsgált böngészőnek, továbbá arra is kell figyelni, hogy Javascripttel nem lehet vizsgálni a Javascriptet nem ismerő böngészőket.

Lássuk, miről is van szó! Ha lefuttatjuk ezt a kis programot a böngészőnkben, vagy megtudjuk, hogy nem érti a Javascriptet (üres képernyő), vagy megtudjuk a navigatorobjektum változóinak tartalmát.

szokták jelölni, szemben a 32 bites verziókkal, továbbá a böngészők appVersionjában szereplő „I” az international változatot, az „en” az angol, a „hu” a magyar kiadást jelenti.

Az alábbi táblázatban néhány böngésző „műszeresen” felderített adatait láthatjuk, amit bárki kiegészíthet továbbiakkal. Az rögtön látható, hogy hol így, hol úgy, hol ezt, hol azt adják meg, továbbá hogy az appCodeName-mel sokra nem megyünk. De azért némi logika mégis van az adatokban.

böngésző	appCodeName	appVersion	appName	userAgent
Netscape 2	Mozilla	2.01 (Win95; I)	Netscape	Mozilla/2.01 (Win95; I)
Netscape 3.01	Mozilla	3.01 Gold (Win16; I)	Netscape	Mozilla/3.01 Gold (Win16; I)
Netscape 3.01 (16 bites böngésző Win 95 alatt futtatva!)	Mozilla	3.01 (Win95; I; 16 bit)	Netscape	Mozilla/3.01 (Win95; I; 16 bit)
Netscape 4.04	Mozilla	4.04 [en] (Win95; I)	Netscape	Mozilla/4.04 [en] (Win95; I)
Microsoft Internet Explorer 3	Mozilla	2.0 (compatible; MSIE 3.0; Windows 95)	Microsoft Internet Explorer	Mozilla/2.0 (compatible; MSIE 3.0; Windows 95)
Microsoft Internet Explorer 4	Mozilla	4.0 (compatible; MSIE 4.01; Windows 95)	Microsoft Internet Explorer	Mozilla/4.0 (compatible; MSIE 4.01; Windows 95)
Opera 3.1	Mozilla	3.0	Netscape	Mozilla/4.0 (compatible; Opera/3.0; Windows 95/ WindowsNT) v3.1
Opera 3.5	Mozilla	3.0 (Win95; I)	Netscape	Mozilla/4.0 (compatible; Opera/3.0; Windows 95) 3.50
Opera 3.60b3	Mozilla	3.0 (Win95; I)	Netscape	Mozilla/4.0 (Windows 95; US); Opera 3.60b3 [en]

(Egy fontos megjegyzés: a kis- és nagybetűk közti különbség elhanyagolása működésképtelenné teszi a programot! A HTML-nek mindegy, de a Javascript allergiás erre!)

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE> </TITLE>
<SCRIPT LANGUAGE="Javascript">
<!--
document.write(navigator.appCodeName +"<BR>")
document.write(navigator.appVersion+"<BR>")
document.write(navigator.appName+"<BR>")
document.write(navigator.userAgent+"<BR>")
//-->
</SCRIPT>
</HEAD>
<BODY>
</BODY>
</HTML>
```

Mik ezek a változók?

Az appCodeName a böngésző kódneve, azonban ezzel sokra nem megyünk, mert a Netscape, az IE és az Opera ugyanazt adja meg (lásd 1. táblázat). Az appVersion az egyik legfontosabb adat, mert ebből érhetjük el legtöbbször a pontos verziószámot. Persze az IE 3 appVersionban megadott adata – kicsit megtévesztően – kettes számmal kezdődik (lásd 1. táblázat), nyilván a Netscape 2-vel való kompatibilitást akarták így jelezni. (Ezt az elágaztatásnál kell majd észben tartani.) Az appName tartalmazza a böngésző ismert nevét, pl. Netscape, Microsoft Internet Explorer (de az Opera Netscape-nek mutatkozik be!). A userAgent azért fontos, mert ebből lehet kibányászni az operációs rendszer típusát, hogy pl. Win3.x vagy Win95-ben fut-e a böngésző, és hogy ő maga mire lett írva, az Opera esetében pedig, hogy ő valójában Opera, mert egyébként álcázza magát. Igazából nem is tisztességes az Opera cég eljárása, hogy Netscape-nek álcázza programját, mert ugyanakkor nem teljesen úgy működik, mint a Netscape! Jó tudni azt is, hogy a Win3.x-et Win16-tal

De mire megyünk ezekkel a paraméterekkel? Kapásból tudhatjuk, hogy pl. a Java csak 32 bites rendszeren futhat az ötbetűs fájlkiterjesztés (.class) miatt. Aztán ha egy pillantást vetünk az alábbi táblázatra, máris látjuk, hogy a Javascript jól azonosíthatóan kötődik a Netscape egyes verzióihoz. (Az IE itt már belekavar, az Opera hasonlóképen.)

Javascript-verzió	Netscape	Internet Explorer	Opera
Javascript 1.0	2-től:	3*-tól, de néha eltérő viselkedés	?
Javascript 1.1	3-tól	4-től, de csak részlegesen és eltérő viselkedéssel	3-tól eltérő és bizonytalan interpretálás, 3.5 nagyjából tudja
Javascript 1.2	4-től	?	

*: tehát fontos, hogy az IE 2.x nem érti a Javascript 1.0-t sem!

A kérdőjelek a táblázatban az eldönthetetlenségre utalnak: a Javascript nyelvnek van ugyan dokumentációja, de hogy a nyelv verziói milyen módon valósulnak meg az egyes böngészőverziókban, azt csak próbálgatással lehet eldönteni. Megjegyzem, a Netscape népszerűségét növeli, hogy sokat tesz a webkultúra fejlődéséért, pl. a Javascript nagy nyilvánosságot kap, míg a Jscript dokumentációja elég nehezen hozzáférhető.

A böngészők Javascript-tudásából kiolvasható, hogy pl. a manapság divatos felvillanó vagy megváltozó gombok mögött álló dinamikus képcsere (ami Javascript 1.1-et igényel) csak Netscape 3-tól és IE 4-től működik. A stíluslapokat az IE 3-as és a Netscape 4-es, a layereket a Netscape 4-es verziójától lehet használni, de az IE ezt CSS-el (Cascading Style Sheets, lásd Internet Kalauz, 1999/12) valósítja meg. Az egyre gyakrabban használt eseménykezelők is eltérő verziókban jelentek meg, ill. sokuk vagy csak a Netscape, vagy csak az IE valamely verziójától működik (lásd következő számunk e témájú cikkében!).

Persze nem az a cél, hogy itt most listába szedjem a fejlődés állomásait (nem is tudnám), inkább lássuk, hogyan használhatjuk fel eddigi tudásunkat egy kis böngészőmeghatározásra.

Először is van, amit csak azzal tudunk meghatározni, hogy nem tudjuk meghatározni. A Javascript-, a frame- és a HTML-forradalom a Netscape 2-vel és az IE 3-mal indult be. Így a Netscape 1 és IE 2, illetve 3 (meg még néhány más böngésző, mint a Mosaic, a Lynx stb.) nem azonosítható Javascripttel.

Ha viszont a nyitólapunk egy frame-et leíró oldal, akkor a <noframe> </noframe> tagek közé betéve egy teljes HTML-oldalt, ezek a frame-eket nem értő jószágok ezt fogják értelmezni.

Kis lecke HTML-ből: a fontok colorja a Mosaic 2-vel, a Netscape 1.1-gyel, az IE 1-gyel és az Opera 2.1-gyel használható, ugyanez áll a <body> tag bgcolorjára is. A font face és a táblázatok, cellák háttérszíne a Mosaic 3.0-val, a Netscape 2.0-val, az IE 1-gyel és az Opera 2.1-gyel jelent meg. A <body> tagben háttérnek leginkább gif-képeket adjunk meg, a jpg olykor bejön, olykor nem. Vonatkozik ez a képekre általában is! A képeket ne a height és width paraméterekkel „méretezzük", mert ez későbbi fejlemény, s így a képek sokszor a maguk nyers fizikai méretében jelennek meg! A táblázatok align paramétere szintén későbbi találmány.

Most, tegyük fel, már megírtuk az egyes böngészőtípusoknak és -verzióknak szánt lapokat. (A Netscape-nek szánt lapokban kiéljük magunkat a Netscape újításaiban, az IE-nek szántakban a Microsoft újításait használhatjuk fel, és persze kipróbálhatjuk mindezt az Operában is. Majd nézünk nagyokat!)

Legyenek a Netscape-nek szánt lapok: lap_N2.htm, lap_N3.htm, lap_N4.htm, lap_N5.htm, az IE-nek szántak pedig: lap_IE3.htm, lap_IE4.htm, lap_IE5.htm. Az Operának meg legyen két lapja, a 3.5-ös verzió előttinek egy, amely csak töri a Javascriptet, és a 3.5-ösnek vagy annál újabb verziónak egy: opera34.htm és opera35.htm. (Most még ne foglalkozzunk a Java alkalmazhatóságával, bár ez egy fontos kérdés!)

Mivel a Netscape 1 és az IE 1, illetve 2 nem ismeri a frame-eket, és az igazi forradalom valójában a frame-ekkel egy időben zajlott le, ezt ki lehet használni további böngészőazonosításra. A frame-eket leíró, frameset taget tartalmazó oldalon ugyanis a <noframe></noframe> tagek közé írhatunk egy teljesen lebutított lapot; ez akkor jön be, ha Netscape 1, IE 1, 2 vagy Mosaic, Lynx stb. böngészővel akarják lapunkat olvasni.

Akkor böngészőazonosító programunk közbeiktatott magyarázatokkal a következőképpen fog kinézni:

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE>Na mit tudsz te kis bongeszo? </TITLE>
<SCRIPT LANGUAGE="JavaScript">
<!--
function lap() {
var ekszplorer=-1;
var netszkep=-1;
//lekérdezzük a fontos paramétereket
:var bongeszonev=navigator.appName;
var opera=navigator.userAgent.indexOf('Opera');
//az indexOf függvény -1-et ad vissza, ha a navigator.userAgent nem tartalmaz Opera karaktersorozatot
operaverzio=parseFloat(navigator.userAgent.substring(navigator.userAgent.lastIndexOf("3.")));
//az Opera verziószámát úgy tudjuk meg, hogy a lastIndexOf függvénnyel meghatározott karakterrészt konvertáljuk számmá. A 3.0 verziónál régebbi Opera-verziók (az első, hivatalosan elérhető 2.1-ig visszamenően) ismerik a frame-eket, de nem értik a Javascriptet: ezeket a verziókat az akarmi.htm-re irányítjuk
bongeszoverzio=parseInt(navigator.appVersion);
//a parseInt függvény visszaadja az első egész számnak konvertálható karaktert. Mint a táblázatból látszik, minden navigator.appVersion a verziószámmal kezdődik
if (navigator.appName.indexOf('Explorer')>= 0 || navigator.userAgent.indexOf('MSIE')>=0) ekszplorer=1;
//akkor Explorer, ha a rá jellemző karaktersorok egyikét visszakapjuk
if (navigator.appName== „Netscape") netszkep=1;
//akkor Netscape, ha a rá jellemző karaktersor szerepel a változóban
if (navigator.userAgent.indexOf('16')>=0) parent.location="win16.htm";
//a böngésző „operációs rendszere" itt a fontos: Windowson belül a 16-os szám meglétével azonosítható. Ez akkor fontos, ha Javát akarunk futtatni. Ha nem, akkor akár ki is hagyhatjuk a vizsgálatot
//mindent tudunk, most jöhet az elágaztatás:
if (bongeszoverzio >=5)
        verzio=5;
        else
if (bongeszoverzio >=4)
        verzio=4;
        else
if (bongeszoverzio >=3)
        verzio=3;
        else
        verzio=2;
//tisztáztuk a verziószámot. Most jön a böngésző pontosítása:
if (verzio==5 && ekszplorer ==1)
parent.location="lap_IE5.htm"; //ezt a lapot írjuk MIE 5.x-re
else
if (verzio==5 && netszkep==1)
parent.location=" lap_N5.htm „; //ezt a lapot írjuk Netscape 5.x-re
else
if (verzio==4 && ekszplorer ==1)
parent.location="lap_IE4.htm"; //ezt a lapot írjuk MSIE 4.x-re
else
if (verzio==4 && netszkep==1)
parent.location="lap_N4.htm"; //ezt a lapot írjuk Netscape 4.x-re
else
if (verzio==3 && operaverzio>=3.5 && opera>=0)
parent.location="opera35.htm"; //ezt a lapot írjuk Opera 3.5-re és még újabbra
else
if (verzio==3 && opera>=0 && operaverzio<3.5)
parent.location="opera34.htm"; //ezt a lapot írjuk az Opera 3.5-nél
else //alacsonyabb verzióira. A 3.0-nál korábbiak az akarmi.htm-et kapják
if (verzio==3 || verzio==2 && ekszplorer==1)
parent.location="lap_IE3.htm"; //az IE 3 a 2-es verziónak mutatkozhat programunkkal vizsgálva! Baj nem lehet ebből, mert az igazi IE 2 még nem értette a Javascriptet, tehát ez a vizsgálat nem működik benne!
else
if (verzio==3  && netszkep==1)
parent.location="lap_N3.htm"; //Netscape 3-ra
else
if (verzio=="2" && netszkep==1)
parent.location="lap_N2.htm";// Netscape 2-re
document.write('<FRAMESET cols="100%,*" frameborder=no border=0><FRAME src="akarmi.htm" scrolling="auto" noresize>')
// ez a document.write utasítás akkor hajtódik végre, ha a fenti if utasításokon nem akad fent a vizsgált böngésző, vagyis nem Explorer, nem Netscape, és nem Opera. Ekkor beíródik a frame-et leíró két tag, és behívódik az akarmi.htm. Ha a böngésző nem támogatja a frame-eket, akkor viszont a <noframe> után következő lapleírás jelenítődik meg.
}
//-->
</script>
</HEAD><SCRIPT language="JavaScript">
<!--
lap ()
//itt hívódik be a böngészőazonosító függvény
//-->
</SCRIPT>
<NOSCRIPT>
<!-- arra az esetre, ha valaki kikapcsolta a frame-et értő böngészőjében a Javascriptet -->
<FRAMESET cols="100%,*" frameborder=no border=0>
```

```
<FRAME src="akarmi.htm" scrolling="auto" noresize>
</NOSCRIPT>
<NOFRAME>
<!-- itt lehet noframe.htm azoknak, akik nem értik a frame-et sem -->
</NOFRAME>
</FRAMESET>
</HTML>
```

Ez persze egy kicsit hosszúnak tűnhet, de ez szinte a maximum, amire szükségünk lehet, ennél már csak rövidebb lesz. Ugyanis konkrét esetekben elég azokra a verziókra elágaztatni, amelyek bonyodalmakat okozhatnak. Pl. ha felvillanó gombokat akarunk alkalmazni, de amúgy semmi extrát, akkor elég a négyes és ötös verziókat elkülöníteni a többitől.

Egy közérdekű konkrét példa a használatra

amelyben a szerző tovább bonyolítja a kérdést

Az alábbiakban a Java futtathatóságáról lesz szó.

A Java-appletek esetén a következőket kell szem előtt tartani:

– Egyrészt ki kell szűrni a 16 bites operációs rendszereket. A fenti program valójában a böngésző operációsrendszer-platformját vizsgálja, de pont ez kell nekünk, mert az ilyen böngésző akkor sem futtatja a Javát, ha 32 bites rendszerben van telepítve. (A 32 bites rendszerről a UserAgentben a 9-es vagy az NT jelenléte árulkodik.)

– A Java-appleteket a Netscape 2 (és felfelé), az IE 3 (és felfelé) tudja, az Opera 3.6 viszont csak lehetőséget ad a futtathatóságra megfelelő plug-in utólagos telepítésével (igaz, ennek hiányában nem csinál semmit, tehát baj nem lesz, csak nem látszik semmi).

– Tudnunk kell, vajon a Javát futtatni képes böngészőkben engedélyezve van-e az applet futása.

A fenti programocskánkat e kérdésre átalakítva:

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE>Erted-e Javat te kis bongeszo? </TITLE>
<script language="JavaScript">
<!--
var opera=-1
var ekszplorer=-1;
var netszkep=-1;
var bongeszonev=navigator.appName;
opera=navigator.userAgent.indexOf('Opera');
var operaverzio=parseFloat(navigator.userAgent.substring(navigator.userAgent.lastIndexOf("3.")));
var bongeszoverzio=parseInt(navigator.appVersion);
if (navigator.appName.indexOf('Explorer')>= 0 || navigator.userAgent.indexOf('MSIE')>=0) ekszplorer=1;
if (navigator.appName== „Netscape" && opera<0 ) netszkep=1;

//mert, ugye, az Opera Netscape-nek adja ki magát, ezt ki kell szűrni!

if (navigator.userAgent.indexOf('16')>=0) {}

//ha a böngésző platformja 16 bites, elbúcsúzhatunk a Javától

else
if (ekszplorer==1 && bongeszoverzio>= 4) {if (navigator.javaEnabled()) window.location="java.htm"};
if (ekszplorer==1 && bongeszoverzio <4)
 {window.location="java.htm"};

//A javaEnabled() tulajdonság csak az IE 4-ben érhető el, tehát itt érdemes megnézni, nincs-e kikapcsolva a Java elérhetősége. Alacsonyabb verziót nem kell vizsgálni, mert a Java és a Javascript egyszerre jelent meg az IE-ben. Ha ez a program lefut IE-ben, akkor a Java is megy. Ugyanez áll a Netscape 3-ra és attól felfelé.

if (netszkep==1 && bongeszoverzio>= 3) {if (navigator.javaEnabled()) window.location="java.htm"};
if (netszkep==1 && bongeszoverzio< 3)
 {window.location="java.htm"};
if (opera>=0 && operaverzio>=3.6) {if (navigator.javaEnabled()) window.location="java.htm"};

//-->
</script>
</HEAD>
<body>

Ez a lap nem tartalmaz Javát.

</body>
</HTML>
```

Megint jó hosszú, de: fontos megjegyzés, hogy a navigator.javaEnabled() csak a Javascript 1.1-ben került bevezetésre. Ugyanakkor a Netscape 2 és az IE 3 tudja a Javát, de nem ismeri a Java lekérdezését. Ezért sajnos nem lehet elegánsan megoldani a dolgot azzal, hogy csak lekérdezzük a Java-képességet. Rádásul a Javascriptet a Java futtathatóságától függetlenül is ki lehet kapcsolni, de ezzel végképp nem tudunk mit csinálni! (Az ilyen felhasználó viszont vessen magára, nem fogja látni csodás appletünket.) Azzal sem érdemes próbálkozni, hogy paraméteres függvénnyé alakítsuk a programot, és .js kiterjesztéssel felrakjuk a szerverre, mert a Javascript 1.0 nem ismeri még a <script..> tag src tulajdonságát. (Aki ezt nem érti: a későbbi Javascript-verziókban meg lehet hívni egy Javascript-programot <script language="Javascript1.1" src=akarmi.js></script>formában, és akkor nem kell minden lapba beleírni.)

De honnan tudjam?

avagy az Olvasó aggódik, honnan tudhatja meg az egyes HTML- és Javascript-elemek használhatóságát egy adott böngészőben. A szerző elmagyarázza

Jó a kérdés, hiszen minek detektálni a böngészőverziókat, ha gőzünk sincs, melyik mit tud. A böngészők interpretáló hajlandóságait legegyszerűbb tesztelni, vagyis jó, ha van a háznál néhány régi böngészőverzió. (Ezentúl nem kidobni, hanem archiválni kell őket.) Persze mindig letöröljük, de most a **www.prim.hu** gondozta letoltes.comról bárki letölthet egy csomó régi Netscape-, IE- és Opera-verziót. A Netscape-ek telepítésével nem lesz gond, ezek különböző könyvtárakba telepítve megférnek egymással. Az IE-kkel már baj van, mert az IE szervesen össze van dolgozva a Windowsszal. Ha szerencsénk van, több gép felett rendelkezünk (otthon, munkahely, papa és mama gépe), mindegyikre érdemes egy és csakis egy IE-verziót telepíteni. Az Opera megint hálás jószág, örül, ha futhat. Persze ő a nagy böngészőverseny nevető harmadikja, hiszen pénzért adja magát. Harminc napig persze kipróbálható, de akár meg is éri venni egy 3.6-os verziót (20 dollár), és azzal minden régit lehet regisztrálni.

Ha felfegyverkeztünk böngészőverziókkal, akkor elég letesztelni a weblapjainkat a böngészőkben, és ennek megfelelően lesoványítani a fenti böngészőazonosító programot.

További sötét titkokat a következő számban. Jó hajtépést mindenkinek!

Hacker, wannabe, cracker, lamer...

Mióta néhány hacker sikeresen behatolt az Elenderhez, a médiában naponta adják az újabb híreket és újdonságokat a hackerek világával kapcsolatban – az egyedüli gond csupán az, hogy a tisztelt riporterek és cikkírók többségének fogalma sincs arról, hogy mi is az a hacker. Készülnek elemzések a cracker/hacker megkülönböztetésére, és közben elhangzanak olyan megjegyzések, amelyektől feláll az ember hátán a szőr... Úgyhogy itt az ideje némi fogalmi tisztázásnak.

Az első és a legfontosabb, hogy mind a hacker, mind a cracker programozó, és nem az különbözteti meg őket egymástól, hogy a hacker jó fiú, a cracker pedig rossz (mindenki rossz fiú, aki megszegi az érvényes törvényeket – a szerk.), hanem a crackerek olyan programozók, akik mások által készített programokat törnek fel, míg a hackerek olyan programozók, akik szerverekre törnek be tudásuk segítségével. Aki Back Orifice-t küldözget úton-útfélen, s közben azt hirdeti, hogy bejutott már 50 ember gépére, az nem hacker, hanem egy unatkozó lamer (még akkor is, ha a tévében a BO-ról mint a hackerek egyik legveszélyesebb fegyveréről beszéltek...). A tévhittel ellentétben az sem nevezhető egyértelműen hackernek, aki feltör egy szervert – az esetek nagy többségében ugyanis ehhez nincs szükség többre, mint hogy mások által írt programokat képes legyen valaki elindítani. Az ilyesfajta, „wannabe"-nek nevezett egyedekre tipikus példa az az ismerősöm, aki közölte velem, hogy feltört egy szervert, majd megkérdezte, hogy hogyan kell Linux alatt könyvtárat törölni... Létezik úgynevezett „system cracker" is – ő az, akit a média legtöbbször crackernek hív, hibásan.

A különböző be-, illetve feltörések okait keresve nem biztos, hogy minden esetben személyes ellentét után kell kutatni. Erre utal a közismert „Why? Because we can!" felirat egyes sikeresen feltört oldalakon. A támadók alapvetően kétféleképpen kezdhetnek hozzá művükhöz: az egyik esetben megvan a kiszemelt szerver, s ahhoz keresnek exploitokat (biztonsági hibát kihasználó programokat, amelyek többnyire rendszergazdai jogosultságokat adnak), ill. ott próbálkoznak egyéb lehetőségekkel, a másik esetben pedig maga a támadó eszköz van meg, s ennek birtokában kutatnak megfelelő áldozat után. A „törés" célja a legtöbb esetben további erőforrások és jelszavak elérése (az erőforrás jó lehet pl. további támadásokhoz, de néhány kezdő akár botok futtatására is használhatja), ám nagyobb rendszerek esetében a végső cél gyakran a hírnévszerzés.

„Számítógépes kalóz kísérelte meg feltörni hétfőn hajnalban az Érdi Önkormányzat internetes szolgáltatórendszerét, a próbálkozás azonban a honlap kicserélésével elakadt" – tudatta az Internetto a napokban az arra szörfözőkkel. Ha eltekintünk attól, hogy a magyar média csak most tanulja meg, hogy léteznek hackerek, és csak logikusan gondolkozunk, akkor is egyértelműnek látszik, hogy a honlap kicserélése után már nincs hol elakadni! Ilyet ugyanis csak akkor tesz valaki, ha már nincs szüksége a szerverre, és elég magabiztos ahhoz, hogy tudassa a világgal a sikeres betörést; az „elakadt hacker" kifejezés mögött tehát utólagos mentegetőzésen kívül nem sok minden állhat.

Mentegetőzésben pedig jók vagyunk. „Elvégre ott remek ügyvédsereg és kontárok várják az újságírókat, hogy bemagyarázzanak nekik hülyeségeket" – írta Y3K a feltört www.elender.hu-n. A történet megértéséhez hozzátartozik, hogy amikor a www.microsoft.hu-t feltörték, a Microsoft kiadott egy közleményt, mely szerint az FTP kódolatlan jelszóküldése miatt tudták meg a hackerek az adminjelszót. Az RHC-nek erről más volt a véleménye – egy azóta már megszűnt magyar hackeroldalon közölték, hogy ők egy programhibát kihasználva jutottak be a szerverre, és nem is tudják az adminjelszavát. Az RHC-vel később riport is készült, amelyet a történet szerint egyetlen magyar lap sem adott le, nehogy rossz fényben tüntessék fel a Microsoftot.

Az eset természetesen nem egyedülálló – a hálózaton barangolva találhatunk olyan, híres hackerek billentyűzetéről

származó írásokat, amelyek szerint egyes elfogott hackereket csak akkor engedtek szabadon, ha kiskaput építettek egyes felsőbb szerveknek bizonyos elterjedt titkosítási algoritmusba, de akár arról is olvashatunk, miként tudnak megfigyelni minket a hálózat segítségével. „Egy IP alapján ki tudjuk deríteni az illető lakcímét és kedvenc ételét" – írta az eEye biztonsági csapat –; „mit tudhat a kormány, ha mi erre vagyunk képesek?"

Ezzel már el is értünk a végső célhoz, amiért a hackerek harcolnak: az elektronikus szabadságért és a korrupció megszüntetéséért. Hogy mi köze mindennek az elenderes jelszavak publikálásához? Nem tudom, az talán csak merő rosszindulat...

(A szerkesztő megjegyzése:

a fogalmi magyarázat kedvéért szívesen közreadtuk az írást, ám annak végső kicsengése némiképp felmagasztalja a hackerek nemes célját, s ezzel olybá tűnhet, mintha szentesítené az eszközt is. Nos, a szerkesztőség álláspontja az, hogy a szabadság mindig véges, ha máshol nem, ott mindenképp véget ér, ahol a másik ember szabadsága kezdődik. Az internet egy kommunikációs és információtechnológiai eszköz, amelynek esetében az elmúlt évtizedben az egyik oldalon nőtt a szabadság (hiszen a korábbi tíz, száz, ezer, százezer kiváltságos helyett százmilliók érezhették maguktól karnyújtásnyira a világ legtávolabbi pontjait és a felhalmozott tudást), a másik oldalon csökkent, hiszen ekkora forgalom mellett, csakúgy, mint a rendes autópályákon, az infosztrádán is be kellett vezetni bizonyos közlekedési rendszabályokat. Ezek közé tartozik, hogy ahová kiakasztják, hogy „behajtani tilos", oda akkor sem szabad behajtani, ha egyébként „én képes vagyok behajtani".

Ambrus Attilával is lehet szimpatizálni, meg *Rózsa Sándorral* is, miért ne lehetne egyik-másik hackerrel is. Mindez azonban nem változtat azon, hogy ők törvényen kívüliek, akikre elkapásuk után joggal sújt le a törvény.

Teljesen mindegy, hogy valaki azért töri be egy rózsadombi villa ablakát, mert el akar vinni a lakásból valami értéket, vagy azért, mert mondjuk tiltakozik amiatt, hogy ott és olyan helyen is laknak, miközben mások nyomorognak. A betörő mindkét esetben betörő, s egy jogállamnak mindkét esetben a háztulajdonost kell megvédenie, függetlenül attól, hogy esetleg a második eset hány ember szimpátiáját váltja ki. Volt már persze példa a történelemben arra is, hogy a villákat téglával dobáló feltörők-betörők forradalmároknak neveztettek, de csak azután váltak forradalmárrá, miután ők erőszakosan megváltoztatták a fennálló jogrendet.

Ám a folytatást ismerjük: ekkor ők költöztek a villákba, s attól kezdve az új jogrend az ő ablakukat védte... Úgyhogy hagyjuk a rizsát, hogy a hackerek szabadságharcosok... Egyszerűen irritálja őket, hogy ma mások mondják meg, mit szabad, és mit nem, azt hangoztatják, hogy szívesebben élnének anarchiában, miközben még szívesebben vennék, ha ők lehetnének a „monddmegek"! Miközben úgymond a szolgáltatók terrorja ellen lépnek föl, tudásuk révén máris kiszolgáltatottságba taszítják a kisebb tudásúakat, s így a „szent világszabadságot" már megjelenésük pillanatában is technikai terror árnyékolja be. Biztos, hogy megérdemlik ezek a terroristák, hogy akár csak egy ember is nekik szurkoljon?)

VIRTUÁLIS REPÜLÉS

Schwajda Gergő / schwajda@talk21.com

Manapság, amikor szinte mindent megtalálunk az interneten, mi sem természetesebb, mint hogy a legnépszerűbb számítógépes játékok is kezdik meghódítani a világhálót. Nem kivételek ez alól a repülési szimulátorok sem; a legnagyobb közülük a Microsoft Flight Simulator, amely talán több oldalt birtokol, mint egynémely lengén öltözött világsztár.

Persze nem szándékom az amúgy is népszerű játék agyondicsérése, annak ellenére sem, hogy szerintem hibáival együtt is ez az egyik legjobb. Addig, gondolom, már sokan eljutottak, hogy felszállnak, repülnek, majd leszállnak a géppel – ami, valljuk be őszintén, például egy 747SP esetében szép teljesítmény –, de itt véget is ér a tudomány. A játék sajnos egy idő után ellaposodik, mivel a tervezők nem sok figyelmet fordítottak arra a sajnálatos tényre, hogy a világ repülőterei alapvetően túlzsúfoltak. Jogos kérés lenne ennek figyelembevétele, ám a Flight Simulatorban Chicagón, San Franciscón, Los Angelesen kívül nem sok helyen találkozunk más gépekkel – és ezeken is csak 727-esekkel. Ám mielőtt valaki csalódottságában eldobná magától az egyik legnagyszerűbb élvezeti lehetőséget (a sok közül), azt mondom: ne! Érdemes egy kicsit tallózni a hálón, s máris sok-sok érdekes élménnyel és még értékesebb fájllal leszünk gazdagabbak. Aki ugyanis nem tudná – bár elég volt elolvasni a cikk elejét –, a Flight Simulator igen sok helyen képviselteti magát az interneten. Elég csak bepötyögni a keresőbe, és máris kiad vagy másfél millió hivatkozást. Aki nem szeretné időigényes kereséssel rabolni az idejét, annak ajánlom, keresse fel a **www.flightsim.edu/iup** oldalt, megéri. A világ összes repülőgépe megtalálható az adatbázisokban, kereshetően, letölthetően. Megvan persze a Ferihegyi repülőtér is, *Kozma András* munkája, szinte tökéletes mása az igazinak. De megtalálható a londoni, New York-i induláshoz, érkezéshez szükséges összes segédinformáció: térképek, segédfájlok, egyebek. Az én kedvenceim a repülőgépek; nos ezekből is van jó pár ezer, az első és második világháború népszerű típusaitól (Spad, Camel, Spit, Messer–109 stb.) az 50-es, 60-as évek turbólégcsavaros utasszállítóin át (Hawker Sidelley, Boeing Stratocruiser, IL–18 stb.) egészen a mai kor favoritjaiig (Boeing–737, 747, 757, 767, 777; Airbus–319, 320, 330, 340 stb.). S nem is akármilyen formában! Nemcsak úgy bele a vakvilágba,

hanem a legnépszerűbb légitársaságok színeiben. Meg sem kísérlem felsorolni, az Aer Lingustól a Malévén át a Taromig minden megvan.

Ha kész a géppark, akkor jöhet az, amiért ezt a cikket tulajdonképpen elkezdtem írni: jöhet a repülés. Persze jogos a kérdés: miért, eddig nem azt csináltuk? De, csak most egy kicsit más következik. Elő a munkakönyvvel, irány az ingvasalás, nyakkendő-tisztíttatás! Mert most jön az álláskeresés. Bizony ám! Léteznek ugyanis úgynevezett virtuális légitársaságok, amelyek a magunkfajta, képernyő kreálta pilótákra vadásznak.

Hogy mi a dolga egy virtuális pilótának? Ugyanaz, mint az igazinak. Nézzük, hogy megy ez a gyakorlatban! Szóval meglátogatjuk az egyik virtuális légitársaság honlapját (**www.gatwick.simplenet.com, www.schipol.simplenet.com** stb.), és regisztráltatjuk magunkat. Azt nem is bátorkodom leírni, hogy rendelkeznünk kell valamelyik szimulátorprogrammal, nem muszáj az FS2000-rel, jó az FS6 is. Szóval regisztráció, miegymás, majd egyszer csak érkezik egy kis e-mail: kedves kolléga, x. hó x-én Ön repül Gatwickről Seremetyevóra, kéretik felkészülni. X. hó x-én leülünk a gép elé, bejelentkezünk a központhoz, ahol megkapjuk a részletes útvonaltervet, az időjárás-jelentést, az utaslistát, a gép súlytáblázatait. Gépet mi választunk, bár elég szerencsétlen dolog az adott útvonalra mondjuk egy Jumbóval indulni. Ezek után jön a lényegi rész: „Gatwick Tower, Speedbird 2880, ready for engine start. We have information Delta." Egyszóval itt az indulás ideje. Lassú gurulás az active-hoz (éppen használt futópálya), kis várakozás, majd a két Rolls-Royce sugárhajtómű hatalmas erővel végiglök minket a betonon, kis mozdítás a boton, úgy 150 csomó környékén, aztán nincs más, csak a békés levegő. A torony utasít minket, hogy kapcsoljunk át a departure (indulásirányítás) frekvenciájára. Nem sokkal később megkapjuk az útvonalengedélyt, és irány Moszkva. Kirepülés az Északi-tenger fölé, jobbra elmarad Amszterdam, Hamburg, Koppenhága, jön Szentpétervár, majd a moszkvai approach, a „közelkörzet". Már nincs sok hátra, egy kis holding (várakozás), majd egy könnyed zökkenés, és meg is jöttünk. Gyors számvetés, súly, üzemanyag mennyisége, miegymás, gurulás a kapuhoz, ahol már várnak a Londonba tartó utasaink. „Ladies and Gentlemen, here is your captain, in few minutes we will airborne..." (Hölgyeim és Uraim, mindjárt indulunk...) Aztán ugyanaz vissza, azzal a különbséggel, hogy Amszterdam most balra van, gyors süllyedés, irány az ILS, egy könnyed, angolosan elegáns lebegtetés, és a kerekek finoman megcsókolják az anyaföldet. Hát kábé ennyi...

Aki nem egy elképzelt légitársasághoz akar tartozni, hanem a legjobbakhoz, az se keseredjen el: van a nagy légitársaságoknak is virtuális változatuk! A Delta, a Sabena, a Swissair flottájának gépeit mi is repíthetjük! Ehhez elég ugyanúgy bejelentkezni pl. a Swissair VA-hoz, ahogy azt az előbb tettük.

Más dolgunk nincs tehát, mint araszolni a levegőégben (na és persze a ranglétrán), s húzni a kondenzcsíkot. Azt azonban érdemes figyelembe venni, hogy egy Heathrow-JFK nem kevesebb mint 6 óra. Na persze, ha Concorde-dal repülünk, az más. Ha ügyesek vagyunk, tényleg kétszer láthatjuk a napfelkeltét.

Ami azért egy ilyen hideg, ködös, randa téli napon nem akármi, igaz?

A MI MACI-NK (32. PÓTKÖTET)

Egyre többen építkeznek a weben, és egyre többen szeretnék az általuk felépített site címét közhírré tenni a Magyar Címtáron s így az Internet Kalauzon keresztül. Míg kezdetben egy-egy hónap termése 300 új cím volt, ma már inkább hatszáz körül jár ez a szám. December és január közepe között például az alábbi új oldalakat regisztrálták olvasóink a MACI-ba:

600 új cím

#nocsak IRC-csatorna www.extra.hu/nocsak
1000 link órákról www.extra.hu/timedesign
13 hektár az M1-es mellett www.extra.hu/terkep/index.html
3D-Grafikusok Arénája www.extra.hu/grafikus
3 delite's & brandis's portal www.extra.hu/3b_portal
486-os játékok www.extra.hu/486-jatek
A legeslegjobb címek www.extra.hu/puma22
A művészet története www.extra.hu/muvtori
A számítástechnika történelme www.extra.hu/super/computer.htm
A-TEENS www.extra.hu/a-teens
Acid13 www.dorogi-gimn.sulinet.hu/sajat/acid/index.htm
Acid13 www.extra.hu/acid13
Agressor www.extra.hu/agressor
Agrion Rendezvényszervező Iroda free.netlap.hu/agrion
Agroplast Műanyagipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. webbusiness.webtime.net/agroplast
Akai Központi Márkaszerviz www.extra.hu/akai
Aktív Point Kft. (Millennium Center) www.activpoint.com
Albatross Web Pages www.extra.hu/awps
Alex www.0660.hu/~alex
Állami és területi támogatások extra.hu/cashinfo
Állás- és munkahelykeresés www.job4smarts.com
Álláslehetőség! Pénz, siker, karrier! www.extra.hu/milliok
All-Impex Kft. – mesterséges édesítőszer www.extra.hu/allimpex
Alternative English School www.alternative.matav.hu
Alternavia Online Piac- és Közönségkutatás www.alternavia.com
Ambrus Krisztián www.extra.hu/ambrusk
American Elite Fóliatechnológiák Kft. www.americanelite.hu
Android www.extra.hu/and/index.html
Anessa www.extra.hu/Anessa
Angel Hunter angelh.cjb.net
Antikvárium www.extra.hu/antikvarium
ANIVET Kft. www.anivet.hu
Anna Kournikova anna-kournikova.ini.hu
Annie A-TEENS annie.a-teens.net
Apartmant keres? www.extra.hu/appartment
Apróhirdetések magyarnet.com/classification
Aquapol – bontás nélküli falszigetelés www.extra.hu/aquapol-epszig
ARobi www.extra.hu/arobi
Art & Ortelli Telefon Bt. www.art-telefon.hu
Asztrológia www.extra.hu/xuda
Asztrológia, asztrozófia www.cs.hu/hathor
Athina www.extra.hu/Athina01
Atomcsapás atomcsapas.hungary.org
Autóelektronika www.extra.hu/szalaiii
Autóbuszok bérbeadása www.extra.hu/cisbus
Autókereskedés www.extra.hu/zmiki
Az anyagok világa www.extra.hu/materialworld
Az élővilág w3.swi.hu/elovilag
Az én kicsi autóm www.extra.hu/myolds

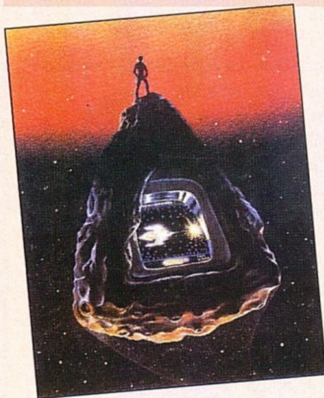

Az ezredévváltás pontos ideje www.extra.hu/2000_2001
Az ókori Egyiptom www.nexus.hu/szvica/index.htm
Banáncímkék w3.swi.hu/lacpage
Banchieri Singers www.banchieri.hu
Bastomo w3.swi.hu/bastomo
Bastomo – álláskeresőknek free.netlap.hu/bastomo
Belépés ingyenes szolgáltatásokba ingyen-s.ini.hu
Belnico Építőgépgyártó Rt. webbusiness.webtime.net/belnico
Belus www.extra.hu/belus
Bem Folklór Egyesület www.extra.hu/bemfolk
BestRádió rádiós magazin www.extra.hu/bestradio
Beton.Net szakportál extra.hu/betonnet
Bhrigu – védikus asztrológia www.extra.hu/bhrigu
BIOS-frissítések, MP3 www.extra.hu/extracsaba
Birgi Autófényező www.extra.hu/birgi
Black Dogone's World www.extra.hu/blackdog
Black MP3 free.netlap.hu/mp3cd
BME Mechanikai Technológia és Anyagszerkezet-tani Tanszék www.mtt.bme.hu
Bodó Zsolt www.extra.hu/tv-zsolt
Bolt free.netlap.hu/bolt2
Bonanza Banzai www.extra.hu/BonanzaB
Bölcső Alapítvány www.bolcso.hu
Braincruiser's Wallpaper www.extra.hu/Braincruiser
Britney Spears britney-spears.ini.hu
Britney Spears www.tar.hu/britneyspears
Bubuweb www.extra.hu/bubuweb
Bucsák Péter www.extra.hu/bucsak
Budafoki Református Egyházközség www.extra.hu/BFRE
Budapest közlekedéséről – németül w3.swi.hu/dngpro/index.html
Budapest Pocket Guide www.budpocketguide.com
Budapesti Ifjú Operabarátok Köre www.extra.hu/ifju-operabaratok
Bunker Music Club www.extra.hu/bunkerpub
BurnerSoft www.extra.hu/BurnerSoft
Búvárképek www.pipenet.hu/awps
CB-rádiósok www.extra.hu/vakond
Cégszerviz www.extra.hu/cegszerviz/index.htm
Chataréna – a Gyalogló Chat nem hivatalos honlapja www.tar.hu/chatarena
Chris www.extra.hu/szalaykrisztian
Christina Aguilera christina-aguilera.ini.hu
Címtár www.nexus.hu/blink
Cinemix – internetes mozimagazin www.extra.hu/cinemix
Civil Senshi www.extra.hu/senshi
CLH Hűtés- és Klímatechnikai Kft. www.clh.hu
Compinform – Millennium ügyviteli rendszerek www.extra.hu/compinform
Composite Service Group www.extra.hu/magygeza
Conseltrade Bt. www.extra.hu/conseltrade
Conservatory Brass rézfúvós együttes www.extra.hu/conservatory.brass
Creepy Green Light www.extra.hu/creepy

Cynthia Starlight sci-fi novellái www.extra.hu/cynthia
CsabaRex – Sánta Csaba nostromo.jpte.hu/~csabarex
Csány László KSZKI www.dfmk.hu/csany
Csíbor www.extra.hu/csiborsoft
Csomirumi www.extra.hu/joli/csomirum.html
Csuwwi w3.swi.hu/csuwwi
Daihatsu www.extra.hu/scarabeo
Dancing www.extra.hu/dancing
Dancsó András www.tolna.net/~adancso
DaniQ www.extra.hu/darkfox
Dante világa www.tar.hu/dante
DARFT www.del-alfold.hu
Dderobert www.extra.hu/dderobert
Dedy www.extra.hu/dedy
Depeche Mode-szövegek www.extra.hu/depeche-mode
DER Építő és Szigetelő Bt. www.oroshaza.com/der
DesignSoft Kft. www.designsoftware.com
Deszk www.extra.hu/deszk
Diablo www.extra.hu/Diablo1
Diablo Killer Masters w3.swi.hu/dkm
Dier Job www.szarvas.hu/dierjob
Digitális műholdvevők, kártyák www.extra.hu/satexpress
Dj Hans www.extra.hu/djhans
Dj Luky MP3 w3.swi.hu/djluky
Dj Lanclot www.extra.hu/lacikacska
Dj Stella www.extra.hu/djstella
Dr. Gáz Bt. www.extra.hu/drgaz
Dr. Style rapmagazin www.drstyle.ini.hu
Dragon Ball Club Hungary www.extra.hu/dragonball-club
Dragonball Univerzum dbuniverz.cjb.net
Dragon Daewoo Matiz w3.swi.hu/matizteszt
Dream.design kreatív webdesign www.dream.hu
Dreanns www.extra.hu/dreanns
Drognet www.drog.net
Dune News lemezújság dunenews.hungary.nu
DVD-bolt a házimozi szerelmeseinek www.extra.hu/dvdbolt
DVD Futár – online bolt www.dvdfutar.hu
Dynamic airships www.extra.hu/airship
Egy kis hormongerjesztő www.extra.hu/kitti99
Egy lehetőség www.extra.hu/check
Egy polihisztor mérnök extra.hu/szedo_ivan
Egyenesen Át – hardcore fanzine www.extra.hu/egyenesenat
Egyetemes szeretet www.extra.hu/szeretet
Egyiptom www.extra.hu/thabet/egyiptom.html
Egyiptom, a Nílus ajándéka www.extra.hu/egyiptom
Egyiptomi látnivalók www.extra.hu/pazsit/
Ékszerteknőstartók klubja www.extra.hu/majdholnap
Elektrans Kft. www.elektrans.hu
Eleven cukrászat www.extra.hu/netcuki
eMeL Bt. w3.datanet.hu/~emel
Endrédy Balázs www.extra.hu/jeankis
Episode II. www.extra.hu/bujafereg/epi2.htm
Erdő- és Vadgazdálkodási Szaktanácsadási Központ larix.efe.hu/szakinf
Erdős Grafikai Stúdió free.netlap.hu/egsweb
Erotika, vagy amit csak akarsz www.extra.hu/belfegor
Erotikus oldalak www.nexus.hu/erotikus

Estók Szabolcs www.extra.hu/mr_kicsi
ÉTK Print Utazási Iroda www.extra.hu/etkprint
Európai Szakképzési és Továbbképzési Kft. free.netlap.hu/eszt
Eurotel-21 Kft. www.eurotel-21.hu
Extermer – szex www.extra.hu/extermer
F1Racing Hungary www.extra.hu/F1Racing/news.htm
Falu és Tsa Bt. www.extra.hu/faluestsa
Fantom www.extra.hu/fantom
Farenheit www.extra.hu/farenheit

Farkas Boglárka www.extra.hu/spectrum
Farkas Zoltán www.tar.hu/wolfden/index.htm
Fejér Megyei Szent György Kórház www.fmkorhaz.hu
Felina Kft. webbusiness.webtime.net/felinah
Felvidítő www.extra.hu/felvidito
Fenox Kft. www.fenox.hu
Ferenczi holland bútor www.extra.hu/hollandbutor
Ferr-Gasson www.tmkik.hu/tagok/ferrgasson/kezdo.html
Fiat 500 Fun www.extra.hu/fiat500
Filmsorozat-linkgyűjtemény www.extra.hu/jagoldal/egyeblink
Fináncz Group Ltd and Wreck Diving Team www.extra.hu/financz
Five – WhEn ThE LiGhTs Go OuT five.somewhere.net
Fix Irodatechnika Kft. w3.datanet.hu/~irodatec
Fix-Belville Nemzetközi Szállítmányozó Kft. webbusiness.webtime.net/fbitata
Flight Simulator 98, 2000 Hungary extra.hu/euronyuszt2000/index.html
Floracoop www.extra.hu/floracoop
Fly By BataL www.extra.hu/flybybatal
Fontoló Magazin www.fontolo.hu/magazin
Force School w3.swi.hu/swklub
Fordítás, hitelesítés www.extra.hu/fordito1
Forma–1 www.extra.hu/F1Racing/pitpass.htm
Forma–1-rajongók honlapja www.extra.hu/f1action
Formula–1-makettezők w3.swi.hu/minif1
Fortress Toys www.geocities.com/fortress_hu
Fórum www.vgforum.ini.hu
Fóti ingatlanok www.digitel2002.hu/harai
Fotókiállítás extra.hu/fotoolasz
Frame Design Studio www.extra.hu/frame
Free erotic models w3.swi.hu/mod_er
Frisss Magazin www.iseum.com/frisssmagazin
Frolek díszállat-kereskedés www.extra.hu/aquanet
Fuckanál www.extra.hu/fuckanal
Funkate Szabadidő Központ www.extra.hu/funkate
Füles www.extra.hu/fulike
Füzesi Attila www.fuzesi.ini.hu
Gabileo gabileo.ini.hu
Gabry's XWord keresztrejtvény-szerkesztő program www.extra.hu/gxword
Galaktika Áruházközpont www.galaktika.hu
Galambos Attila extra.hu/sobmalag/index.htm
GalusHC www.extra.hu/galus1

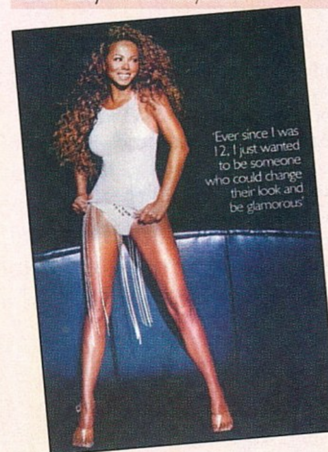
Gályász Ferenc www.tar.hu/gferenc
Ganxxta www.extra.hu/GANXXTA
GDF Crutchpage – ScySoft www.extra.hu/GDF
Gemini Software (webdesign, programozás) www.extra.hu/geminisoft
Geod 1000 Bt. www.elender.hu/~geod1000
Gépem Kft. www.extra.hu/gepem
Gépipari, Közlekedési Szakközép- és Szakiskola gepipari.iscute.com
GerdoS www.extra.hu/GerdoS
Giggio CF w3.swi.hu/giggio
Globus International www.freeyellow.com/members/globint/index.html
Golden Retriever www.extra.hu/goldenretriever
Gondolat Kör www.extra.hu/gondolatkor
Gőzgép Film www.nexus.hu/steamenginefilms
GSM-világ w3.swi.hu/gsmworld
GSM-világ www.extra.hu/gsmv
Gulyás és Társai Tervező Bt. www.extra.hu/gulyasbt
Gyík őrs emil.alarmix.org/gyikors
GySz www.extra.hu/gysz
H&H Projects Kft. – Hit Park www.hh.hu
Halásztelki Gazdabolt www.nexus.hu/gazdabolt
Hambee's KoRn w3.swi.hu/hambee/index.html
Hamsterweb www.extra.hu/Hamster
Használtautó-kereső www.hasznaltauto.hu
Heidi Klum heidi-klum.ini.hu
Heliszer www.extra.hu/heliszer
Hepi-Trans Bt. www.extra.hu/hepitrans
Heti Celeb heticeleb.ini.hu
Heuréka Research www.datanet.hu/hr
Hevesi Kempelen Farkas Általános Iskola www.tar.hu/to2mi0
HEXEN Informatikai Kft www.matav.hu/uzlet/hexen
Hidraulika jog.elte.hu/rakhidraulika
Hifi online üzlet www.hifi.uzlet.com
Hifi Station www.hifi-station.inetcomm.com
Hiperaudit Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. webbusiness.webtime.net/hiperaudit
Hírügynökség www.extra.hu/markinfo/index.html
Holland vetőmag árlista www.extra.hu/vetomag
Holt Költők Társasága www.extra.hu/deadpoet
Horgásztó www.extra.hu/karge
Horváth Máté www.nexus.hu/horvimate
Hotweb magyar interaktív erotika hotweb.szex.com
Hoze Divig www.extra.hu/buvarok
Hölgyek! Szexy fotót szeretnél magadról? www.nexus.hu/kentaur69
Hungarian Business Club 2000 www.extra.hu/hbc2000
Hunreal World – Unreal Tournament free.supergamez.hu/unreal
Ice line www.extra.hu/iceline
Ifj. Franczia Tamás super.dev3.com
Ifj. Mészáros József www.hszk.bme.hu/~s6239mes
Ikarus buszok www.extra.hu/ikarus

Ikarus SE w3.swi.hu/ikarus_se
IKVA Rádió Sopron, 94,1 MHz www.ikva.hu
Immonet Multimédia www.extra.hu/immonet
Imperium Galactica II. www.extra.hu/pcjatek
Index.html www.extra.hu/flightarea
Infiniti extra.hu/Infiniti
Ingatlanközvetítés www.inext.hu/celpiac
Ingrid Bergman www.extra.hu/Jerod
Ingyen e-mail smail.ini.hu

Ingyen minden magyarul www.tar.hu/forint/minden/ingyenes.htm
Ingyenes fényképes hirdetések, pénznyeremények www.extra.hu/maroti/index.html
Ingyenes üzleti tanácsadás www.extra.hu/Gyorgy/index.htm
Internetinformációs központ startlap.dev3.com
Intersexnet www.intersexnet.com
Intersong www.intersong.hu/start.shtml
Iránytű elfoglalt embereknek www.webinfo.hu
Isépy András www.extra.hu/aisepy
Istenek tanyája www.extra.hu/Icebob
Jakab András – zene www.extra.hu/jakabandrs
Jancso download www.extra.hu/jancsoboy
Jeffrey www.extra.hu/jeffrey
Jennifer Aniston jennifer-aniston.ini.hu
Jennifer Lopez jennifer-lopez.ini.hu
Jó bőr csajok weblapja www.extra.hu/neni
Jókai Patika Egészségügyi Kft. webbusiness.webtime.net/jokaibio
Josika www.extra.hu/Josika
Juice Plus www.extra.hu/zador
Juventus & Ferrari www.nexus.hu/fiatsport
Kapos Elektromarket Kft. www.kem.hu
Karancs Medves Tájvédelmi Körzet www.extra.hu/hurobi/medves.htm
Katica Camping www.szabinet.hu/~camping
KDR.R.S.2000 kdr.ini.hu
Kegyelet Temetkezés, Szentlőrinc www.extra.hu/jszoke
Kegyeleti Szolgálat, Kozármisleny www.extra.hu/kegyelet
Kemping szabinet.hu/~camping
Képeslapküldő, chat, fórum www.extra.hu/sycora
Kerámiagyártó gép web.matavnet.hu/makrosp
Keress pénzt az interneten! w3.swi.hu/infected
Kertészet, dísznövények, tuják www.extra.hu/tuja
KET-Médiakommunikáció Klub ket.hcbc.hu/media
Kettő SE Siklóernyős Klub www.extra.hu/KettoSE
Kevin Williamson Univerzum www.extra.hu/kwu
Kifőzde www.extra.hu/kifozde
Kisleki www.extra.hu/kisleki1
Kiss Ákos extra.hu/szigliget
Kiss Béla www.extra.hu/becsoft/index.htm
Klebercz Dezső www.extra.hu/Klebercz_Dezso
Knight Forma–1 extra.hu/Knight2
Korosa Zsolt zsolee.ini.hu
Korrekt számítástechnika www.szamitogep.com/folap.htm
KO-Vi Tech Kft. www.extra.hu/kovitech/index.htm
Könyvelés, tb-ügyintézés www.extra.hu/kony-welsz
Kőszeg www.koszeg.hu
Közgazdasági Szakközépiskola, Keszthely www.extra.hu/koszi
Kulcs-Soft Kft. www.kulcs-soft.hu
Kunság Fenster Kft. extra.hu/kfenster
La Manga, Elche, Stavros www.nexus.hu/pappsa
Lacsusz surf.to/lacsusz
Lada Klub www.extra.hu/ladaklub
László Éva www.extra.hu/laszloevike
LeBro World w3.swi.hu/lebro
LeBro World www.lebro.deltav.hu
Lelkigyakorlat 25 vasárnapon keresztül! www.tar.hu/lgy
LeoSoft 2000 www.extra.hu/leosoft2000
Lila Kandúr Magazin www.extra.hu/szaunavelem
Lindacicuska www.lindacicuska@c3.hu
Linux www.linux.hu
Linux Debian w3.swi.hu/debian
Live Sex Cam www.extra.hu/top_cam
Longbow www.longbow.ini.hu
Lovarda SE – Komárom www.extra.hu/lovasok
Macand www.tar.hu/macand

macAudio www.macaudio.inetcomm.com
Magus World www.extra.hu/magus
Magyar Afrika Társaság www.extra.hu/afrikanisztika
Magyar Állampapír www.allampapir.hu
Magyar Állatkertek Szövetsége www.zoo.hu
Magyar keresztnevek www.extra.hu/Tiburi
Magyar Könyvklub www.mkk.hu
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület www.extra.hu/mme-kom-eszt
Magyar Sportmászó Szövetség www.extra.hu/mssz
Magyarország legnagyobb álláskeresője magyarnet.com/jobsearch
Magyarországi Otthonápolási és Hospice Egyesület eplusl.hypolit.net/congress/hospice
Magyarországi Praktizáló Orvosok Szövetsége Pécs-Baranyai Szervezete www.maposzpecs.ini.hu
Magyarországi szlovákok hetilapja www.comp-press.hu/ludove99
Magyarországi Unitárius Egyház www.extra.hu/mue
Majdán Attila – telefontechnika www.extra.hu/majdan
Make money www.extra.hu/domonyiv
Manchester United w3.swi.hu/mufc
Mariah Carey mariah-carey.ini.hu

Martina Hingis martina-hingis.ini.hu
Mastino Napoletano www.extra.hu/mastino
Mastino-correnti www.extra.hu/mastino-correnti
MaSzi www.kf.hu/~maszi
Máté Gábor www.extra.hu/mategabor/index.html
MD-Mérnök Iroda Kft. www.mdkft.hu
Medianet online áruház www.medianet.hu
Medvesaljai Kistérségért Egyesület www.is.hu/telehazcered
Megamix Kft. www.megamix.hu
MegaPix webfotóstúdió www.extra.hu/megapix
Men Computer Kft. www.infornax.hu/men
Menyhárt László www.extra.hu/menyusl
Mercato www.deltav.hu/~mercato
Meritaton ókori Egyiptoma www.extra.hu/meritaton
Mészáros Ferenc www.sopron.hu/~ferimesz
Metrology-AIR Bt. www.extra.hu/metrology
Meztelen hírességek www.extra.hu/teveref/index.html
MIDI HomeSchooling www.extra.hu/jani3990
MIDI-klasszikusok klasszix.ini.hu
Mihaleczki Zoltán www.extra.hu/mihasoft
Miker '97 Kft. www.extra.hu/miker97
Milus Lajos www.extra.hu/testneveles
Minyó Szert Károly képzőművész www.extra.hu/minyo
Mirabilis ICQ www.extra.hu/hunicq
Mobilpajzs Nemzetközi Hálózat www.mobilpajzs.tsx.org
Modern Talking www.extra.hu/duracell
ModeWeb www.extra.hu/modeweb/index.html

Mogyoróssy János Városi Könyvtár, Gyula www.mjvk.hu
Montana-Consulting Kft. www.montana.hu/consulting
Mosózerge www.extra.hu/Mosozerge
Motor Historical Collection www.extra.hu/mohic
MP3 WareHouse mp3wh.rulez.hu
Mr. Mixer www.csomopont.hu/bar
Mr. Spock emil.alarmix.org/mr_spock/index.html
MT-System Kft. www.mtsystem.hu
MultiHU, a programforrás www.extra.hu/multihu
Munkaforum www.munkaforum.hu
Murderer www.extra.hu/murderer
Nagy Péter (Lucky) extra.hu/lucky
Nagykanizsa könyvtára vkkanizsa.c3.hu
Nancs w3.swi.hu/nancs
Nedej Grup www.extra.hu/nedej
Németnyelv-oktatás www.extra.hu/studio
NetPiac online áruház www.netpiac.hu
NetStageOne internetszínház www.netstageone.com
Netsurf 99 Bt. www.extra.hu/netsurf
Neustadti Magyar–Szász Kultúregyesület www.freenet.de/magyarklub
News.hu – számítástechnikai hírforrás news.modernet.hu
Nicolas Cage www.extra.hu/ncage
Nívó Oázis – Szex Oázis! www.nivo.externet.hu
NoDo IrDa www.extra.hu/NoDoIrDa
Nógrád megye virtuális magazinja www.nograd.enterio.hu
Nokia-logók www.extra.hu/xalex
Noreg Kft. www.noreg.hu
NuFaN www.extra.hu/nufan
Nyaraljon az Adrián www.extra.hu/trogir
Oktel Elektronikai Kft. www.oktel.hu
Online névjegykártya-rendelés www.extra.hu/cardcomp/nevjegy.htm
OraNgE dReaM számítástechnika www.orangedream.hu
Orbi www.extra.hu/orbi
Orosz Sándor www.extra.hu/sorosz
Orosz Zsolt www.extra.hu/sly
Önismeret, öngyógyítás, önmenedzselés www.extra.hu/klevi
Paint Shop Pro 6 – mindenkinek www.extra.hu/psp6
Paksi P&P Kft. pandp.hypolit.net
Palanthas.com – The Fantasy World w3.swi.hu/ssjtoma/palanthas
Panol Rt. webbusiness.webtime.net/panol
Papoman kuckója papoman.ipfox.com
Pecalista, rekordlista extra.hu/peca
Peet – táncos-koreográfus www.intersong.hu/peet
Pentaterv Kft. www.elender.hu/~pentat
Pénzügyi és Számviteli Főiskola Továbbképzési Intézet webbusiness.webtime.net/pszfb
Perfekt Popsi Panoráma – Free Sex on SWI w3.swi.hu/perfekt
Péteri Gábor w3.swi.hu/pegab
Peti www.extra.hu/speti
Petika petika.ini.hu
Petőfi S. Városi Könyvtár, Kiskunfélegyháza www.vkkkfhaza.c3.hu
Phantomland www.extra.hu/phantomland
Photovision www.extra.hu/photovision
Pietroweb – külkeresek aranybányája www.extra.hu/pietro/kkf/index.html
Pinker galaxyan.8m.com
Planetvegeta www.extra.hu/planetvegeta
PodySoft podysoft.ini.hu
Pókember militarista honlapja www.extra.hu/spiderman/index.html
PolarSat Híradástechnikai Kkt. www.extra.hu/polarsat

Polski www.extra.hu/keroka
Portál www.startlap.ini.hu
Prae irodalmi folyóirat magyar-irodalom.elte.hu
Prime Computer www.prime.hu
ProCam Helmets www.extra.hu/procam
Project: senses www.extra.hu/projectsenses
Pro-Kut Bt. www.swi.hu/prokut
Protechnic – versenyautó-építés, -bérbeadás, -szervizelés www.protechnic.cjb.net

Pszichológia Online www.pszichologia.hu
Pszichológiai jegyzettár www.extra.hu/pjt
Pubi www.extra.hu/pubihome
Puncsos www.extra.hu/puncsos
PVC-padló és Padlószőnyeg www.extra.hu/padlopont
PWD Kommunikációs Stúdió www.ungyi.silicondreams.hu
R-IKA Könyvelő Bt. www.extra.hu/R-IKA
Rácalmás www.angelfire.com/hi3/racalmas
RadioActive – online rádió RadioActive.hungary.nu
Rakparti Szalomparty www.szlalomparty.cjb.net
Rapidsped Fuvarozási és Szállítmányozási Rt. www.rapidsped.hu
ReklámNet www.extra.hu/kazincziweb
Religion – vallás w3.swi.hu/religion
Remix Dance Club www.dialtec.hu/remix
Rendszámadatbázis w3.swi.hu/fuge
Repülőmodellek www.extra.hu/steve_m.
RG Stúdió www.rgstudio.u4l.com
Ringfotó Fotó-nagykereskedelmi Áruház www.ringfoto.hu
Rohl www.extra.hu/rohl
Round Table Hungary 1 www.extra.hu/roundtablehu1
Sandra Bullock sandra-bullock.ini.hu
Sansz-Adó Kft. www.extra.hu/sanszado
Sarah Polley – új csillag a sztárok egén www.extra.hu/sarah-polley
Scheuring Antal www.extra.hu/SchAnti
Schola Europa Akadémia schola.esa.hu
Semmi design, csak MP3! www.extra.hu/garami
SEPTUM – orvosbiológiai méréstechnika www.extra.hu/septum
Sex és egyéb ketyerék w3.swi.hu/sexphoto
Sexshopnet www.sexshopnet.com
Sheryl Crow www.extra.hu/sheryl_crow
Shygys www.nexus.hu/shygys
Siemens S25 www.extra.hu/NoDoS25
Simex Hungária Kft. webbusiness.webtime.net/simex
Simonyi Zsigmond Helyesírási Füzetek www.btk.elte.hu/~maimagyar/simonyi
SoftWare Station www.swsbooks.hu
Somogyi Rezső Általános Iskola, Kisvárda www.extra.hu/somogyirezso
Somogyi Zsolt somi.ipfox.com
Soóspék www.soospek.hu
Spécipack Kft. www.extra.hu/specipack
SSJ Toma w3.swi.hu/ssjmatrix
Star Wars-galaxis www.tar.hu/starwars
Star Wars Klub www.galaxyschool.com
Statika-szerkezettervezés www.nexus.hu/gaborterv
Stohl Róbert www.extra.hu/robespierre/index.htm
Stoto www.tar.hu/stoto
Straight Edge www.tar.hu/hardcore
Súlypont ízületklinika www.sulypont.hu
Supergamez hírmagazin www.supergamez.hu

Suzuki Varró www.suzuki-varro.ini.hu
Süvöltős Péter www.extra.hu/suvipeti
Swedenborg munkái www.extra.hu/swedenborg
Sweet Little Heartbreakers www.extra.hu/heartbreaker
Systemic Számítástechnikai, Műszaki Szaküzlet és Szerviz www.extra.hu/systemic
Szabó Euroklima extra.hu/euroklima
Szakmai Információs Adatbázis www.toppoint.hu
Szalai Ádám – design www.extra.hu/szalaiadamdesign
Szállítás, fuvarozás www.extra.hu/horiz1
Számítástechnika www.tar.hu/netcomputer
Személy- és vagyonvédelem www.extra.hu/doorman2000kft
Személyszállítás mikrobusszal www.extra.hu/mikrobusz
Szentbalázs község szentbalazs.netchicken.hu
Szerszámgépek www.uti.hu/~gytibo
Szert Károly festőművész www.extra.hu/szert
Szexképek, -videók, rejtett kamerák www.extra.hu/sexshow
Szexpartnerkereső www.nexus.hu/sex_tars
Sziget Galéria www.szigetgaleria.hu
Sziklaszív ADnD www.extra.hu/adnd
Szimulátorok www.extra.hu/simulators
Színes UFO képeslap www.hpconline.com/szinesufo
Szkepszis extra.hu/szkepszis
Szoborkány Stúdió Kerámia www.extra.hu/szoborkany
Szombathelyi Ifjúsági Fúvószenekar www.mmi.hu/org/vasmuv/ifjfuvos
T. Salomon szoftver members.xoom.com/tsalomon
Tac warez w3.swi.hu/tac
Tadellos-S Kft. www.extra.hu/tadellos
Taneszközfigyelő – folyóirat www.extra.hu/tanfigy
Tankönyves információk www.extra.hu/tankonyves
Tankönyvmester Kiadó webbusiness.webtime.net/tankonyvmester
Tappancs www.extra.hu/tappancs
Társkeresés www.tar.hu/tars2000
Távolsági és helyi közlekedés www.extra.hu/tavolsag

Technikai oldal számítógépeseknek www.extra.hu/CompuTech/index.html
Teleki Blanka Gimnázium suliádiója www.extra.hu/telekiradio
Teletitkárnő-szolgálat www.interswitch.hu
Tercia Kft. www.syneco.hu/tercia
Tériszony Ejtőernyős Iskola S.C. www.szekeszo.hu/teriszony.eje
The Daemon's Pictures www.extra.hu/the_daemon
The Force School w3.swi.hu/swklub/index3.html
The Hungarian Royal Crown www.extra.hu/korona_2000
The ZsoZso Soft www.extra.hu/ZsoArts
Three-Ász Bútor Bt. www.tabulas.hu/threeaszbutor
Tigryss Egyiptoma www.extra.hu/egypt-/egypt.htm

Timi www.extra.hu/Tim
TIT Bugát Pál Egyesülete, Eger w3.swi.hu/titeger
Tockon www.extra.hu/Tockon
Tomatos Software Homepage tomatossoft.cjb.net
Tomb Raider 4 – The Last Revelation www.tombraider.ini.hu
Tomchi www.extra.hu/tomchi
Tóth Mihály www.nexus.hu/to9mi8
Toyota Celica Club www.extra.hu/Celicaclub
Törökbálint www.torokbalint.hu
Tőzsdeszemle bjg.hell.rulez.org/~tozsdeszemle
Trash trash.mako.hu
Trash Chat – csevegés, chattogás meg minden trash.mako.hu/chat.htm
Tsinom Porta tsinom.ini.hu
Túl a hétköznapokon www.extra.hu/hetkoznap
Tündi www.extra.hu/tunci
UFOmagazin free.netlap.hu/ufomagazin
Ultima IX Ascension www.extra.hu/ultima9
UniKoRn www.extra.hu/unikorn
Unió Bt. www.uniobt.hu
Unreal Tournament World by GrAnT w3.swi.hu/utworld
Urológiai információk www.extra.hu/uroinfo
Utazás a Marsra www.extra.hu/ut-a-marsra
Uzonyi Zsolt w3.swi.hu/beluard
Vác-alsóváros www.extra.hu/vac-alsovaros
Vadász Gábor – MP3 www.vgmp3.ini.hu
Varjas Tibor www.extra.hu/varjastibor
Vazzer NetLottó vazzer.swi.hu/netlotto
Védikus asztrológia bhrigu.ipfox.com
Vetőmagárlista extra.hu/vetomag
Victoria Adams victoria-adams.ini.hu
Vid Katalin kerámiái www.geocities.com/kativid
Video w3.swi.hu/video
VIDEOpraktika Webmagazin www.videopraktika.hu
Videoton FCF www.extra.hu/vidinet
VIP CAR Futárszolgálat www.extra.hu/vipcar
Virágkertészet www.extra.hu/csonkaestarsabt
Virtual Software Store www.virtualsoft.ini.hu
Virtuális áruház bemutatása extra.hu/net-market
Virtuális képeslapok www.levlap.com
Virtuális Motoros Magazin www.externet.hu/motor
Visual Basic www.extra.hu/newser_vb
Vitalitás Természetgyógyászati Rendelő www.nexus.hu/kavalko
Vitorlásiskola KOVI-nál www.extra.hu/kovys
Viva Club www.extra.hu/gyetvaisoft
VMG-Encs pc1.vacim-encs.sulinet.hu
Vulgo – bölcseleti folyóirat www.extra.hu/vulgo
Warlock delfin.klte.hu/~martonis
Wavin Magyarország Kft. www.wavin.hu
Web Sonic Internet Stúdió websonic.swi.hu
Webrádió www.webradio.hu
We'kings vízi túrák www.extra.hu/wekings
Wing Chun World – Hungary www.extra.hu/wingchunworld
World in Figures – Statistical data about all Countries www.statistical-data.org
XI. Természetgyógyász Kongresszus eplusl.hypolit.net/congress/11termeszetgyogyasz
Y2K Countdown & Chat jeffi.mdbsz.nu
Zahnarzt Praxislaboratórium www.extra.hu/zahn
Zalakaros www.extra.hu/zalakaros
Zárszaküzlet www.zarszakuzlet.ini.hu
Zaza3 www.extra.hu/zaza3
Zengo www.extra.hu/zengo
ZoeL (grafika, design) www.zoel.ini.hu
Zolart Művészeti Szolgáltató Bt. www.zolart.ini.hu
Zomputer Kft. www.zomputer.hu
Zöld Csillag zenekar www.extra.hu/zoldcsillag
Zöldy Gyógyszertár www.zoldy-patika.externet.hu
Zsoltika www.extra.hu/petrozs

Óriási játék mackó

www.worldkids.com/eac/panda.html

Legalábbis annak látszik mókás, fekete szemüvegével, fekete fülével és fehér, selymes pofájával az óriáspanda, avagy bambuszmedve.

Régen, amikor a hegyoldalban őseink összeakadtak egy éhes medvével, valószínűleg sok minden eszükbe jutott, csak az nem, hogy aranyos. A XX. században kedvenccé vált játék macik hatására ma legtöbben helyesnek, aranyosnak látják a mackók külsejét, és ha van köztük olyan, amely biztosan meg is érdemli ezt a véleményt, az a panda (az igazat megvallva a zoológusok nem is sorolják a medvefélék családjába). Nemcsak vicces, kedves a külsejük, de nem is falnak fel bennünket, ha megéheznek, hiszen a bambuszt sokkal finomabbnak találják. Kína távoli zugában, Tibet és Kelet-Szecsuan között élnek ezek az állatok. A múlt századig a világ többi pontján ismeretlen volt a panda. Régi kínai festményeken ugyan felbukkant ez a bájos külsejű mackó, de sokáig azt hitték az ábrázolásokról, hogy csupán az alkotók fantáziájában létező lényekről van szó. Egy kitartó és kíváncsi francia misszionárius, aki sikeresen elkerülte az egzotikus betegségeket és a misszionáriushúst kedvelő állatokat, embereket, 1868-ban sikerrel rátalált a kósza hírekből ismert „nagy fehér medvére". Még hosszú időbe telt, mire az első eleven példányra sikerült szert tenni, mivel ezek az állatok nagyon nehezen megközelíthető helyen élnek. Szállításuk és állatkertben tartásuk nagyon nehéz, mert érzékenyek, s csak bambuszlevelet és -hajtást hajlandók enni, de azt aztán hihetetlen mennyiségben.

Ma már mindenki ismeri a pandákat, ha máshonnan nem, hát a vadon élő állatok védelmére felhívó jelből: kis

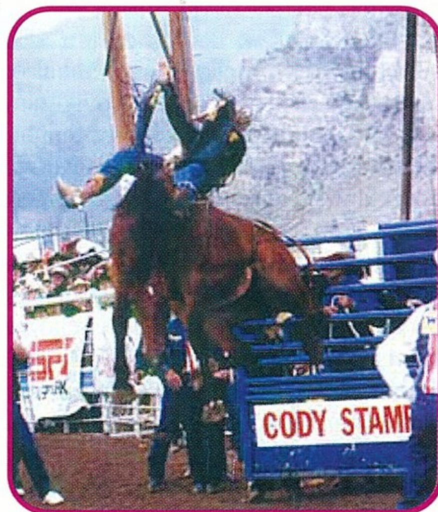
fekete-fehér figura vörös háromszögben, körülötte a felirat: World Wildlife Fund. Nem véletlenül váltak a veszélyeztetett fajok jelképévé, mivel nagyon kevés van belőlük...

Vad bikák és cowboyok

www.comp-unltd.com/~rodeo/rodeo.html

Az amerikai vadnyugatot idéző hagyomány a rodeó, melynek során cowboyruhás férfiak és nők vad bikák megülésével, borjak befogásával és lovas számokkal szórakoztatják a lelkes közönséget. A rodeó korántsem veszélytelen, a számos biztonsági intézkedés és a résztvevők gyakorlata ellenére súlyos balesetek is előfordulnak. A Neander-völgyi ősemberleleteket vizsgáló tudósok megállapították, hogy az őskori vadászoknak – kis túlzással – szinte valamennyi csontjuk eltört életük során. Hasonló baleseteket, töréseket elszenvedő mai embercsoportot keresve arra a következtetésre jutottak, hogy a Neander-völgyiek balesetei a mai profi rodeósok sérüléseihez hasonlítanak leginkább. A laikusok talán azt a műsorszámot ismerik legjobban, amikor hatalmas, vad bika hátán bevágtatnak a porondra a versenyzők, és néhány másodperc után nagyot puffannak a porban. A fenti címen részletes leírást olvashatunk a szabályokról, és ezután ha egy filmen ilyen jelenetet látunk, már minden mozzanatot profi szemmel nézhetünk. A hánykolódó bika hátán 8 másodpercet kell kibírni, fél kézzel szabad kapaszkodni, közben a másik kéz nem érintheti sem az állatot, sem a versenyző saját testét. Lepottyanás után saját lábon illik távozni. Ebben bohócok segítik a versenyzőt, ha a bika netán vérét kívánná venni. Lovakat nem lehet ezeknek a különösen dühös természetű bikáknak a közelébe vinni, mert megölnék azokat. Az egyik legnépszerűbb produkció, amikor a női versenyzők mutatnak be lovas számokat. Ezt hajdan a cowboyfeleségek vezették be mint tréfás látványosságot, de ma már komoly mutatványokat hajtanak végre a női versenyzők is. Ezenkívül még számos érdekesség, különlegesség kötődik a rodeóhoz, és sok olyan szám van, amelyről a legtöbb európai valószínűleg mit sem tud...

A szikla
(Warden Johnston's Alcatraz 1933 to 1948)

www.alsirat.com/alcatraz.html

A szikla című sikeres akciófilm csak egyike azon alkotásoknak, amelyeket a hírés-hírhedt börtönsziget, az Alcatraz ihletett.

A fenti site e börtön egyik virágkorát, az 1933 és 1948 közti éveit mutatja be igen részletes leírásokkal, adatokkal és sok-sok képpel. Megtudhatjuk az évenként felsorolt jelentős eseményeket, azt, hogy kik kerültek ebbe a börtönbe, és miért. A híres maffiózókról, gyilkosokról külön oldalak szólnak, például *Al Capone* is megfordult itt egyszer. Megtudhatjuk, hogyan számlálták össze és őrizték a rabokat, s egy-két híresebb szökési próbálkozásról is olvashatunk, vagy megnézhetjük a térképen, melyik rab hol próbált meg kijutni. Nagyon érdekesek a korabeli alcatrazos képeslapok, de a galériában panorámaképeket és fotósorozatokat is megcsodálhatunk a szikláról.

Kincsvadászatra fel!
(California Shipwrecks)

shipwrecks.slc.ca.gov

Bár az emberek többségének a tenger kincseiről a kalózok elásott ládikói jutnak eszébe, valószínűleg ennél sokkal több kincs és érték veszett el a tengerbe süllyedt hajókkal, és hever talán még ma is a vizek mélyén. Még a Titanicot sem lehet kiemelni, akkor kinek lenne kedve a kisebb és még régebben oszladozó kalózhajókkal foglalkozni?

Kalifornia állam mindenesetre foglalkozik a saját területén eltűnt vagy megtalált hajóroncsokkal – szép nagy adatbázist hozott létre belőlük. Keresgélhetünk a roncsok közt név vagy például elsüllyedési, megtalálási évszám szerint. Több audio- és videodokumentum is vár itt minket ebben a témában. Érdekes történeteket olvashatunk az eltűnt és meglelt hajókról: némelyiknek igen izgalmas rakománya volt, amikor a tengerbe veszett.

Europ@ fővárosai
Róma
(Roma 2000)

www.roma2000.it/index.asp
www.italy.areatravel.net/rome

Minden út Rómába vezet, tartja a mondás, így hát irányítsuk mi is böngészőnket Itália fővárosa felé! A város állítólag a szélsőséges érzelmek hazája, valaki vagy szereti, vagy utálja, köztes út nincs. Nekünk nem feladatunk arról dönteni, hogy kinek van igaza, azt viszont bizton állíthatjuk, hogy a város egyedülállóan jellegzetes „feelingje" mindenkire van valamilyen hatással – még így messziről, egy internetcsatlakozás túloldaláról is.

Az „örök város" név büszke tulajdonosát ma elsősorban olyan hatalmas építészeti és művészeti emlékekről ismerjük, mint amilyen például a Colosseum. Az antik Róma hatalmas örökséget hagyott hátra, de nem szabad elfelejtenünk, hogy a birodalom bukása után félmilliós lakossága tizenötezerre esett vissza, kisebb csoda, hogy nem veszett el mindez. Dicsőség és megaláztatás, gazdagság és éhínség nem idegen Rómától, neve ezért is jelent egyet a történelemmel.

A Római Birodalom tündöklésének csúcsa az időszámításunk szerinti I. század, amely már a császárok kora. Az önkényurak bár véget vetettek a demokráciának, mind nyomot akartak hagyni maguk után; a mai világ csodálta monumentális épületek többsége az ő nevükhöz fűződik, büszkeségük eredményeképpen jóval többet adtak a városnak, mintsem azt gondolták.

Rómában nehéz a jelennel foglalkozni, hiszen a legérdekesebb látnivalók mind a múltat idézik. A legtöbb keresztény emlékkel rendelkező város templomainak és zsinagógáinak meglátogatásakor érdemes figyelembe vennünk, hogy 12 és 3 óra között errefelé nem igazán szokás dolgozni – magyarul vagy kora délelőtt, vagy délután látogassunk műemlékeket, és ezt az időrendet vegyük figyelembe a boltok nyitva tartásánál is. A több száz templom szinte mindegyikében van legalább egy olyan dolog, amely miatt érdemes meglátogatni, ezért legjobb, ha csak a híresebbeket vesszük sorra, mint például a Szent Péter-bazilikát. Mindig vegyük figyelembe, hogy ezek a helyek elsősorban nem turistalátványosságok, hanem aktív szent helyek, tehát próbáljuk az imádkozókat nem zavarni. Vigyázzunk az erkölcsőrökkel: a hölgyeknek legjobb, ha legalább térdig érő szoknyát vagy nadrágot viselnek, különben egyes helyekre esetleg nem engedik be őket. Óvakodni kell az átlátszó és merész ruháktól, a meztelen felsőtestű férfiakat pedig akár meg is büntethetik.

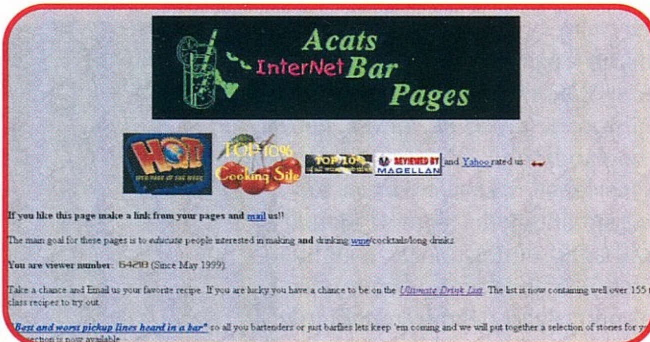

ÉJSZAKA

Koktélozzunk!

(ACATS Internet Bar Pages)

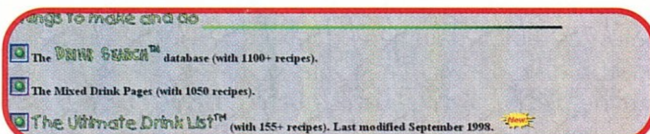
www.epact.se/acats/welcome.html

Azok, akik nem vetik meg az alkoholt egy-egy mulatozás alkalmával, hol erre, hol arra a „berúgási receptre" esküsznek – általában mindaddig, amíg valahogy bele nem futnak néhány profi módon elkészített koktélba. Egy „vodka-narancs" vagy egy „boros kóla" – olyan fogalmak ezek, hogy lassacskán egybe is írhatjuk őket – szánalmas pancsolásnak minősül egy gondosan megválogatott összetevőkből mixelt Pinacolada, Tequila-Sunrise vagy Sex On The Beach mellett. Ha az ember megtalálja a megfelelő alkalmat – esküvő, születésnap, diplomaosztó –, vagy netán csak „jól megy neki", akkor nyugodtan megengedheti magának, hogy mélyebbre nyúljon a pénztárcájába, és tablettás bor helyett inkább egy üveg whiskyt, valamint egy palack Triple Secet vegyen. Persze a márkás ital önmagában még nem sokat jelent: a teljességhez a megfelelő recept is hozzátartozik.

Az interneten körülnézve nem jelenthet problémát, hogy megtaláljuk a legjobban tetsző koktélok összetételét. Ha pedig már úgyis ilyen irányban szörfözünk, legjobb, ha betekintünk a fenti virtuális bárba! Ez egy igazi, klasszikus értelemben vett „tartalomszolgáltató" site: bár a design amatőr, ezért bőven kárpótol minket az itt található információmennyiség. Először is a Drink Search link alatt több mint 1100 (!) ital receptjét találjuk meg: közöttük éppúgy vannak alkoholos és alkoholmentes verziók is. Ezután elolvashatjuk a lap háziasszonyának gyűjteményét, amelyben a legváltozatosabb „pick-up line"-ok, vagyis ismerkedési (leszólítási) mondatok találhatók meg. Az angol nyelvet értőknek mindenképpen érdemes végigfutni rajtuk. Álljon itt végezetül néhány példa belőlük!

„Elhagytam a telefonszámomat, kölcsönkérhetem a tiédet?" „Kislány, nincs benned valamennyi ír? Nincs. Értem... és nem is akarsz egy keveset?" „Elnézést, egy tapintás alapú felmérést végzek azzal kapcsolatban, hogy hány nőnek van karika a mellbimbójában. Megengedi?"

FUFME

(FuckU-FuckMe. Changing the feel of communication)

www.fufme.com

Sok különféle véleményt hallhattunk már arról, hogy az internetes forgalom hány százalékát teszi ki a szexoldalak látogatása, hányan keresnek partnert, képeket, animációkat, virtuális kielégülést a weben. Annak idején, amikor az első webkamerák megjelentek, az ICQ, a Netmeeting és nem utolsósorban a CUCME, vagyis a „see-you-see-me" jött divatba. Azok, akiknek volt mikrofonjuk és ilyen kis kamerájuk, ha nehézkesen is, de kapcsolatba léphettek egymással, és „videotelefonálhattak". Természetesen a dolog szexuális vonatkozásai is hamar nyilvánvalóvá váltak, és megszülettek a CUCME-szexcsatornák, új lehetőséget adva ezzel a kiberszex kedvelőinek.

Persze az ilyenfajta kapcsolatoknak sok kritikusa is akadt. Szerintük a tényleges testi érintkezés nélküli szex igazából nem is nevezhető szexnek, ennyi erővel egy pornófilmet is nézhetnénk. Volt, aki egyszerűen azon véleményének adott hangot, hogy ennek az egésznek csak akkor lesz értelme, ha egyszer majd kitalálnak valami olyan eszközt, amellyel nem csak a kép, de az érintések is átvihetőek lesznek.

És láss csodát: mostanra már létezik ilyen berendezés! A FUFME – mert mi más neve is lehetne – egy valóban meglepő hardver. Az ember elsőre azt hinné, hogy valami idétlen vicclapot lát, mikor megnézi a FUFME homepage-ét: a berendezés, amelyből természetesen női és férfiváltozat is létezik, egy szabványos 5.25-ös helyre csatlakozik a számítógép házában, tehát nem különálló periféria! Őszintén megvallva elég nehéz röhögés nélkül megállni a látványt, amikor valaki széttárt lábai közé szorítja a számítógépét. Legalább ne lenne beépítve, arról nem is beszélve, hogy egy-egy „emberesebb" férfinak könnyen kisebb problémái akadhatnak a geometriával, hiszen ahová egy CD-ROM-drive befér, oda más nem biztosan...

A kezdeményezés szemmel láthatóan új, de szinte biztos, hogy igen hamar lesznek követői. Bár elég szánalmasnak tűnik néha, hiszen a valódi szex élményét nyilvánvalóan meg sem lehet így közelíteni, azért számítsunk rá, hogy rövidesen látunk még ehhez fogható próbálkozásokat, újabb és újabb verziókat.

Egészséges reggeli
(Kellogg's Cereal City)

www.kelloggs.com

Ha nem divatból vagy elvből szeretnénk étrendünkön változtatni, hanem a legfőbb okból: egészségünk – vagy testsúlycsökkenésünk – érdekében, akkor biztos, hogy nem ehetünk reggelire sonkás rántottát szalonnával. A kalóriadús étkek helyett a különböző reggeli gabonapelyheket kell megszeretnünk, amelyek valóban egészségesek, és legalább biztosan tudjuk, miből vannak, hiszen összetételük részletesen rá van írva dobozukra.

Ha szeretnénk otthonosan mozogni a kalóriák és kilojoule-ok világában, akkor irány valamelyik gyártó, pl. a Kellogg's oldala! Tanulhatunk, játszhatunk, összeállíthatjuk vacsoránkat, és kérdéseinkre is választ találunk itt. A „táplálkozási piramis" oldalon láthatjuk, mit milyen gyakran kell ennünk: természetesen gabonaféléket a leggyakrabban, és sok gyümölcsöt, ám kevés zsírt.

Ha a Kellogg's Kitchenbe, avagy a konyhába látogatunk, finom receptekre bukkanunk. Külön oldalakat találunk az egyes termékekről is: a csokis gabonapehelyről és a kukoricapehelyről vagy bármelyik kedvencünkről.

Felmérés fürdőszobai szokásainkról
(Bathroom Habits Survay)

ugweb.cs.ualberta.ca/˜davidson/bathroom

A fenti, nem éppen szokványos oldal arra kér fel minket, hogy segítsünk megoldani az emberiség eddigi legnagyobb rejtélyét: mi történik a mosdóban? Mennyire és hogyan tisztálkodunk, ki-ki hogyan használja a vécépapírt? Kitölthetjük a kérdőívet, amelyben intim szokásaink felől érdeklődnek, mint hogy például mindig kezet mosunk-e, és többször hajtjuk-e össze a vécépapírt, amit aztán milyen helyzetben használunk... Ezután megtekinthetjük a felmérés eredményét, amelyből többek közt az is kiderül, hogy a válaszolók 8%-a sosem mos kezet dolga végeztével. (Reménykedjünk, hogy ezzel a 8 százalékkal nem kell kezet fognunk...)

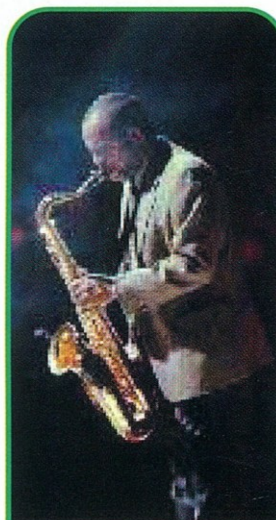

Mindezek után elolvashatjuk a site készítője által írt rövid analízist a kapott eredményekről. Ő meglepőnek tartja, hogy igen nagy számban, 41%-ban többször is, esetenként áthajtogatva használjuk a papírt. Ugyancsak meglepetést okozott a női válaszadók nagyszámú részvétele a felmérésben.

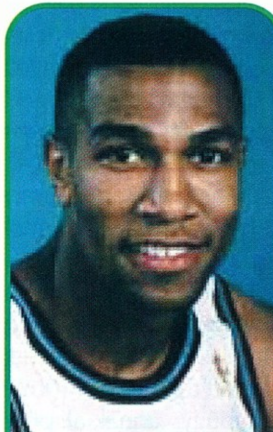
Ki él még, és ki nem?
(Who's alive and who's dead?)

www.neosoft.com/˜davo/livedead

Az még hagyján, hogy napról napra új sztárok születnek a szórakoztatóiparban, új meg új fontos emberek nevét kell megtanulnunk, de sajnos azt sem lehet igazán nyomon követni, ahogy a régmúlt korok csillagai elbúcsúznak a földi élettől. Sajnos szinte nem múlik el nap olyan néhány mondatos híradás nélkül, amelyből megtudjuk, hogy egy író, színész vagy filmrendező idősen, esetleg idejekorán eltávozott – ki tudná mindezt figyelemmel kísérni? Épp emiatt született ez a site: ha nem vagyunk biztosak egy sztárral kapcsolatban arról, vajon él-e még, akkor segít erről megbizonyosodnunk.

Grover Washington Jr

Az adatbázisban megtaláljuk a már elhunyt hírességek mellett a korosodóbbak adatait is, akikről már nem tudhatjuk biztosan, megélik-e a nyugdíjas kort. Tájékozódhatunk arról is, kik vettek tőlünk örök búcsút a legutóbbi időkben, de azt is megtaláljuk ezen az oldalon, hogy kik ünneplik a születésnapjukat éppen ma (feltéve persze, hogy még nem haltak meg).

Bobby Phills

A hírességek ábécésorrendbe és kategóriákba vannak sorolva. Ha megnézzük az egyes kategóriákat, valószínűleg sok általunk kedvelt, ismert alak életkorán csodálkozunk majd el. Kis képecskék, ikonok segítik a gyors eligazodást. A +80 jel azt jelenti, hogy az illető már túl van a 80-on, a torta a szülinaposok jele, a RIP pedig azoké, akik már „békében nyugodnak". A többségről további adatokat találunk, a születés és halál dátumán kívül kisebb diszkográfiát vagy valamiféle bemutatást, leírást is olvashatunk.

Tito Guízar

3D-s segítő

(3dstudio.net)

www.3dstudio.net/main.html

Akik modelleztek már 3 dimenzióban számítógép segítségével, azok számára valószínűleg ismerősen cseng az Imagine, a Raydream vagy a 3D Studio neve. E programok alapvető használatát könyvből vagy a helpből megtanulhatjuk ugyan, de ha már valami komplikáltabbat szeretnénk létrehozni, akkor legtöbbször csak magunkra hagyatkozhatunk, hiszen a modellezőprogramok ismertetőjében ritkán jut hely a konkrét, teljes példáknak.

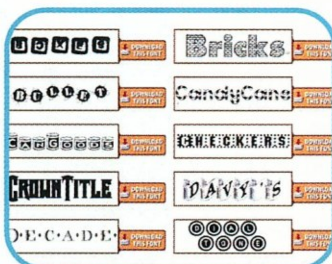
Azok, akik alkotás közben elakadtak egy ponton, vagy pedig csak a 3D-s modellezésben rejlő lehetőségekből szeretnének ízelítőt kapni, nyugodtan látogassanak el a fenti URL-re. Amint a címből kiderül, ez a lap főleg a 3dStudioMaxot használóknak ajánlott. A példák, amelyek tartalmazzák a 3dsmaxba betölthető forrást, a lépésről lépésre haladó útmutatókat és a várható végeredményt is, több szint szerint (kezdő, haladó stb.) vannak csoportosítva. Érdemes rajtuk folyamatosan végighaladni, mivel egyik-másik komolyabb tutorial, azaz útmutató támaszkodhat a korábbi példákra is. A site másik nagyszerű szolgáltatása a plug-inek szabad letöltése, amelyekkel 3dsmaxunkat okosíthatjuk tovább.

Írjunk a gépen is szebben

(Fontfile)

www.fontfile.com

A gép előtt ülő, szövegszerkesztőkhöz szokott emberek hajlamosak kijönni a gyakorlatból, ha kézírásról van szó. Ha tehát mégis szükségünk lenne egy kézzel írott levél – mondjuk egy szerelmi vallomás – megírására, körülnézhetünk a kézírást imitáló betűkészletek közt, a fontfile.com-on több mint 750 ingyenesen letölthető betűkészlet közül válogathatunk. Könnyű dolgunk van, hiszen a fontokat típusuk, rendeltetésük szerint csoportosítva találjuk meg: külön a kézírásos, a grafikus, a díszes és a hagyományos betűket. A választást az is megkönnyíti, hogy minden egyes betűről van kép, megnézhetjük, hogyan nézne ki, amit ezzel írnánk.

Dínóbábok és egyéb állatfajták

www.pvisuals.com/dinosaur_museum/puppets/puppet_order.html
www.pvisuals.com/dinosaur_museum/posters.html
www.pvisuals.com/dinosaur_museum/3d.html

Detailed Dinosaur Models

Tyrannosaurus

Triceratops

Stegosaurus

Styracosaurus

Diplodocus

Gallimimus

Ceratosaurus

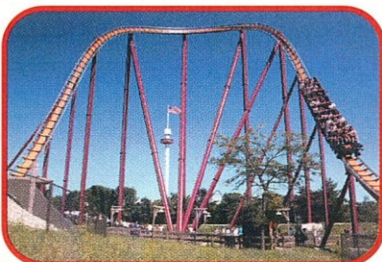

Dilophosaurus

A dinoszauruszok, ha az ember meggondolja, elégge rondák. Talán, ha valaki mindennap nézegeti a képeiket, megszokja az arcberendezésüket, de barátságosnak, vonzónak semmiképpen nem nevezhetjük őket. Ennek ellenére manapság már a gyerekszobák polcain trónolnak. Igaz, amíg nem tört ki a dínómánia, a hétfejű sárkány is a mesék gyakori szereplője volt, és ő sem valami szép, sőt az illusztrátorok elégge dínószerűnek ábrázolták. Érdekes, hogy az emberek már a legrégebbi mesékben, legendákban emlegetnek sárkányokat, amelyeket ragadozó dinoszauruszra emlékeztető lényekként írnak le. Ez elég furcsa, hiszen a természettudósok szerint kizárt, hogy emberek valaha is személyesen találkozhattak volna az őshüllőkkel, mivel az utóbbiak már az utolsó szálig eltűntek, mire mi megjelentünk. Továbbá a múlt századig az őslények csontjainak feltárására és külsejük rekonstruálására sem került sor. Mégis, a jellegzetes kínai sárkányok erősen emlékeztetnek pl. a Sauroctonusra, a mesék tarajos hátú sárkánya a Dimetrodon ikertestvére lehetne, a hétfejű sárkány fejeit sokszor rajzolták szegény növényevő Triceratopsra emlékeztető vagy a kevésbé szimpatikus Tyrannosaurusra hasonlító pofázmánnyal. A Lock Ness-i szörnyet egy az egyben Plesiosaurusként írták le és ábrázolták, pedig nem valószínű, hogy a tó környékén járók őslényszakértők lettek volna. Mára mindenesetre, főként a Jurassic Park filmeknek köszönhetően, a gyerekek is tudják, mi fán teremnek a dinoszauruszok (sőt, meglepő módon, már az óvodások jó része látta *Spielberg* horrorisztikus jelenetekben bővelkedő filmjeit). Ha már így áll a helyzet, és a mai kicsik ilyen jó idegzetűek, akkor ültessünk az ölünkbe egy óvodást, keressük meg a fenti címet, és tobzódjunk a dínóbábok között. Utána megnézhetjük vele a dínómúzeum anyagát is, bár azt túl szelídnek fogja találni a gyerek…

Válasszunk hullámvasutat!

(Roller Coaster DataBase)

www.rcdb.com

A világ ijesztőnél ijesztőbb, gyomorforgató hullámvasútjai mögött elbújhat a mi kis antik, favázas példányunk, amelynek legrémisztőbb tulajdonsága talán éppen az, ami miatt egyesek jobban kedvelik szupermodern társainál: nyikorog. Ám ha annyira szeretjük a sikítozva száguldást a zörgő kocsikban, a hatalmas mélységbe való meredek robogást, akkor ebben a 600 db észak-amerikai hullámvasút adatait tartalmazó adatbázisban biztos megtaláljuk a megfelelőt. Egyébként másutt is vannak ilyen fából készült vasutak,

nem is kevés. Azt gondolnánk, azért van fából, mert régi, pedig sok helyen szándékosan a feelingje, a „mindjárt összedől" nyekergés miatt építik.

Az adatbázisban hullámvasút, város vagy vidámpark szerint is kereshetünk, külön oldalakon megtaláljuk a legújabban épülteket, az 1999-es évben elkészült vasutakat és a 2000-re tervezett óriásokat is. A többségről fotókat is találunk a sebesség-, a hossz- és a magasságadatok mellett. Megnézhetjük a rekordereket: érdekes, hogy a legmagasabb és a leggyorsabb jelenlegi hullámvasút egy és ugyanaz. Ezen – a Superman The Escape nevű vasúton – aztán duplán is rémüldözhetnénk, hiszen 100 mph sebességgel, 90 fokos szögben zuhanhatunk lefelé, vagy 415 láb magasan nézhetjük a panorámát belőle, már ha fel merünk rá ülni...

Mi az a danball?

(Danball: The Only Real Sport)

www.geocities.com/~danball

everything you never wanted to know about
DANBALL
... but decided to try anyway

Szellemisége mellett alapvetően minden sportot a szórakozás miatt találtak ki. Nos, ez hatványozottan igaz a „danball" nevű labdajátékra, amelyet nem is olyan rég, 1992-ben eszeltek ki. Azóta a „sportág" hatalmas fejlődésen ment keresztül, mára már egy 14 csapatot összefogó ligát is magáénak tudhat. De mi is az a danball? A weblap készítői szerint nem csupán egy játék, annál több: barátok, versengés és hatalmas móka, amit a játék szabályai is híven tükröznek. Természetesen vannak kötött előírások, de elég sok mindent rugalmasan kezelnek. A játékot két darab három- vagy többfős csapat játssza, úgy, hogy egy csapatból mindig csak három ember lehet a pályán. A játéktér 100 láb hosszú, két 40 láb hosszú térféllel és egy középső 20 lábas „senki földje" résszel. A játék központi eleme egy lehetőleg nem túl drága műanyag labda, ez maga a danball. A cél a labda átjuttatása az ellenfél térfelének túloldalára, a gólvonalon túlra. Ehhez nem lehet igénybe venni sem a lábunkat, sem a kezünket, csak egy kb. a vállunkig érő tetszőleges eszközt (a szerzők szerint bármi, amit találunk), amellyel a danballt terelgethetjük. Az ennél nagyobb méretű danstick ugyan nem szabálytalan, viszont a többiek testi épsége miatt nem ajánlatos.

A játéktér egy utca, amely célszerűen elég egyenes, és nem túl lejtős legalább 30 méteren keresztül, lehetőleg járdaszegéllyel és minimális forgalommal ellátva. A rangadókat „hivatalosan" este 7 után kell játszani, ezért hasznos a jó közvilágítás is. Egy mérkőzés 10 gólig tart, de ezt kétpontos különbséggel kell elérni. Játékvezetők részvétele opcionális, ha vannak, akkor a pálya két oldalán, a játéktérre soha nem lépve kell figyelniük a történéseket. A végső döntés az ő kezükben van, ha csak mindkét csapat meg nem vétózza azt. Akit érdekel eme könnyed szórakozást ígérő játék minden szabálya, az mindenképpen keresse fel a szóban forgó címet.

Mozibakik
(The Big List of Movie Mistakes)

www.movie-mistakes.com

Films
Top 25
Search
Guestbook
Links
Awards/Fame
About me
Homepage
No contributions while I update

Hiába tűnnek aprólékosan és profin kidolgozottnak a mai szuperprodukciók, akciófilmek, a szemfüles nézők mindig észrevesznek egy-két bakit. Olyan apróságokat is, mint hogy egyszer van repedés a falon, utána meg nincs, de a tartalmi hibákra is igen érzékeny a közönség.

Valójában az, hogy milyen sok hibát, bakit találnak egy filmben, az adott filmet dicséri, hiszen gyakran azt jelzi, hogy figyelmesen és többször is megnézték. Egy igazi rajongó még kedvet is kaphat, hogy kedvenc filmjét egy eddig észre nem vett baki miatt tizedszer is megnézze.

Több ezer bejegyzést találunk ezeken az oldalakon, és ezek gyakorisága valóban hűen tükrözi a filmek népszerűségét. A legtöbb hibát az olyan mozikban találták, mint pl. a Star Wars, a Mátrix, a Múmia, a Man in Black. Külön csemegét jelentenek a számítógépekről, azok lázadásáról szóló filmek: azt hiszem, mindannyiunk számára ismerős egy-egy .517-re végződő IP-cím, a megőrült intelligens mikrosütő vagy az a kórház, ahol a 2000. évi probléma okozta áramkimaradás miatt meghal a beteg a műtőasztalon – amikor a kórházaknak saját áramgenerátoruk van ilyen esetre...

Sok érdekességet vagy bakit találunk a Terminátorban is, főleg a 2. részben. Például a főhősnő azzal a felkiáltással töri el a doktor karját, hogy „az emberi testben 215 csont van – ez egy", pedig ez nem igaz, összesen csak 206 van. A leggyakrabban a díszletekben vagy a környezetben vehetők észre hibák, olyanok, mint amikor az akciójelenetekben leesik valami, később pedig visszakerül a helyére. Ebben a filmben sok másik mellett olyan érdekességek is vannak, hogy miután a főhősök által eltulajdonított autó szélvédőjébe belelőnek, az kis idő múlva magától megjavul. Sok sebhellyel is pont ez történik a filmben.

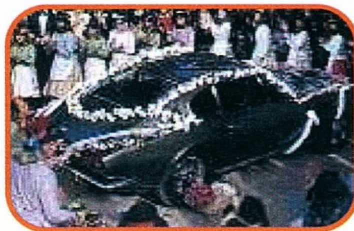
Ha meguntuk a filmes bakikat és tévedéseket, a furcsán eltűnő, majd visszakerülő tárgyakat, a repülő hőst tartó zsinór megfigyelését, akkor még a tévésorozatok hasonló tévedéseiről szóló oldalakra is átnézhetünk. Itt ugyan kevesebb találattal várnak minket, de ez az adatbázis is egyre nő.

Bond szuperjárgányai

www.universalexports.net/00Cars.html

James Bondot férfias vonzerején és rengeteg eszén kívül számos kellék segítette kémfeladatai végrehajtásában. Nyüzsögtek körülötte a bomba nők és a különféle ketyerék, amelyek szorult helyzetében kisegítették. Volt mágneses karóra, amely alkalomadtán fémtüskéket lőtt ki, praktikus eszközöket rejtő cipősarok és borotvahab, felturbózott töltőtoll és mindig, mindenekfelett az univerzális szuperjárgányok, amelyeket kizárólag az ő kedvéért fejlesztett ki az angol titkosszolgálat. Ezek a kocsik sebességüket tekintve utolérhetetlenek, lőnek, vagy átláthatatlan füstöt bocsátanak az üldözőkre (bár ezt egy egyszerű Trabant is tudja), továbbá szárazon és vízen egyaránt működőképesek. Az évtizedek során James Bond akcióihoz, szökéseihez a legkülönbözőbb járműveket használta; ezeket a járgányokat gyűjtötték össze a pihentagyúak, és az epizódcímmel, az autó képével és képességei felsorolásával egyetemben elénk tárják a tényeket. Úgy tűnik, kémünk igencsak kedvelte az Aston Martint, már legelső filmjében – Goldfinger – is ezt a márkát használta, mégpedig mellső kilövőszerkentyűkkel felszerelve. 1969-ben ismét ezt a kocsimárkát tették James feneke alá. Sajnos, mivel Bond első és egyben utolsó neje, Tracy, aki igen hamar elhunyt, többször is ült ebben a kocsiban, felesége kiiktatása után James látni sem kívánta többé a kocsit. Amikor *Timothy Dalton* vette át a szerepkört, Tracy halála már feledésbe merült, és egy újabb Aston Martint állított ki őfelsége titkosszolgálata. Ezen száguldott el James a KGB orra elől. De szökött ő Citroennel, BMW-vel, Lotusszal, Bentleyvel, sőt harckocsival is.

Minderről részletesen, képekkel illusztrálva értesülhetünk az érdekfeszítő anyag révén...

CYBER-TEÓRIÁK

Z. Karvalics László rovata / zkl@lucy.tgi.bme.hu

Az internet úgy igazából 1995-ben mutatta meg először az erejét, 1997 elejére visszavonhatatlanná vált, hogy a hálózati világgal valami egészen ígéretes kaland kezdődött, 1999-re pedig már le is tisztultak annyira az erővonalak, hogy majdnem világosan lássunk a változások három nagy problématengelye, az üzlet, a politika és a kultúra alapdilemmáival kapcsolatban. Ez alatt az öt év alatt több mint száz könyv, sok ezer tanulmány, cikk, esszé és programnyilatkozat rugaszkodott neki, hogy fontos felismeréseket és összefüggéseket fogalmazzon meg a netről, olyan szövegek formájában, amelyek lehetőség szerint egyszerre eladhatók és társadalomelméletileg is értékesek. Sorozatunkban ezekből az útkeresésekből mutatjuk be a legérdekesebbnek tűnőket, a leginkább vitára serkentőket.

NEM KELL mentőöv

(TONYIA J. TIDLINE: AZ INFORMÁCIÓS TÚLTERHELÉS MÍTOSZA)

Ugye gyakorta hallunk ilyen állításokat: fuldoklunk az információban, és sok esetben éppen a túl sok adat az, amely meggátol minket a valódi tudás megszerzésében. Az információrobbanás rengeteg haszontalan lomot „dob" a fontosak közé, és a „válogatás" rabolja az időnket. Szabályos információs környezetszennyezés megy végbe, amely már természetes kei, hogy miképpen élik meg az emberek történelmük alakító erejű periódusait. Miközben valótlan megfontolásokkal vannak tele, s bármiféle meggyőző megerősítés nélkül is léteznek és terjednek, mégis mélyen megélt, erős válaszok a kritikus társadalmi helyzetekre. Minden krízis új mítoszokat termel, pozitívakat és negatívakat egyaránt. Az információs túlterhelés információfeldolgozó képességünket veszélyezteti, és a helyzet rosszabbodása krízissel fenyeget. Ha nem találunk valamilyen mentőövre, könnyen elragadhat minket az információs özönvíz...

Az internet diadalútja tovább táplálta a prófétapublicisták és kávéházi bölcsek haragját: a hálózaton keresztül hozzáférhető adattömeg elképesztő léptékű bővülése, a folyamatosan erősödő kölcsönös összekapcsoltság (increasing interconnectedness) következtében feltartóztathatatlanul táguló és gyarapodó kommunikációs környezet, illetve a közlemények intézményes közvetítettségének megszűnéséből (dezintermediatization) fakadó kontrollhiány újratermelődő és növekedni látszó szellemi muníciót biztosít a leginkább értékvédelemként feltüntetett szakirodalmi vagy közéleti sopánkodásnak.

„A szakirodalom árama zuhataggá dagadt, folyammá növekedett, tengerré áradt... rövidesen egy élet elfoglaltságává válik csupán a könyvek címeinek megismerése. Számos mai jól informált egyén ritkán olvas, inkább csak átnéz, és rövidesen a művelt ember alig lesz több lábon járó katalógusnál."

(Washington Irving, 1819)

Azt eddig is tudtuk, hogy az információs korszak problémáival ismerkedők nagy része viszonylag gyorsan rábukkan erre az érvcsoportra, amely káprázatos szín- és formagazdasággal virágzik a populáris kultúrában, majd mély meggyőződéssel, a téma vélt fontosságának tudatában szegődik harcos védelmezőjévé. Aki egy kicsit utánagondolt mindennek, az természetesen mindvégig érezhette, hogy a valóság összetettebb, az információs környezet sokkal rétegzettebb annál, mintsem hogy ilyen elemi állításokkal magyarázható és megérthető volna. Azt azonban *Tonyia Tidline*-nak köszönhetjük, hogy teljesen felnyitotta a szemünket: az „információs túlterhelés" voltaképpen modern mítosz, amelyre éppen ezért elsősorban nem megsemmisítendő ostobaságként, hanem „műfajának" megfelelően mítoszként kell tekintenünk.

A modern mítoszok hamis, de a hagyományozódás révén szentesített és érzelmileg megalapozott hiedelmek, amelyek annak szimbolikus terméknegatív mítosz, amely valóban létező negatív hatásokból táplálkozik, és amely az „információs korszak" fogalmával összekapcsoltan jelentkezik.

Tidline-nak az illionoisi Graduate School of Library and Information Science hallgatóival elvégzett kísérlete rávilágított, hogy az információs túlterhelés problémája *elsősorban a közvetlenül információkkal foglalkozó emberek mindennapi munkája során* vetődik fel, ám ők küzdenek a túlterhelés ellen, és találnak is rá megoldást. (Eközben a mítosz általánosan fogalmaz, kiterjeszti a „veszély" hatósugarát „minden emberre, illetve felhasználóra", és már-már hisztérikusan jósol közelgő kulturális katasztrófákat.)

Az információs túlterhelés korai irodalma viszonylag szakszerűnek volt mondható, következtetései zárt körben maradtak. *Miller* azt figyelte meg és írta le a hetvenes évek végén, hogy növekvő belépő információ mellett a kimenő információ esetenként csökkent, és néha összezavarta a vizsgált személyeket. Kimutatta, hogy az információkódolás formája és a kommunikációs csatornák átfedései befolyásolják a feladatvégzés és az információfeldolgozás színvonalát, s az információs túlterheléstől szélsőséges esetben akár skizofrén viselkedésig is el lehet jutni. *Klapp* az információs túlterhelést az információ degradációjaként, leértékelődéseként vizsgálta, s azokat az eseteket vette górcső alá, amikor az információ zajos, irreleváns, redundáns, banális, vagy nem kelt kellő érdeklődést.

Wurman igyekezett számba venni az információs túlterhelés jellegzetes eseteit:

– nagy tömegű, nem érthető információ vétele;
– a megértett és megértendő információk mennyisége belepi az embert;

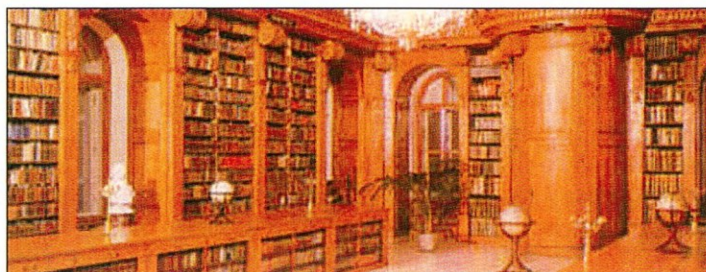
– nem tudunk bizonyos információ létezéséről;

– nem tudjuk, hol érhető el az információ, amelynek létéről tudomásunk van;

– frusztráló hatású, ha ismerjük az információ helyét, de nincs módunkban hozzáférni.

Az információs túlterheléssel kapcsolatban tehát nagyjából húsz év alatt addig jutott el a szakirodalom, hogy igazolta létezését, kijelölte egyes típusait, miközben megjelenését leszűkítette a munkavégzésre, azon belül is az ún. „információintenzív" tevékenységekre (megállapítva, hogy a legveszélyeztetettebbek a brókerek, a légiirányítók és a menedzserek).

A kifejezés végül is bevett kulturális fogalommá vált, de nem ebben a „szakmai" értelemben, hanem mértéktelenül és megalapozás nélkül kiterjesztett változatában, amely az „információtechnológiai forradalomra" a szuverén embert és a természetes közösségeket veszélyeztető kihívásként tekintve, azt a „jövő nagy problémájaként", a „túlélést veszélyeztető" hatásként tálalta. Csakhogy ehhez az állításhoz már nemigen maradt kutatási eredmény, a vélekedéseket megerősítő empirikus adat: az ezzel foglalkozók egyre inkább magától értetődő, önmagyarázó állításokat használtak, anekdotikus formában vagy tünetegyüttesként szerepeltették az „information overload" jelenségét, eljutva oda, hogy magát a tárgyat már nem is érezték szükségesnek igazolni, csupán komoran körüljárták az állításból levont merészen vészjósló következtetéseiket. *Laitcsev* „borzongó" irodalomnak nevezi ezt az irányzatot: követői elhűlve konstatálják, hogy akár több száz televízió- és rádióadó közül lehet választani, hogy a könyvek és folyóiratok tömege kezelhetetlenné válik, hogy az internet iszonyú mennyiségű „silány, értéktelen tartalommal" veszélyezteti a hálójárók, különösen a gyerekek lelki egészségét.

Valljuk be, egy kicsit a könyvtárosszakma is ludas az egészben. Amikor a hatvanas évek közepén felismerték, hogy a megállíthatatlanul gyarapodó szakirodalmi publikáció kezelésére és feldolgozására a hagyományos megoldások mind kevésbé alkalmasak, a raktártornyok megtelnek, a kiadványok specializációja folytatódik, a megoldások keresésével párhuzamosan kialakuló rossz közérzetet nem tudták falaikon belül tartani. A sajtó, a rádió, a televízió felkapta a témát, a könyvtárosok pedig idézgettek mindenféle exponenciális növekedést igazoló adatot arról, hogy milyen rémes mennyiségi kihívás előtt állnak. A beruházásigények megindoklására, a döntéshozók meggyőzésére, a szakma presztízsének növelésére, a valóban szükséges lépések megtételéhez szükséges nagyobb tudatosság megteremtésére kétségkívül alkalmas volt a „borzongatás", csakhogy a szellem kiszabadult a palackból. Amikor a hetvenes évekre szinte mindenütt felértékelődött a könyvtár- és dokumentációtudomány, illetve -szakma, átfogó nemzeti „információpolitikák" büszke alkotóiként könyvtárosok tervezgettek országos információs hálózatokat, miközben fejlesztéseik révén a könyvtárak csendben és gond nélkül továbbra is kiszolgálták az olvasói igényeket, túllépve a kiindulási problémán – érveik azonban önálló életre keltek, és egy modernitásellenes publicisztika információtechnikai vonulatának érvkészletébe épültek bele.

Tehették: ennek ugyanis akkorra évezredes előzményei voltak már. *Platón* azon borzongott, hogy az írás által kiváltott „information overload" a természetes memóriaprodukció visszaszorításával rossz irányba alakítja az embert és a társadalmat. A néhány könyv gondos és komótos átírásához szokott szerzetesek szabályosan megriadtak a termékeny egyetemi másolóműhelyekből kikerülő, esztétikailag igénytelen kéziratdömpingtől. A könyvnyomtatás elterjedésének első százada „az emberi tudás áttekintési képességének elvesztésével" fenyegetett – és így tovább a XIX. sz. végi „nagy borzongásig", amikor a diadalmasan szaporodó szakfolyóiratok kezdték veszélyeztetni a kultúra érzékeny egyensúlyát, és a XX. sz. végi vészharangokig, amelyeket a kontrollálatlan weboldalburjánzás láttán kongatnak meg a kultúra érzékeny barátai. Az „information overload" formálódó mítosza ettől a hagyománytól erőre kapva immár olyan gyökereket eresztett a közgondolkodásba, hogy onnan szinte kitéphetetlennek bizonyul.

Ki törődik ma már azzal, hogy a szakirodalmi anyag néhol valóban exponenciális növekedésének sebessége lényegesen elmarad az elektronikus feldolgozás, tárolás és visszakeresés szintén exponenciális sebességétől (*Koenig*-törvény 1982-ből)? Hogy a megnövekedett össztömegű információs nyersanyagon gyorsabban, hatékonyabban és többféleképpen végezhetők el műveletek? Hogy ugyanaz a technológia, amely igényei folytán részben gerjesztője a tudástermelés információs csapadékának, egyúttal hatékony megoldásszállítója a feldolgozásnak? Hogy valójában, ha egy pillanatra a félelmek mögé nézünk, szó sincs overloadról, legfeljebb rossz közérzetről?

Ilyenkor a mítoszhívők az erkölcs és a hasznosság sáncai mögé vonulnak vissza. Mert mit is hoz magával ez a megnövekedett információtömeg? A kulturális mocsok, a dezinformáció, a manipulatív közlemények megszaporodását – erre mondja valaki, hogy nem reális veszély! Tessék csak velünk borzongani, és nem árt, ha van egy mentőöv a közelünkben, mert a szennyes áradat hamarosan végképp elönt minket...

Ez a szennyes áradat ma már olyannyira a lábainkat mossa, hogy a szegény túlterhelt csillagászok a következő öt évben az univerzumról ez ideig megtermelt tudás százszorosát fogják előállítani a háromdimenziós űrtérképezés technológiájának köszönhetően. Az internettechnológiára rátelepülő érzékelő-adatközlő berendezések milliói a legújabb metafora szerint „elektronikus bőrként" veszik körül a Földet, amelynek segítségével a legkisebb környezeti változás is azonnal érzékelhetővé válik. Genetikusok, agykutatók, meteorológusok kapcsolódnak össze napi üzenetváltásokkal a hálózaton, felgyorsítva az újabb és újabb ismeretek kitermelésének ritmusát. A netgenerációnak a kisujjában van mindaz, ami tíz éve még bibliográfusi bravúrnak számított. Borzongó barátaink egy dologról feledkeznek meg: bármilyen információról is legyen szó, az nem önmagában, „holt tömegével" teendő mérlegre, hanem a tevékenység-háztartásba beépülő, mindenkori jelentésadó és megoldó erejével együtt. Az adatokból és a közleményekből saját magunk konstruáljuk az információkat és a tudást, mindenkinek a saját felelőssége, hogy miképpen él lehetőségeivel.

Befejezésül idézzük fel gonoszkodva a Barnaby Rich-szindróma néven ismert jelenséget.

„...korunk egyik rákfenéje a könyvek elburjánzása: annyira megfekszi ez már az ember gyomrát, hogy képtelen megemészteni azt a sok haszontalanságot, amit nap mint nap a világra kotlanak." *Barnaby Rich* (1540–1617) ír katonaembert idéztük, aki röviddel *Gutenberg* után, a XVII. század elején közel 30 könyvet adott ki (köztük fél tucat erkölcsi összefoglalót). A mottóként idézett *Washington Irving* sem állt meg legkevesebb húsz könyvig.

Szorgos szakemberek megvizsgálták az információ „robbanásával", „áradatával", „szennyezésével" kapcsolatos szövegek szerzőinek produkcióját, és azt találták, hogy kivétel nélkül többszörösét publikálták a szakterületükre jellemző átlagos termésnek! Az „úttörő" Barnaby Rich nyomán felállított törvény tehát úgy szól, hogy *„mindig a másik szerző(k) az(ok), aki(k) túl sokat ír(nak) és publikál(nak), ezáltal elárasztva, robbantva, szennyezve stb. a szakirodalmat."*

Mentőövet a borzongóknak!

IRODALOM: *TIDLINE, TONYIA J.:* THE MYTHOLOGY OF INFORMATION OVERLOAD LIBRARY TRENDS, 1999/3, 487–508. O. *BRAUN-KLEIN-ZSINDELY:* A BARNABY RICH-SZINDRÓMA, MAGYAR TUDOMÁNY, 1996/1 (AZ *IRVING*-IDÉZET ÉS A *KOENIG*-HIVATKOZÁS IS INNEN SZÁRMAZIK).

Kis Egon Ervin rovata / egon@tvnet.hu

KORLÁTOK A SZUPERSZTRÁDÁN

Beszélgetés Szekfű András médiaszociológussal

Finálév sorozatunk első évében olyan ismert közéleti szereplőket, tudósokat, művészeket, értelmiségieket kérdeztünk az internetről, akik – többnyire csak felhasználókként vagy az „első viziten" épphogy átesett ismerkedőkként – a másik oldalról, saját speciális szakmai szemszögükből alkottak véleményt a hálóról és annak a világ fejlődésére gyakorolt hatásáról. A sorozat 2000. évi folytatásában – miután januárban tisztáztuk, hogy ez még a huszadik század – elsősorban az innenső oldal prominenseivel ülünk le beszélgetni, akik foglalkozásszerűen űzik az internetezést, és belülről látják a hirtelen ránk szakadó információs társadalom napos és árnyoldalait.

Szekfű András akkor kezdett el a televízió szociológiai hatásaival foglalkozni, amikor az körülbelül annyira új volt Magyarországon, mint most az internet. Ma a témakör egyik legismertebb hazai szakértője, több itthoni és külföldi egyetemen tanította, tanítja a kommunikációelméletet, és mellesleg a témában talán az első hazai virtuális közösségnek, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Online Szakosztályának elnöke.

– Miközben Amerikában már több háztartásban van internet, mint amennyiben nincs, nálunk még mindig csak emlegetjük azt a bizonyos robbanást, amelynek az internetpiacon be kellene következnie, Magyarországon is megindítva azt az átalakulási folyamatot, amely a tengerentúli tömegkommunikáció – és azzal együtt a társadalom – szerkezetében már javában zajlik. Ismét lemaradunk valamiről?

– A robbanás vagy áttörés furcsa módon azért bekövetkezett, hiszen a sajtóban az elmúlt év során a legtöbbet emlegetett fogalommá vált az internet. Látszólag ez ellentétben van azzal, hogy viszonylag kevesen interneteznek még Magyarországon, de tulajdonképpen úgy is felfogható, mint egyfajta lelki előkészítés a lakosság számára. Más találmányok vagy technológiák esetében is megfigyelhető volt, hogy mielőtt bekövetkezett volna az új eszköz elterjedése, vélt jelentőségénél többet foglalkozott vele a sajtó és a közvélemény, ezzel akaratlanul is előkészítve számára a talajt. Ez nem azért van, mert a sajtó valamilyen terv szerint működik, és kötelességének érzi, hogy népszerűsítse a telegráfot vagy a rádiótelefont, hanem mert a média belső törvényszerűségeiből következik, hogy mindenre ráveti magát, amiben szenzációt vagy legalább némileg izgalmas újdonságot sejt, és ezzel tulajdonképpen jót tesz a társadalomnak.

– Igen ám, de a sajtó sokszor olyasmire is ráveti magát, ami a későbbiek során mégsem válik be, nem lesz életünk szerves része. Persze az internet esetében ennek már minimális a valószínűsége, mégis nehéz megítélni, valójában mennyire túlhangsúlyozott a jelentősége, hiszen az egyetlen adatról, amelyből ki lehetne indulni, azaz a felhasználók számáról a legszélsőségesebb becslések keringenek.

– Nemcsak az internetezők számáról létezik többféle adat, ugyanez a helyzet az újságolvasókkal vagy a tévénézőkkel is; nem azért, mert rosszul mérik, hanem mert a hétköznapi életben ritkán használunk pontosan definiált fogalmakat. Amikor a mérések készülnek, még tisztázott, hogy mondjuk egy lap esetében előfizetőkről, eladott vagy kinyomtatott példányszámról, illetve olvasókról beszélünk; de amikor ezek az adatok átkerülnek a mindennapi szóhasználatba, már összemosódnak, és az is nyilvánvaló, hogy ha valaki a saját orgánumát akarja reklámozni, akkor azt a számot mondja, amelyik a legkedvezőbb. Ezzel együtt persze tudományos módszerekkel is nehéz pontos adatokhoz jutni: például az asztalomon most itt egy Frankfurter Allge-

meine Zeitung és egy Wall Street Journal – ennek alapján vajon én be vagyok sorolva e lapok olvasói táborába, vagy sem? Kit nevezhetünk egy újság olvasójának? Azt, aki naponta olvassa, vagy azt is, aki hetente egyszer? Nyilván a kétféle meghatározás kétféle (egyaránt jogos) adathoz vezet.

Az internettel pontosan ugyanez a helyzet: aki ma százezer magyar internetezőről beszél, az azt tekinti felhasználónak, aki saját maga (vagy cége nevén) előfizet egy internetszolgáltatónál havi néhány ezer forintért, és ezért egyéni, döntően modemes internetelérést kap. A következő lépcsőfok, amikor azt mondjuk: azok is internetezők, akik a munkahelyükön férnek hozzá – elsősorban oktatási, tudományos és kutatóintézetekben, illetve most már egyre több más helyen is. A harmadik lépcsőfok, ha hozzászámolunk mindenkit, aki bárhol valamilyen módon legalább néha tud számára viszonylag könnyen elérhető, hiszen tulajdonképpen csak az idejükkel fizetnek érte. De azok, akik most reggeltől estig lógnak a hálón, harminc, harmincöt éves korukban le fognak szállni róla, ahogy a mi generációnk is állandóan ott lógott a moziban, aztán felnőttünk, megházasodtunk, és már csak hétvégén fordul elő, hogy egy-egy filmre elmegyünk.

Mindebből az a lényeg, hogy kifejeződött az internet iránti társadalmi igény. Tömegek éreznek így: szükségünk van rá, kedvünk van hozzá, kívánjuk, tudnánk vele valamit csinálni, ezért tessék most már fölszabadítani azokat a gátakat, amelyek minket ettől elválasztanak! Ugyanis nem véletlen, hogy az a bizonyos robbanás késlekedik, hiszen a magyar társadalom jelentős részének az internet egyelőre elérhetetlen...

...a tartalom korlátja. Nagyon nehéz olyan tartalmat létrehozni, amely sok ember számára érdekes, amely gazdasági, politikai vagy esztétikai érdeklődésénél fogva sokakat tartósan megragad...

internetezni. Ebbe beletartozik a Sulinet program több százezer kedvezményezettje az általános és középiskolákban, a szinte teljes főiskolai és egyetemi hallgatóság, illetve azok is, akik a barátjukhoz vagy egy internetkávézóba járnak át néha egy-egy levelet megírni vagy távoli ismerőseikkel chatelni. Ekkor már egymillió felhasználónál tartunk...

– Ezen az egymilliós számon belül viszont csak a saját előfizetéssel rendelkező százezer az, aki életmódszerűen használja az internetet?

– Mi az, hogy „életmódszerűen"?! Az, hogy havonta egy bizonyos, néha jelentős összeget elkölt az előfizetésére meg a telefonszámlájára, ugyan jelent egyfajta elkötelezettséget, de az életmódszerű használat mégis inkább életkori sajátosság, amely a tizenévesektől a huszonéves korosztály alsó feléig jellemzi a fiatalságot. Nekik belefér az idejükbe, energiájukba, hogy éjszaka fönnmaradjanak, ráadásul az életnek abban a szakaszában vannak, amikor az ember még habzsolja az információkat, keresi az új kapcsolatokat, kísérletezik az élettel, saját magával. Ebben a nagy kísérletben különös szerepet kap az internet, többek között azáltal, hogy megszüntette a névhez kötöttség kényszerét, felnyitotta a fiktív szerepek lehetőségének garmadáját, ami az ember régi vágya. Az internet tehát rengeteg mindent megvalósít az ember különböző álmai közül, ráadásul a fiatalok

– Ma már világosan látszik, hogy az internet alapvetően átstrukturálja kommunikációs technikáinkat, a ma létező kommunikációs rendszert valamiféle integrált eszköz vagy eszközrendszer fogja felváltani, amely se nem a telefon, se nem a tévé, se nem az internet, hanem mindegyikből egy kicsi. Mindez mennyire fogja megváltoztatni magát a használót, az élvezőt – az embert?

– Amikor diákjaimnak a kommunikációelméletet, a kommunikációs technikák történetét tanítom, beszélünk különféle korlátokról, amelyeknek jelentős része visszaszorul a technikai fejlődés során. A televíziónál például ilyen a földrajzi korlát: a szabadság-hegyi adót hatvan kilométeres körzetben lehet venni, de a műholdas televíziózás ezt a korlátot megszünteti. A műsorszórást gazdasági korlátok határozzák meg, ám ez a digitális adással egyhatodára szorul vissza: az az adó, amely korábban egy műsort tudott sugározni, digitális technikával hatot képes. Ezek a korlátok zsugorodnak, és átadják helyüket másoknak, de van két olyan, amely nem, vagy csak nagyon lassan zsugorodik – és ezek az internetet is meghatározzák. Az egyik ilyen az időkorlát. A nap huszonnégy órájából bármiféle tevékenységre tartósan nagyjából tizennyolc használható, mert hat óránál kevesebb alvással nem sokáig lehet életben maradni. Egyéb nélkülözhetetlen élettevékenységeinket is figyelembe véve adott az az időmennyi-

ség, amelyen a média osztozhat. A másik, talán valamivel kevésbé merev korlát a tartalom korlátja. Nagyon nehéz olyan tartalmat létrehozni, amely sok ember számára érdekes, amely gazdasági, politikai vagy esztétikai érdeklődésénél fogva sokakat tartósan megragad. Egyrészt, mert ez pénzbe, nagyon sok pénzbe kerül; másrészt akármennyi pénzem van, nem tudok Magyarországon mondjuk tíz olyan tárcaírót találni, aki *Kosztolányi*- vagy *Krúdy*-szintű tárcanovellákat írna, azaz az eladható, érdekes tartalom előállítására képes tehetség mennyisége korlátozott. És számukat nagyon sok pénzzel is csak egészen kis mértékben lehet növelni.

– Ráadásul, azt hiszem, a világ nem is próbál ebbe az irányba menni, inkább a felhasználót butítja, hogy azt is megegye, ami nem jó – legalábbis a tömegkultúra huszadik századi fejlődését nézve ez látszik.

– Talán a huszadik századot nézve tényleg így van, de hosszú távon azért nem igaz, mert minden felhasználó érzékeli a különbséget a konkurens kínálatok között. Egy ideig még megy, hogy a szex, az erőszak, a vér direkt ábrázolásával, a valóság minél sokkolóbb megmutatásával csábítják el a közönséget, de ez lassacskán unalmassá válik. Már a pornófilmekben is kezdik bevezetni a cselekményt és a jellemábrázolást, mert rájöttek, hogy a nemi szervek, az emberek, állatok, tárgyak, ruhadarabok és egyebek látványának fokozásával nem tudják elérni, hogy az ő pornójukat inkább nézzék, mint a konkurenciáét; ezért olyan drámai eszközök kerültek be a műfajba, amelyek korábban teljesen fölöslegesnek tűntek. Ez a kicsit extrém példa is azt mutatja, hogy a jó értelemben vett konkurálás az egyes kommunikációs csatornák vagy akár a művek és a művek gyártói között egy idő után mindenképpen oda vezet, hogy igazi tartalmat kezdenek előállítani. Ekkor pedig ismét csak be fog lépni a tartalmi korlát, ki fog derülni, milyen nehéz versenyképes, érdekes tartalommal megtölteni bármit is, legyen az pornófilm, tévéműsor vagy az internet.

...Egyrészt, mert ez nagyon sok pénzbe kerül; másrészt akármennyi pénzem van, nem tudok Magyarországon mondjuk tíz olyan tárcaírót találni, aki *Kosztolányi*- vagy *Krúdy*-szintű tárcanovellákat írna, azaz a tartalom előállítására képes tehetség mennyisége korlátozott.

– Amikor tartalmi korlátról beszélünk, akkor a tartalom előállítójának képességeire gondolunk, ám a befogadó, fogyasztó vagy felhasználó tehetsége sem közömbös. Az internet, sőt már a számítógép adottságait is csak az tudja kihasználni, akinek megvannak hozzá a képességei, és megfelelően felkészült erre. Kérdés, hogy ki fog megváltozni: az információ válik fogyaszthatóbbá, csomagoltabbá, vagy az ember tehetségesebbé?

– Ez nem feltétlenül tehetség kérdése, a ma negyven-ötven évesek még csak a videójukat, a hatvanévesek már a tévécsatornákat sem tudják programozni – a váltás még megy nekik, de az egyes csatornák behangolása nem –; egyszerűen azért, mert ezek a technikai eszközök az ő gyerekkorukban még nem léteztek. Az ember öt-tíz éves korában a legfogékonyabb, ilyenkor mindent kipróbál, elsajátít; a mai gyerekeknek már nem lesznek problémáik ezekkel a dolgokkal, a kérdés tehát a generációváltással megoldódik.

– Nemcsak magától a technikától való idegenkedésre, a kezelése iránti affinitás hiányára gondoltam, hanem arra is, hogy míg az eddigi média – főleg a televízió – csak befogadást várt a nézőtől, legfeljebb annyi beavatkozást megengedve, amennyit a távirányító lehetővé tett, addig az internet egyszerűen nem működik a felhasználó nélkül. Nem elég leülni a képernyő elé, és bekapcsolni, ki is kell csiholni belőle a tartalmat.

– Amikor internetről beszélünk, elsősorban a böngészésre és a levelezésre gondolunk, pedig ebbe a fogalomba azért nagyon sok minden más is beletartozik, és a technikai lehetőségek bővülésével egyre több minden fog. Ezen belül valóban a böngészés az, amelynél döntő az interaktivitás; olyan ez, mintha könyvtári katalóguscédulák között turkálnánk, azzal a lényeges különbséggel, hogy tárolni már eddig is tudtunk, csak a visszakeresés volt sokkal nehezebb, és az internet ebben jelent minőségi ugrást. Viszont azt vitatom, hogy a világháló hatására az uralkodó szabadidő-eltöltési forma interaktívvá válna, mivel a kulturális fogyasztás azt jelenti: arra vagyok kíváncsi, hogy valaki mit kíván velem közölni. Nem arra, hogy én hogyan tudnám befejezni a Háború és békét, hanem arra, hogy azt Tolsztoj hogyan fejezte be. Persze bizonyára lesznek, és már vannak is olyan játékok, amelyek az én döntéseim, közreműködésem révén vezetnek egy adott végeredményhez, de egyrészt ne felejtsük el, hogy ez nem ugyanaz, mint a sakkban, ahol a játszma valóban nyílt végű – egy számítógépes játékban általában csak olyasmit tehetek, aminek lehetőségét a tervezője már kitalálta, beprogramozta. Másrészt meggyőződésem, hogy hosszú távon a többség megmarad befogadónak az interneten is, azaz inkább az olyan alkalmazások fognak széles körben teret nyerni, amelyek jobban hasonlítanak a mai televízióhoz, mint a hypertexthez vagy a virtuális valóságbeli szerepjátékokhoz.

– Levonható valamilyen tanulság a televízió fejlődésének, társadalomra gyakorolt hatásának történetéből az internetre nézve?

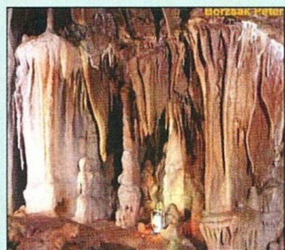
– Sokan mondják: a tévé elbutít, színvonaltalan műsorok sokaságával bombáz, megmételyezi az életet. Ha mögé nézünk, azt fogjuk látni, hogy a televízióban egyszerűen csak visszakapjuk az emberi társadalom tényleges viszonyait: az emberiség olyan, amilyennek a televízió alapján gondoljuk, mindig is ilyen volt, csak ez a tény most vált brutálisan láthatóvá és érzékelhetővé. Azelőtt is voltak a moziban vacak filmek, a könyvek között is megjelent rengeteg ponyva, de a fogyasztó választott, azaz abba a moziba ment, ahol megnézhette a számára értékes filmeket, és abba a könyvesboltba, ahol megkapta a számára értékes irodalmat. A televízió viszont minden lakásba nagyjából ugyanazt a gyakran silány tartalmat hozta be, minimális választási lehetőséget hagyva, ami többnyire a kikapcsológombra korlátozódik. Az interneten pedig ugyanez hatványozottan fog visszajönni...

Bármilyen furcsa, de mindebből az következik, hogy az internet a hagyományos tanításnak, nevelésnek, a művészetekbe való bevezetésnek, az emberi kultúra szépségei átélésének, az erre való nyitottság elsajátításának jelentőségét növeli meg. A technológiai fejlődés nem azt jelenti, hogy a klasszikus értékek fölöslegessé válnak, hanem éppen azt, hogy mivel az új technológia mélyebben vájkál bennünk, tudatos és tudattalan énünket inkább felkavarja, mint az eddigiek, élesebben tükrözi vissza társadalmi és egyéni gyarlóságainkat, ezért a korábbinál is nagyobb szükségünk van arra, hogy magas szintű kulturális felvértezettséggel éljük le az életünket, amitől az gazdagabb, szebb lesz – és ráadásul másokét sem keserítjük meg.

képben leszünk a felfedezetlen barlangok tekintetében, mivel én csak a távolról sem tévedhetetlen gondolataimat vetettem papírra. Egy szó, mint száz, keresve sem találhat az ember magának szebb (és veszélyesebb) hobbit vagy netán foglalkozást a barlangászatnál.

Egyszerű laikusként a világhálón kutakodtam, hátha új információk garmadájával gazdagodva rakhatom le a sarokba a sokat átélt szörfdeszkát. Így is történt. Talán ahol a böngészést érdemes elkezdeni, az a Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottságának honlapja: **www.fsz.bme.hu/mtsz/barlang/honlap.htm**. Tele képekkel, túraleírásokkal, közérdekű információkkal, hasznos linkekkel, egymaga elég lenne ahhoz, hogy kielégítse tudásszomjunkat a barlangokat illetően. Kíváncsiságomnak engedve folytattam utazásom: a BEAC Barlangkutató Egyesület honlapját ezen a címen találtam: **freeweb.interware.hu/0-home1/bajnab**. Megismerkedhetünk az egyesület történetével, de főleg a tömérdek képpel rendelkező galériáért érdemes meglátogatni a honlapot. A **www.extra.hu/szhsk/pybacs.html** címen a Piperkőcz Barlangjáró Csoport túráival, programjaival kapcsolatban tájékozódhatunk.

Emellett leírások tucatjait találjuk különféle barlangokról, térképekkel. Aki kiváltképp a víz alatti barlangok világával kíván megismerkedni, annak ajánlom a **cave.integra.hu** címet. Ugyanezen a szerveren található a Micimackó Barlangász Csoport bemutatkozó honlapja: **cave.integra.hu/mmsg**, ahol egyebek közt megnézhetünk egy táblázatot Magyarország barlangjairól, hosszúság és mélység szerint rendszerezve. Majdnem kihagytam a számomra legkedvesebb szerveződést: a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesületet. A létrástetői munkásházból kiindulva kutatják a Bükk-hegység zsombolyait, barlangjait. Internetes elérésük a következő címen található: **www.c3.hu/~mlbe**. Befejezésképp hadd ajánljak egy személyes honlapot, ahol nem mindennapi élményről számol be nekünk az író, a Jáspis-barlang felfedezéséről a Bükkben. Az előbb említett beszámoló az **impulzus.sch.bme.hu/~rob** címen található, csak rá kell kattintani a barlangászat címszóra. Befejezésül csak annyit: az internet sem pótolhatja a valóságot, vagyis érdemes ellátogatni egy-két közelebb eső nyilvános barlanghoz, szigorúan vigyázva annak felbecsülhetetlen értékeire, hiszen még unokáink is szeretnék látni a természet csodáit, általánosítva: a Földet.

Hetesi Péter Pál (G3) / gregor@irisz.hu

Citrom csak egy van

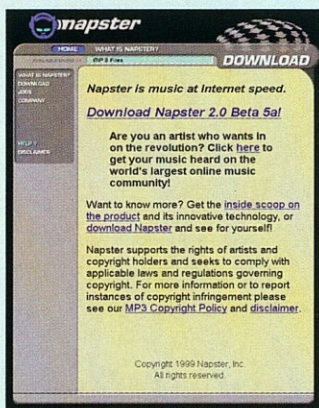
Nagyon rossz vaker, de igaz: ha *FöldS Péter* nem volna, azonnal ki kéne találni. Nélküle egy darab hosszútávfutó-bolonddal szegényebb volna a mindenség.

Mindez merő fantazmagória, mert FöldS Péter igenis van. Méghozzá nagyon. Nem szorul rá, hogy kitaláljuk őt. Mi több, időről időre ő tálal elénk valami meghökkentőt. Kezdetben vala a Neoprimitív együttes (**www.neoprimitiv.hu**), majd jött a többször is jobb létre szenderült Ludas Matyi, benne a szűk körben méltán világhírű dr. Hajnal Csipa rovattal, amelyet a Kurír Elefánt című heti melléklapja követett. Most pedig itten vagyon a **www.magyarcitrom.hu**. A világháló magyar fertályának vélhetően első professzionális humorhálószeme.

Még csak nem is zöld. Még csak nem is savanyú. De a miénk. Mármint azoké, akik nem hiszik, hogy a hálózati lét óhatatlanul együtt jár a neuronok exponenciális pusztulásával. Aki nem sajnál némi időt és fáradságot némi hasizomlázért, azonmód navigáljon FöldS kolléga kikötője felé. Gondoljátok meg, hálótársak, ennek az embernek már akkor volt ablaktörlős napszemüvege, amikor a konvertibilitás afféle sci-fi szinonimának számított jobb közgazdászok között is! Az ilyentől bármi kitelik! Vigyázat: FöldS csak úszóknak!

Novák Áron / novaak@elender.hu

Napster – ahol minden közös

Miért hagynád ott a sok ezer forintot egy audio-CD-ért a kedvenc zeneboltodban, ha ott a háló, no meg az MP3. Hát azért, mivel általában nem azt találod, amit kerestél. Milyen jó lenne valamiféle MP3-könyvtárat létrehozni, ahol minden megtalálható gyorsan, és a letöltés sem túl lassú! Ilyen létezik, úgy hívják, Napster. Egy hibája van: illegális, de hát semmi sem lehet tökéletes… :-)

A Napster az a hely, ahol már megvalósult a kommunizmus, mindenki beadja a közösbe azt, amije van, és kiveszi, ami neki kell.

Ha letöltöd a néhány megás programot a **www.napster.com**-ról (vagy a letölthető szoftverek gyors magyar forráshelyéről, a **www.letoltes.com**-ról), máris csatlakozhatsz a Napster szerveréhez. Először ki kell töltened egy űrlapot, hogy hol vannak azok a fájlok, amelyeket felajánlasz a köz javára, itt kell megadnod többek között a felhasználói nevedet és jelszavadat, hogy ha két – vagy több – géped van, akkor is egy néven csatlakozhass. Mások tőled szippanthatják le a dalokat, te pedig az éppen vonalon lévő emberektől. Hogy ez létszámban, mennyiségben mit jelent? E sorok írásakor éppen 1806 embertől tölthetnék le, amit csak akarok. Ráadásul rengeteg a T3-as állandó vonalas user (külön is rákereshetsz az ilyenekre), tőlük ezen a sávszélességen bátran töltögethetsz!

A Napster beépített lejátszót is tartalmaz, ami nagyon jó szolgálatot tehet, ha nincs egyéb lejátszód.

Ha már megvan egy kapcsolat ennyi ember között, miért ne használhatnád beszélgetésre? Természetesen chatelhetsz bárkivel, aki éppen futtatja a programot a gépén. Nagy előny, hogy mint a mai letöltőprogramok többsége, ez is támogatja a két (vagy több) menetben való letöltést. A sebesség akár 50 kbps is lehet, csak győzzük fogadni a sok adatot. A többi webes keresővel szemben itt nem kell várni a grafikus felület letöltésére, és reklámok sincsenek! Természetesen a szoftver teljesen ingyenes, nincs semmiféle díj.

Az egyetlen apróság, amire nem árt figyelni, hogy a Napster lényegében szervert csinál a számítógépedből, így aztán ártó szándékú emberek könnyebben be tudnak jutni hozzád… Na de – mint fentebb is említettük, az illegalitás kapcsán – valamit valamiért…

Novák Áron / novaak@elender.hu

Mozilla M12 alpha

Avagy halál az IE-re?

Lehetséges. Ugyanis itt az új Mozilla alfa-verziója. Kicsit még labilis ugyan, de már most megmutatta erejét.

Bevallom, eddig IE-párti voltam, mivel sokkal szélesebb körűen támogatta a CSS-t, ráadásul a felülete is jobban tetszett. De az új verzióval minden akadály leomlott. A CSS level 2-t is támogatja, legalábbis a kipróbált pár utasítás működött! A felülete pedig egyszerűen nagyszerű! Újszerű, kicsit hasonlít a NeoPlanetre.

De nézzük az újdonságokat! Sokkal gyorsabban indul, mint az előző verziók akármelyike. Ha van Internet Explorer a gépen, annak a Kedvencek menüjét el lehet érni külön menüpontból! Hatalmas előrelépés, hogy nemcsak támogatja a CSS-t, hanem vannak beépített stílusok is, és akármelyik weboldalra lehet azokat alkalmazni. Ráadásul WinAmp-skinszerű képződményeket is hozott magával az új böngésző. Azaz akármilyen kinézetet beállíthatunk! Nagy segítség az idegen nyelveket nem ismerőknek, hogy a programban van beépített fordítószolgáltatás. De hogyan működik? Úgy, hogy ha meglátogatunk egy weboldalt, akkor kiválaszthatjuk, hogy milyen nyelvre kérjük lefordítani, és egy webes fordítószolgáltatás elvégzi a munka érdemi részét. Az eddig beépített nyelvek: angol, francia, német, olasz, japán, portugál és spanyol. Sajnos magyar nincs, de ha bármelyiket ismered, ide-oda fordításokkal el lehet érni a kívánt eredményt. Van beépített IRC-kliens, jó szolgálatot tehet, ha valaki chatfüggő. A többi komponens is megszépült, ugyanazt a szép ruhát öltötték magukra, mint a főprogram. Szintúgy lehet változtatni a kinézetet, akár a böngészőben.

Nem a teljes újdonságok listája, de szerintem azért már kiderült, hogy az új rivális nagyon felfegyverkezett. És ebből a tűzharcból csak nekünk, felhasználóknak lehet előnyünk…

Novák Áron / novaak@elender.hu

Linux.box.sk

Folytatom a gigantikus box.sk projekt bemutatását ezzel az oldallal. Hiába, a Linux fejlődése töretlen, már nagy konkurencia a Microsoftnak is. Általános vád ellene, hogy nincsenek rá programok. Márpedig ez nem igaz. A fő képernyőn a legfrissebb linuxos hírekkel találjuk szembe magunkat, például hogy melyik disztribúció mikor adta ki a legutóbbi verziót. Bal oldalt találhatóak a programadatbázisra mutató linkek. Ki kell választani a megfelelő kategóriát a 19 közül, ahol átlagosan további 10 alkategória lelhető fel. Egyszóval gigantikus. Miután kiválasztottuk kedvenc programunkat, a fejlesztő weboldalára irányít minket. Ott aztán letölthetjük, tájékozódhatunk. Jellemző az itt lévő programok oldalaira, hogy színvonalasak, úgy a tartalmuk, mint a küllemük. Segít bennünket továbbá egy kereső, ahol az alkalmazás neve szerint kereshetünk az adathalmazban. A főoldalon folyamatosan jelzi a kernelverziókat, a stabilt, a bétát, az alpha-rendszerekre készültet egyaránt. Az oldal szép és gyors, mivel nincs túlterhelve grafikával. Mindenkinek, akinek ott a gépén a „pingvin”, érdemes ellátogatnia ide!

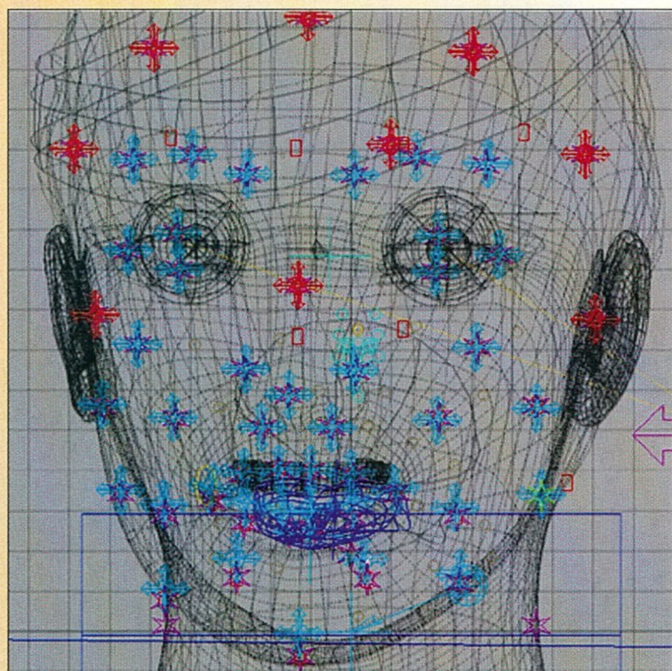
És hogy miért a pingvin a Linux szimbóluma?

Mert az nem fagy meg (le)… Vagy ahogyan sokan mondják: „betört ablakot már láttam, de pingvint hanyatt esni még nem”.

Lativonics zsenijének segítségével tegyük halhatatlanná. „Ez erkölcstelen – gondolják most sokan –, Latinovics művészetét nem lehet egyszerűen számítógépekkel utánozni." Nem is kell! Az új technológia nem Latinovics géniuszát kívánja digitális formában újrateremteni, hanem korunk rendezői és filmművészei számára nyújt lehetőséget, hogy vele és hozzá hasonló tehetségekkel új történeteket meséltethessenek el.

Virtuális színészek

A digitális klónozás technológiája alkalmazható élő sztárok számítógépes másolatának elkészítésére is. A jelenleg még fejlesztés alatt álló módszer hamarosan lehetővé teszi, hogy Hollywood sztárjairól és a világ legszebb szupermodelljeiről digitális másolatok készüljenek. A klón nem versenytársa az eredeti személynek, épp ellenkezőleg: lehetőséget ad arra, hogy egyszerre több forgatáson is részt vehessen, vagy esetleges betegsége, egyéb elfoglaltsága ellenére is tudjon dolgozni. A digitális másolat iránt a legnagyobb érdeklődést a biztosítótársaságok és a színészügynökségek mutatják. Ugyanis minden filmet biztosítani kell arra az esetre, ha bármilyen oknál fogva azt nem lehetne befejezni. Ezért a sztároknak általános orvosi vizsgálaton kell átesniük,

hogy igazolják, képesek lesznek a forgatást végigcsinálni. Az elmúlt években nem egy példa volt arra, hogy a biztosítóknak több tíz-, néha több százmillió dollárjukba került, ha a főszereplővel történt valami. Az is gyakori eset, hogy a projekt egyszerűen kifut az előre meghatározott időből, és a szereplők más elfoglaltságaik – pl. egy tévésorozat – miatt nem elérhetők. A digitális klónozás technológiája a jövőben várhatóan megoldja ezt a problémát is. A rendező ugyanúgy dolgozhat majd a klónnal, mint a valós színésszel. A rendszer ugyanis egy élő színész mimikáját és gesztusait követi nagy pontossággal, majd ezt az információt használja fel arra, hogy a klónt életre keltse.

Digitális szépségideálok és átlagemberek

Történetünk azonban itt még nem ér véget, sőt talán még el sem kezdődött... A digitális klónozás eredményeinek bejelentésével majdnem egy időben a világ egyik legrangosabb modellügynöksége (Elite Models) is hasonlóan szenzációs hírt tett közzé. A New York-i székhelyű Elite egy brazíliai cég (Illusion2k) és európai tervezők segítségével létrehozta az első digitális szupermodellt. A „hölgy" neve *Webbie Tookay,* és digitális karrierjét az interneten keresztül divatbemutatókkal kezdte. Webbie csinos, fiatal és energikus. Bár nem hasonlít egyik élő modellre sem, hamarosan felveheti a versenyt a világ talán leghíresebb szupermodelljével, *Cindy Crawforddal* is. A digitális klónozás technológiája a szó szoros értelmében vett szupermodellek tervezését is lehetővé teszi. A jövőben a csinos és átlagos arcokat receptre is lehet majd tervezni. Az új modelleket ugyanúgy fogják „felfuttatni", mint ahogy azt egy valódi modellel teszik. Reklámkampányok, sajtótájékoztatók és divatbemutatók fogják kitölteni Webbie mind a 24 óráját. Természetesen mindez az interneten keresztül...

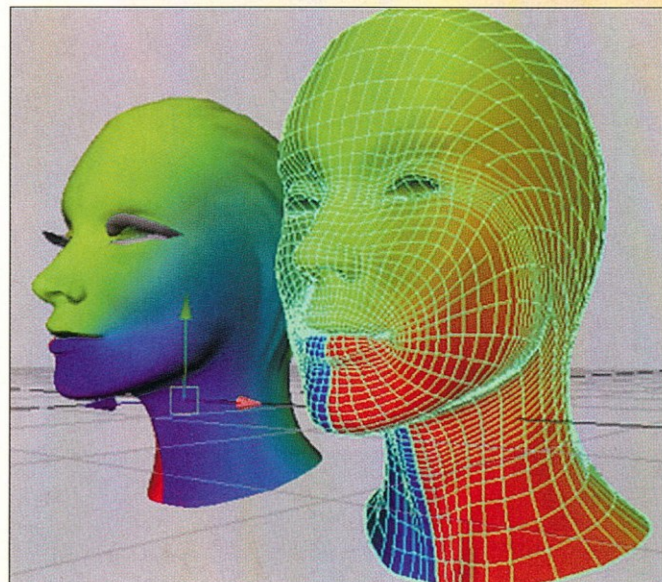
Sok provokatív és megválaszolatlan kérdés tódulhat ismét néhányunk agyába. *Julia Roberts* száját, *Sophia Loren* szemét és *Naomi Campbell* arcvonásait könnyen felhasználhatjuk egyetlen szupermodell megalkotásához. Az is elképzelhető, hogy Webbie és hamarosan megjelenő digitális társai egy valóban élő lányra hasonlítsanak. Kié a jog, és a munkáért kit illet meg a fizetség? Elértünk az emberiség történelmének egy új korszakához, amit az utókor „digitális rabszolgaságnak" fog nevezni? Nem valószínű. Minden technológiai előrelépést a társadalom és a jogrendszer megfelelő változásának kell követnie. A digitális klónozás technológiája rést ütött jelenleg fennálló jogrendszerünkön. A történelemben talán most először értünk el egy olyan küszöbhöz, amelynek átlépése után a gépek és az emberek között jól definiált határok visszavonhatatlanul elmosódnak. Milyen lesz tehát ez a kissé utópisztikus jövő?

Interaktív televízió

Elérkeztünk a virtuális emberek korszakába. A világ sok táján cégek százai foglalkoznak olyan fejlesztésekkel, amelyek új szolgáltatásokat és élményeket nyújtanak a felhasználóknak az interneten keresztül. A ma még lassú és nehézkes adatátvitel miatt az internet sokak számára inkább csak bosszúságot jelent. A nagy távközlési cégek azonban új, eddig még kiaknázatlan lehetőségeket látnak. Az amerikai otthonok döntő többségében van kábeltelevízió. Ötven vagy annál is több tévécsatorna műsorszórása, a telefonszolgáltatás és újabban az internethez történő csatlakozás is ezeken a kábeleken keresztül történik. Így az átlagember számára talán még mindig ijesztően ható számítógépek helyett tévékészülékeink válnak intelligens rendszerekké, amelyek megkönnyítik a világháló színes élményeihez történő hozzáférést. A webtévé (ez alatt azt a készüléket értjük, amely alkalmas mind a tévéműsor megtekintésére, mind a web böngészésére) jelenkorunk vívmánya. A szolgáltatás mi-

nősége azonban még mindig nem éri el azt a szintet, amely elfeledtetné a nézőkkel, hogy nem az interneten „szörföznek".

A San Francisco mellett található Sprint kutatólaboratóriumban az ún. ION projekt keretében újabb ötleten dolgoznak. A digitális emberek megjelenése megteremtette a technológiai alapokat az első interaktív televízió létrehozásához. A nézők „személyes" kapcsolatot alakíthatnak ki egy digitális műsorvezetővel, aki nemcsak élethűen néz ki, de személyiséggel is rendelkezik. A digitális műsorvezető a televízióban elrejtett kamerák, mikrofonok és számítógép segítségével beszéd útján kommunikál a nézővel, és kérésre híreket mond, felsorolja az esti műsorokat, vagy programokat ajánl. A család minden tagjának más tévébemondója lehet, aki „emlékszik" nemcsak arra, hogy milyen műsorokat szeretünk, hanem hangulatunknak megfelelően virtuális barátként is viselkedik.

Internet

Az interaktív társalgás során velünk kapcsolatot teremtő *avatároknak* és új *(virtuális)* barátainknak ún. valós időben (real-time) kell majd kérdéseinkre reagálniuk. Ez a grafikus megjelenítési forma és az animációs rendszer szemszögéből is egészen más jellegű követelményeket támaszt, mint a filmiparban. Míg a film és a televízió esetében egy képkocka létrehozására akár napokat is áldozhat egy producer, a real-time világában a legjobb esetben is egy másodperc 24-ed része a leghosszabb rendelkezésre álló idő. Ez még modern számítógépeink sebessége mellett is komoly kihívás, amit többnyire egyszerűsített modellek használatával hidalnak át. A számítógépes játékok világában a teljesítmény leginkább a hardver sebességén múlik. Az internet esetében azonban a felhasználók többsége viszonylag lassú modem-összeköttetésen keresztül jut az információhoz. Ennek következtében újabb és újabb kódolási eljárásokra van szükség, amelyek nem tömörített képi információt küldenek át, hanem csak a 3D-modellek mozgásához szükséges animációs paramétereket.

Virtuális barátaink a jövőben valóban mindenhol körülvesznek majd bennünket. Nemcsak a tévékészülékkel, hanem számítógépeinkkel, játékainkkal – sőt akár olyan mindennapi használati tárgyainkkal, mint a jégszekrényünk – is társalogni fogunk. Az interneten szinte minden honlapról érdekes és provokatív figurák fognak ránk köszönni, társalgást kezdeményezni, és különféle termékeket reklámoznak majd, illetve próbálnak eladni. Hamarosan digitális színészek fogják a bankautomatáknál, a turistairodákban, a boltokban és a szupermarketekben is segíteni az információra szorulókat.

A nagy találkozás...

Nem folytatom tovább a tudományos fantasztikum világából előhozott példákat. Úgy gondolom, mindenki számára meggyőzőbb élmény lenne, ha személyesen tapasztalhatná, milyenek is korunk digitális emberei. A következő számban a virtuális emberekről szóló cikkel megkezdjük barangolásunkat a futurisztikus technológiák világában. Ismét bejárjuk Hollywood és az internet számos zugát, bepillantást nyerhetünk technológiai titkokba, és ígérjük, néhány virtuális lénnyel még találkozni, sőt társalogni is fogunk!

Weboldalak

Digital Elite Entertainment – www.digitalElite.net

Filmek:
Disney Dinosaurs – www.animationartist.com/upcoming/Dinosaurs/dinosaurs.html
Csillagok háborúja – Fantom Menace: www.starwars.com/episode-i
Titanic – homepages.enterprise.net/srenton/titanic1.html, homepages.enterprise.net/srenton/titanic_links.html
Múmia – www.themummy.com
Hangyák – www.antz.com
Bug's Life – www.geocities.com/Hollywood/Cinema/6409, www.abugslife.com
Toy Story 2 – disney.go.com/worldsofdisney/toystory2/popup.html

3D-s animációs szoftverek:
Houdini – www.sidefx.com
SoftImage – www.softimage.com
Maya – www.aw.sgi.com
3D Studio Max – www.ktx.com
Character Studio – ktx.com/cs/html/cs_2__2.html
Animation Master – www.hash.com

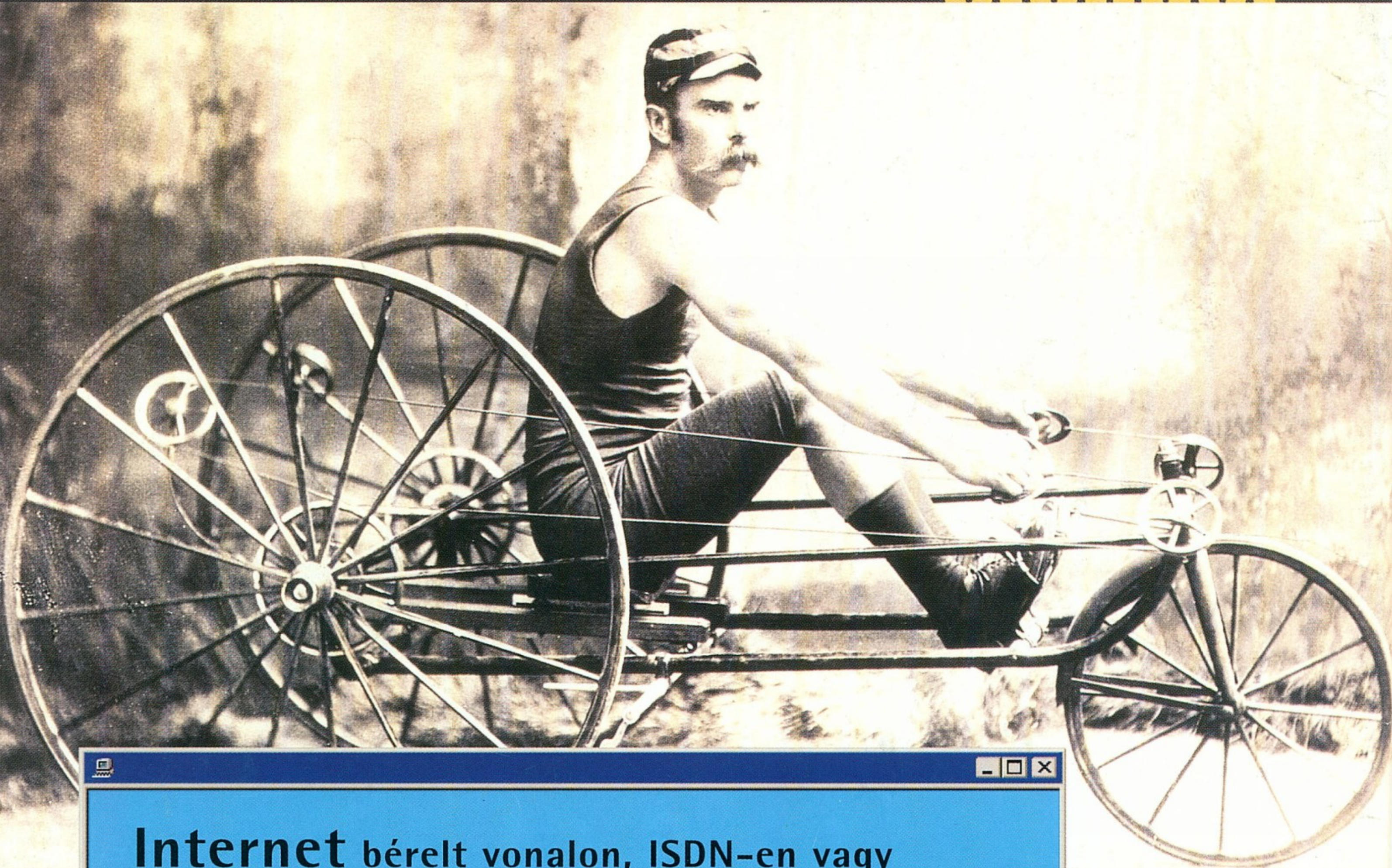
Cégek:
EliteModels – www.elite.com
Illusion2K – www.illusion2k.com
WebTV – www.webtv.net

Filmstúdiók:
Pixar – www.pixar.com
Pacific Data Images – www.pdi.com
Industrial Light and Magic – www.ilm.com
Virtual Celebrity Productions – www.virtualceleb.com
Walt Disney – disney.com

Most csak Önön múlik, milyen sebességet választ.

elender

SEMMI SEM LEHETETLEN.

Internet bérelt vonalon, ISDN-en vagy telefonvonalon: az Elender gépezetét az Ön igényei mozgatják.

→ Volt idő, amikor az ember csak saját erejére számíthatott.

→ Az **innováció** ma már több ennél. A legnagyobb amerikai független internet-szolgáltató, a PSINet csoport tagjaként az Elender az Ön cégének is segít elérni céljait az üzleti életben.

→ Az Elender **rugalmasan** reagál a változó igényekre, és számítástechnikai hátterének köszönhetően nincs számára megoldhatatlan feladat. Élen jár a tartalomszolgáltatásban is: www.eol.hu cím alatt üzemelteti Magyarország első személyre szabható, mértékadó internetes hírlapját, az **Elender Online**-t.

→ Legyen az Ön cége bárhol, foglalkozzon bármivel, az Elendertől pontosan azokat a szolgáltatásokat kapja, amelyekre szüksége van ahhoz, hogy igazán messzire juthasson.

★ EURO RSCG BUDAPEST

elender internet

A PSINET CSOPORT TAGJA

Elender Informatikai Rt. Tel.: 465-7800; Fax: 465-7899; 1134 Budapest, Váci út 37. www.eol.hu